

TÜRÜK

2019, Yıl/Year: 7, Sayı/Issue:17, ISSN: 2147-8872

TÜRÜK Uluslararası Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi
TURUK International Language, Literature and Folklore Researches Journal

Geliş Tarihi / *Date of Received*: **26.04.2019**

Kabul Tarihi / *Date of Accepted*: **25.05.2019**

Sayfa / *Page*: **45-104**

Research Article / Araştırma Makalesi

Doi: <http://dx.doi.org/10.12992/TURUK740>

Yazar / *Writer*:

Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin Kürşat Türkan

Mustafa Kemal Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı
Bölümü Öğretim Üyesi
khturkan@gmail.com

Gizem Bor

Yüksek lisans öğrencisi (Öğretmen), Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi,
Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü,

yaprakgizem17@gmail.com

ÂŞIK YAKUP TEMELİ'NİN SÜLEYMAN İLE ŞAHPERİ HİKÂYESİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

Öz

Türk halk edebiyatı anlatmalarından biri olan halk hikâyeleri kendine has yapı, şekil özelliği, konu ve icra ortamıyla tek başına bir araştırma alanıdır. Türk halk hikâyelerinin birçok araştırmacı tarafından tanımı yapılmıştır. Tanımlardan yola çıkılarak genel itibarıyla halk hikâyeleri, konusunu aşk ve kahramanlıktan almaktadır. Belli bir düzene sahip olan bu hikâyeler nazım ve nesir karışık halde meydana gelmektedir. Halk hikâyelerinin kaynakları hakkında çeşitli görüşler ileri sürülmüştür ve sonucunda Türk, Arap-İslam ve Hint-İran menşeli olmaları üzerinde fikir birliğine varılmıştır. Halk hikâyelerinin icracıları âşıklar olmakla birlikte meddahların da bu görevi üstlendiği bilinmektedir. Uzun soluklu bir anlatı türü olmasından ve konu kapsamının geniş olmasından dolayı henüz romanla tanışılmadığı dönemlerde, bu eksikliği gidermiş olması da onu edebiyatımızın önemli basamaklarına oturtmaktadır. Halk hikâyelerinin kendi içinde de farklılıklardan yola çıkılarak

oluşturulan tasnifleri söz konusudur. Bu tasnifler araştırmacılar tarafından farklı kategorilerde ele alınarak hazırlanmıştır.

Anadolu sahası halk anlatmaları bağlamında halk hikâyeleri, kültürel izler taşıması ve geleneğin devamında etkin rol oynaması sebebiyle önemlidir. Halk hikâye anlatıcılığının günümüzde giderek zayıflamasına karşın buna direnç gösteren âşıkların varlığı da bilinmektedir. Söz konusu âşıkların sahip olduğu hikâyelerin tespit edilip konunun ehemmiyeti açısından Türk halk edebiyatına kazandırılması gerekmektedir.

Bu çalışmada Süleyman ile Şahperi Hikâyesi farklı açılardan incelenerek ele alınmıştır. Aşık Yakup Temeli'nin hayatı, hikayeciliği, hikayenin motif sırası, hikayenin kaynağı, zamanı, coğrafyası, kahraman kadrosu, epizot tahlili, şiir tahlili, dil ve anlatımı gibi konular üzerinde durulmuştur. Çeşitli yönlerden tasnif edilen bu halk hikayesinin orijinal metni de bu çalışmayla birlikte verilecektir. Bu kapsamda Süleyman ile Şahperi halk hikâyesi ilk kez ilim dünyasına tanıtılmış olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Halk hikâyesi, âşık, Yakup Temeli, Süleyman ile Şahperi, epizot, motif sırası

A RESEARCH ON YAKUP TEMELI'S STORY OF SULEYMAN AND SAHPERI

Astract

Folk tales, one of the narratives of Turkish folk literature, are a field of study by itself with its unique structure, shape, theme and execution. Turkish folk stories have been described by many researchers. Based on definitions, folk tales generally take the subject of love and heroism. These stories, which have a certain order, are composed of a mixture of innumerable and prose. The sources of folk stories have been discussed and as a result, they have been agreed to be of Turkish, Arab-Islamic and Indo-Iranian origin. Although the performers of folk stories are lovers, it is known that the Meddah is responsible for this task. Since it is a long-term narrative type and the scope of the subject is wide, the fact that it has not yet been met with the novel has eliminated this deficiency puts it at the important stages of our literature. There are also classifications of folk stories, which are based on differences. These classifications were prepared by the researchers in different categories.

In the context of folk tales, folk tales are important because they carry cultural traces and play an active role in the continuation of the tradition. Although folk storytelling is becoming weaker today, the presence of lovers who resist it is also known. The stories of these lovers must be determined and brought to the Turkish folk literature in terms of the importance of the subject.

In this study, the story of Suleyman and Sahperi was examined in different ways. The course focuses on the life, storytelling, motif order of the story, source of the story, time, geography, heroic staff, episode analysis, poem analysis, language and narrative. The original text of this folk story, which is classified in various ways, will be presented with this work. In this context, the

story of Suleyman and Sahperi people will be introduced to the world of science for the first time.

Key Words: Folk Tales, Minstrel, Yakup Temeli, The story of Suleyman and Sahperi.

Giriş

Asıl adı Yakup Temel olan Âşık Temelî, 13 Mayıs 1959 tarihinde Erzurum'un Avnik ilçesinin Güzelhisar köyünde doğar. Kütüğü Erzurum'da Horasan ilçesinin Çamurlu köyüne kayıtlıdır. Erzurum dadaşlarından olan Temelî, Türk soyuna mensuptur. Âşık, soydaşlığa dikkat eder bu yüzden millet bütünlüğüne de önem vermektedir.

Mollaoğullarından olan Temelî'nin babası Adil Temel, 1908 yılında doğar. Dedesi 1915 yılında Sarıkamış harekâtına katıldığı için ninesi babasını alarak İç Anadolu'ya göç eder. Ankara'nın Şereflikoçhisar ilçesi Hamidiyeçiftlik köyüne yerleşir. Geçimini balıkçılık ve çiftçilik ile sağlar ve iki evlilik yapar. Erzurum'da tanıştığı eşi Makbule Hanım, 1927 doğumludur. Kadıoğlu sülalesinden ve Kerkük Türklerindedir. Makbule Hanım'dan yedi çocuğu olur. Makbule Temel Hanım 4 Aralık 2002 tarihinde vefat eder.

Âşık Temelî, üç yaşına kadar Erzurum'da kalır. Daha sonra ailesiyle birlikte Ankara'ya göç eder. İlkokul ikinci sınıfa kadar Ankara'nın Şereflikoçhisar ilçesinin Hamidiyeçiftlik köyünde, beşinci sınıfa kadar Öveçler Kemal Atatürk İlkokulunda okur. Küçük yaşta iş hayatına atılan Temelî, askerliğini yirmi ayda tamamlar. Acemi birliğini Burdur'da topçu nişancısı, usta birliğini Kıbrıs/Girne Orduevi'nde müzisyen olarak yapar. Askerlikten sonra okulunu açık öğretimden bitirmeye çalışsa da yaşam şartlarından dolayı bitiremez ve devlet dairesinde işçi olarak çalışmaya başlar. Yakup Temel, 17 Haziran 1981 tarihinde Kadriye Hanım ile evlenir. Kadriye Hanım'dan da Ferhat ile Halil İbrahim adında iki oğlu olur. Yedi yıllık çalışma hayatından sonra 26 Ekim 1988 yılında gözlerini kaybetmesiyle emekliye ayrılır.

Temelî, çocukluğunda şiir okuyup türkü söyleyerek çevresindeki insanların beğenisini kazanır. Babasının karşı çıkmasına rağmen saz çalmayı öğrenir. Âşıklığa başlama sebebini ise Erzurumlu olmasına atfeder. Çünkü ona göre Erzurum'un insanı ve âşıkları, âşıklık geleneğini sahiplenen ve yaşatan temsilcilerdendir. Âşık Temelî, usta âşıklardan Reyhanî'yi, Çobanoğlu'nu, Mevlüt İhsanî'yi, Âşık Firganî'yi dinler ve özümser. Âşıkların halk hikâyelerinden etkilenerek doğaçlama söylemeye başlar. Gözlerini kaybettikten sonra sazı ve sözü onun en büyük dayanağı olur.

Yakup Temelî'nin ustası Âşık Fermanî'dir. Âşık Fermanî, Erzurum yöresinde bilinen âşıklardan birisidir. Fermanî, çırağı olan Yakup Temelî'ye “*Temelî*” mahlasını “*Soyadın Temel, mahlasın da Temelî olsun, Temelîn sağlam olsun.*” diyerek verir. Fermanî, çırağına bizzat ustalık yaparak ona âşıklık geleneğini tanıtır ve âşıklığın hünerlerini öğretir. Daha sonra Temelî, Âşık Yaşar Reyhanî, Âşık Sümmanî, Âşık Dertli gibi âşıkların izinden giderek kendi yolunu bulur.

Temelî, badeli âşıkların yirminci asrın başlarına kadar var olduğunu ve yaşadığımız asırda badeli âşığın yetişmediğini savunur. Hiçbir kola mensup olmayan Temelî, Türkiye'de akrostiş atışma yapan ilk âşıklar arasında yer alır. Bilhassa “*lebdeğmez*” şiirlerinde sazına ve sözüne

güvenir. Çeşitli konularda şiirleri ve türküleri olan Temelî'nin “*Yusuf ile Elif*”, “*Süleyman ile Şahperi*” ve “*Kurt Hasan*” adında üç hikâyesi bulunmaktadır.

Türkiye'nin hemen hemen birçok yerinde âşıklık programlarına katılan Temelî, Azerbaycan Kültür Bakanlığı aracılığıyla Azerbaycan'da on gün süren bir program yapma imkânına ulaşır. Azerbaycan'da Türkiye'yi temsil eden Temelî, Türk kültürünü ve âşıklık geleneğini orada tanıtmış ve Azerbaycan âşıklık geleneğini de yakından tanıma fırsatı bulmuştur. Yaşamış ve yaşayan birçok âşığı tanıyan Temelî, aynı zamanda “*Dünya Âşıklar Derneği*”nin de başkanıdır. Temelî, Türkiye'de 1991 yılında özel televizyon kanalında program yapmıştır. Ayrıca o, 1992 yılında radyo yayıncılığına da başlar. Yirmi iki yıl boyunca radyoda âşıklar programı sunar. Temelî'nin televizyon ve radyo yayıncılığı yapması, âşıkların sesini medyada duyurmasını sağlar. Seksene yakın ödülü olan Temelî'nin şiirleri “*Çağrı*” ve “*Bayat*” dergilerinde yayımlanır. “*Yusuf ile Elif*” hikâyesi Kültür Bakanlığı'nın düzenlediği “*Yaşayan Âşıklık Geleneği-Âşıklardan Halk Hikâyeleri II*” adında çıkarılan kitapta yayımlanmıştır (Yılmaz, 2011:289-328). “*Âşık Edebiyatı ve Taşpınarlı Halk Şairleri*” kitabında bazı şiirleri âşık edebiyatı nazım biçimlerine örnek gösterilmiştir (Durbilmez, 2018: 74-77). Ayrıca “*Sazın ve Sözü'nün Sultanları Yaşayan Halk Şairleri- I*” kitabında hayatına ve beş şiirine yer verilmiştir (Turan, 2008: 597-606). Günümüzde çeşitli âşık toplantılarına ve üniversitelere âşıklık geleneğini tanıtmak, saz çalıp söylemek ve hikâyeye anlatmak için davet edilmektedir.

Temelî âşıkların saz çalabilmesine ve her konuda doğaçlama yapabilmesine önem göstermektedir. Ona göre âşığın sazı ve sözü etkili olmalıdır. Âşık, sazı eline aldığı zaman şiirsel bir dille söyleyebilen ve söze dökülebilendir. Temelî, halk şairinin kaynağını halk olması gerektiğini savunur. Halk şairi geçmişini, tarihini, kültürünü ve mensup olduğu dinini çok iyi bilmelidir. Ancak bu şekilde âşıklık geleneği korunacak ve yaşatılacaktır. Âşık Temelî'nin en büyük dileği ise insanların birbirini incitmediği ve herkesin tatlı dille konuştuğu bir dünyadır. Bu düşüncesini şiirinde şöyle dile getirmiştir:

*Deli gönül sana nasihatim var
Sen sen ol da gönül kırıcı olma
Allah bile kulda kusur aramaz
Dostlarında kusur görücü olma*

*Seçebilmek güzel hayali düşü
İnsanın âlemde yoktur eşi
Üstüne vazife olmayan işi
Daim araştırıp sorucu olma*

*Temelî'm düstur et sen kanaati
Yaradan yaratmış bu kâinatı
Kötüye kullanıp elde sanatı
Sakın ha insanı yorucu olma*

1. ÂŞIK TEMELİ'NİN HİKÂYECİLİĞİ

Türk halk anlatmaları içerisinde halk hikâyelerinin özel bir yeri vardır. Geçmişteki ve günümüzdeki kültürel ve modern hayattan izler taşıyan halk hikâyelerimizin bazıları bütün Türk dünyasında, bazıları Anadolu sahası dışındaki Türk boylarında, bazıları da sadece Anadolu'da bilinmektedir (Bakırcı, 2013: 423). Halk hikâyeleri göçebelikten yerleşik hayata geçişin ilk mahsullerinden olup “aşk, kahramanlık, vb.” gibi konuları işleyen; kaynağı Türk, Arap-İslam ve Hint-İran olan; büyük ölçüde âşıklar ve meddahlar tarafından anlatılan nazım nesir karışımı anlatmalardır (Alptekin, 2016: 18). Batı dillerinde hikâye kavramı; “olmuş, olmuş olduğuna inanılmış veya olmakta devam eden hadiselerin anlatılması” anlamına gelmektedir (Görkem, 2000:7). Hikâyeler birtakım hadiseler üzerine, profesyonel sanatkarlar tarafından irticalen ve müziğin refakatiyle söylenmiş manzumelerdir (Boratav, 2015: 78-79). Epik düşünceyi doğuran ortamın zaman içerisinde değişmesiyle epiko-romanesk bir tür olarak ortaya çıkan hikâyelerin bu önemi, hem köklü bir gelenekle yaşatılarak bugüne ulaştırmalarından (Cemiloğlu, 1999: 1) gelmektedir. Halk hikâyeciliği geleneği içerisinde Doğu Anadolu ve Azerbaycan'ın önemli bir yeri vardır (Alptekin, 2016: 43). Âşık Temelî'nin Erzurumlu olması ve çocukluğundan beri söz konusu geleneğin içinde olması onda derin bir gelenek etkisi oluşturmuştur.

Erzurum ve Kars'ta hikâye söylemek ve anlatmak nesilden nesle varoluşunu koruyarak gelenek hâline gelmiştir. Âşıklar, Ramazan geceleri boyunca iftar ve sahur vakti arasında âşık kahvehanelerinde ve köy odalarında hikâyeler anlatıp söylemektedir. Bir gecede sadece hikâyenin bir kısmı anlatılmakta böylece dinleyici meraklandırılmaktadır (Durbilmez, 2017: 19-42). Ramazan ayı haricinde Erzurum düğünlerinde de halk hikâyesi anlatmak önemli bir yere sahiptir. Erzurum düğünleri üç gün sürmektedir. Düğün hazırlığı sebebiyle samanlık temizlenir, yastık ve minderler dizilerek otağ haline getirilir. Kadın ve erkeklerin buldukları otağlar farklıdır. Erkek otağında elli yaş üstü dinleyiciler otağ başına oturtulur ve eğlence başlar. Gecenin ilk saatlerinde halay çekilir daha sonra âşıklar meydana çıkar ve çalıp söylemeye başlar. Sabaha kadar anlatılan hikâyeler, düğünlerin en can alıcı yeridir. Anlatıcılar dinleyicilerin onu dikkatli bir şekilde dinlemesini ister. Hikâye süresi boyunca otağdan dinleyiciler önemli bir durum hâsıl olmadıkça çıkmazlar. Âşık, jest ve mimiklerini kullanıp dinleyici ile göz temasında bulunarak heyecanlı bir şekilde hikâyesini sabaha kadar anlatır.

Âşık Temelî, ilk hikâyelerini Erzurum'daki usta âşıklardan dinler. Temelî, hikâye anlatma geleneğini Mevlüt İhsanî, Âşık Hasan, Âşık Reyhanî, Âşık Murat Çobanoğlu, Şeref Taşlıova, İlhami Demir'i dinleyerek oluşturur. Bu âşıklardan “Yaralı Mahmut”, “Âşık Garip ile Senem”, “Ferhat ile Şirin”, “Arzu ile Kamber”, “Kerem ile Aslı”, “Hüseyin ile Senem” ve “Koroğlu”nun yedi kolunu öğrenir. Temelî, ustalarından öğrendiği hikâyeleri sazıyla çeşitli ortamlarda dillendirmektedir. Kültür Bakanlığı aracılığıyla çekim yapılmış ve “Senem ile Hüseyin”, “Koroğlu”nun 7 kolu ve “Yusuf ile Elif”i anlatmıştır. Celal Bayar, Ankara, Kafkas, Gazi üniversitelerinde halk hikâyelerini tanıttı sazıyla halk hikâyesi anlatmıştır. Hâlen davetli olduğu çeşitli üniversite ve âşık programlarında hikâye geleneğini sürdürmeye ve icra etmeye devam etmektedir.

Temelî'nin daha önce de zikrettiğimiz gibi “Yusuf ile Elif, Süleyman ile Şahperi, Kurt Hasan” adında üç hikâyesi bulunmaktadır. Halk hikâyelerinin genel özelliklerini Âşık Temelî'nin hikâyelerine uyarlayıp şekil ve muhteva yönünden incelemek gerekirse; Temelî'nin verdiği bilgilere

göre halk hikâyeleri, halkın yaşadıkları, örfünü, âdetini, kültürünü, tarihini, geleneğini ve göreneğini anlatmaktadır. Temelî'nin halk hikâyeleri “*Var varanın sür sürenin destursuz bağa girenin dayaktadır ölümü derler. Evvel zaman içinde kalbur saman içinde develer tellal pireler haberci iken çekirgeler şarkıcı kargalar türkücü iken kervanlar katar tüccarlar ipek satar iken...*” veya “*Evvel zaman içinde kalbur saman içinde develer kervan iken her iş dengeyinen sular hendeğinen akarken karınca kral cırcır böceği maral iken tilki aslan olmuş kedi çakal iken çekirgeler telgraf çekerken güvercinler postalık yaparmış işte böyle bir zamanda...*” şeklinde başlar. Yakup Temelî'nin halk hikâyeleri, nazım ve nesir karışık bir yapıya sahiptir. Nesir kısmında hikâyenin olayı anlatılırken nazım kısmında kahramanların duygu ve düşünceleri dile getirilmektedir. Nazım bölümleri birinci derecedeki kahramanların ağzından seslendirilir. Kahramanlar acılarını, kederlerini, özlemlerini, sevdasını, özlemini sazıyla türkü söyleyerek ifade etmektedir. Hikâyelerin dinleyici yönünden etkin kılınması, türküler aracılığıyla sağlanmaktadır. Ritmik ve melodili bir havada söylenen türküler, dinleyicinin ruhuna hitap eder ve hafızalarda yer edinir. Ayrıca âşık dinleyici ortamına göre türkülerini uzatıp kısaltabilmektedir. Hikâyelerde nesirden nazma geçerken genellikle “*Görelim Karaca Yakuphan'a ne söyledi?*”, “*Görelim ki yayladan eve dönen kızlara Süleyman neler söyler?*” gibi kalıplar kullanılır.

Âşık Yakup Temelî'nin halk hikâyeleri yapılan tespitler neticesinde “*aşk ve kahramanlık*” üzerine kurulmuştur. Kahraman, sevdiğine kavuşmak için mücadele edecek ve mutlu sona ulaşacaktır. Halk hikâyelerini meydana getiren olay ve kişiler, gerçek veya gerçeğe yakındır. “*Süleyman ve Şahperi*” hikâyesinde Süleyman'ın iş bulmak için köyünden dışarı çıkması, çobanlık yapması, bir ağa kızına âşık olması gerçekliğe uygun durumlardır. Kahramanlar genellikle birbirine ilk görüşte âşık olur. Temelî'nin hikâyelerinin kahramanları toplum tarafından sayılan, sevilen ve öncü olan, iradeli, kendine hâkim, kültürüne bağlı, yüreği pek, gözü kara tiplerdir. Kahramanları, iyi ve dürüst insanı simgeler. Kahramanların çizdiği portre ile Müslümanların olmasını istediği insanı anlatmaya çalışır. Örnek insan modelinde olan kahramanlar, Âşık Temelî'nin gerçeğini ve doğrusunu bir ayna gibi yansıtan tiplerdir. Temelî'nin hikâyelerinde Ali Berat Alptekin'in oluşturduğu tip tasnifini görmek mümkündür. Hikâyede asıl kahramanların dışında; kahramanların yakın çevresi (anne, baba, kardeş), idareciler (padişah, vezir, bey), yardımcı tipler (ak saçlı ihtiyar, bezirgânlar), arabozucu tipler (kocakarı, kara vezir, üvey anne), insan olmayan tipler (at) vardır (Alptekin, 2016: 42). “*Süleyman ile Şahperi*” hikâyesinde kahramanın yakın çevresine annesi Lütfiye Hanım'ı, babası Ahmet Bey'i, kız kardeşleri Firdevs ile Pembe'yi, idareci tipine ağayı, yardımcı tipe kâhyayı, arabozucu tipe Hasan'ı ve insan olmayan tiplere Süleyman'ın **ati**(ni) örnek verilebilir. Ayrıca “*ağa-kâhya-işçi*” rollerinin bulunması kahramanların sosyal mevkileri üzerine olay örgüsü kurulduğunu göstermektedir.

Hikâyede anlatıcı, zamanın akışını “*Günler, aylar, haftalar, seneler; bir gün, biraz sonra, öğle zamanı*” gibi kavramlarla belirtmektedir. “*Süleyman ile Şahperi*” hikâyesinde Süleyman'ın mahpustan çıkmasının yedi yılı bulması tam bir zaman kavramının olmadığını göstermektedir. Anlatıcı hikâyelerde mekânı “*şirin, tatlı ve küçük bir köy; kasaba; gurbet; uzaklarda*” gibi kavramlarla ifade etmektedir. Köyün, kasabanın ismi olmaması, mekân tasvirini dinleyici muhayyilesine bırakır. Âşık Yakup Temelî'nin hikâyelerinde hâkim/ilahî bakış açısı ve anlatıcısı tipi görülmektedir. Anlatıcı, kahramanların iç dünyasını, aklından geçenleri, duygu ve düşüncelerini

de bilir. Hikâyelerin diyalog ve türkölü kısımlarında yer yer kahraman bakış açısı görölmektedir. Yakup Temelî'nin hikâyelerinde en belirgin anlatım tarzları “*tahkiye/anlatma*” ve “*diyalog*”dur. Anlatıcının fikirlerini sunduğu “*açıklama/yorumlama*” anlatım tarzı da görölmektedir.

2. SÜLEYMAN İLE ŞAHPERİ HİKÂYESİ'NİN MOTİF SIRASI

1. Köyün birinde Ahmet ile Lütfiye isminde iki genç yaşar. Bu iki genç birbirlerini çok severler ve bu sevginin sonunda gençler evlenmeye karar verirler.

2. Ahmet ile Lütfiye'nin iki kızı ve bir oğlu olur. Oğullarının adını Süleyman koyarlar.

3. Süleyman on iki yaşına geldiğinde babası Ahmet amansız bir hastalığa yakalanır ve kısa bir süre sonra vefat eder.

4. Süleyman'ın babası vefat ettikten sonra ailenin ekonomik durumu zorlaşır. Artık genç bir delikanlı olan Süleyman'ın çalışması gerekmektedir.

5. Süleyman o yıllarda köye gelen halk âşıklarını dinler. Onları çok sevmesinin sonucunda kendine bir saz edinir ve saz çalmaya başlar.

6. Artık yoksulluk evde iyice hissedilmeye başlar ve Süleyman çalışmak için gurbete çıkmaya karar verir.

7. Annesi ve kardeşleri önce ondan ayrılmaya razı olmazlar. Sonunda Süleyman, annesi ve kardeşlerini ikna edip helallik aldıktan sonra yola çıkar.

8. Süleyman son kez dönüp köyüne bakar ve alır sazı eline. Akşama doğru kendi ilçelerine gelir bir hana sığınır. Hancıya derdini anlatır. Hancı onun sazı elinde dürüst biri olduğunu görünce ücretsiz misafir eder.

9. Süleyman birkaç gün sonra akşamüstü bir köye gelir. Burada kalacak bir yer arayan Süleyman'ı bir köylü, evinde misafir eder. Süleyman'ın iyi saz çaldığını duyan köy ahalisi akşam onu dinlemeye gelir.

10. Süleyman sırtında sazı, elinde yol azığı tekrar yola revan olur. Yirmi gün sonunda üç şehir geçen Süleyman iyice yorulmuştur ve dinlenmek için yolun ötesinde gördüğü suyun başına gider. Ekmeğini suya banarak karnını doyurur ve oracıkta uykuya dalar.

11. O köyde yaşayan bir ağa vardır, onun da Şahperi adında bir kızı vardır. Şahperi bazen köydeki kızlarla beraber eğlenmek ve piknik yapmak için Süleyman'ın uyuduğu suyun başına gider. Yine böyle bir günde kızlar, suyun yanında uyuyan ve sazı olan bir delikanlı olduğunu görürler ve onu uyandırmaya çalışırlar.

12. O esnada Süleyman, rüyasında güzeller güzeli bir kız görmektedir ve kızların onu uyandırmak için attıkları nohut büyüklüğündeki taşların başına isabet etmesiyle bir anda sıçrayarak uyanır.

13. Süleyman, kısa bir şaşkınlıktan sonra kızların arasında Şahperi'yi görür ve rüyasında gördüğü kıza çok benzediğini fark eder. İlk görüşte birbirlerine âşık olurlar. Şahperi ona nereden geldiğini ve kim olduğunu sorar. Süleyman durumunu anlattıktan sonra Şahperi, babasının çok zengin olduğunu ve onun işçisi olarak bu köyde kalabileceğini söyler.

14. Süleyman ve Şahperi ağanın konağına gelirler ve durumu anlatırlar. Şahperi'nin babası olan Hamit Ağa Süleyman'a konakta iş verir ve kâhyanın odasına yerleştirir. Ertesi gün Süleyman'ın konakta kalacağını öğrenen Şahperi buna çok sevinir ve birbirlerine aşklarını ilan ederler.

15. Şahperi ile aynı konakta büyüyen Hamit Ağa'nın yeğeni Hasan, içten içe Şahperi'yi sevmektedir ve onunla evlenip amcasının mallarına sahip olmak ister. Bir süre sonra Şahperi ve Süleyman'ın aralarındaki aşkı öğrenir ve bunu hazmedemez.

16. Bir gün Şahperi, annesinin yanına giderek Süleyman'a olan aşkını itiraf eder ve eğer ona varmazsa canına kıyacağını söyler. Annesi ise biricik kızının üzülmeye dayanamaz ve babasıyla konuşacağını söyler.

17. Hasan ve arkadaşları Süleyman'ın kuzuları otlatmaya çıkardığı bir gün ona tuzak kurarlar ve Süleyman'ı yalnız yakalayıp öldüresiye döverler. Ağanın adamları baygın haldeki Süleyman'ı bulup konağa getirirler. Süleyman ayılınca kâhyaya tüm olanları bir bir anlatır.

18. İyi kalpli bir insan olan kâhya Süleyman'ın haline acır ve ona Şahperi'ye kavuşması için elinden geleni yapacağını söyler. Ağayla konuşarak Şahperi'nin ismini vermeden olayların iç yüzünü anlatır.

19. Akşam Hamit Ağa'nın karısı, Hasan ile Süleyman'ın uğruna kavga ettikleri kızın Şahperi olduğunu ve Süleyman ile Şahperi'nin birbirlerini çok sevdiklerini anlatmasının ardından Hamit Ağa kızını Süleyman'a verir ve nişanlanırlar.

20. Süleyman, köyde bıraktığı ailesini yanına almak ister ve köyünün yolunu tutar. Annesine olanları anlatıp oradaki tüm varını yoğunu sattıktan sonra Şahperi'nin köyüne doğru yola çıkarlar.

21. Hasan tüm bu olanları kendine yedirememiş gözünü adeta hırs bürümüştür. Hasan'ı ortadan kaldırmak ve Şahperi'yi almak için planlar yapmaktadır.

22. Bir gece Hamit Ağa başka bir köye düğüne gider. Hasan bunu fırsat bilip gece yarısı arkadaşlarının yardımıyla Şahperi'nin elini kolunu bağlayıp kaçar.

23. Hasan bir atın üstünde, Şahperi diğer diğer atın üstünde dağ bayır geçerek ilerlemektelerken Allah'ın yardımıyla Süleyman ve ailesiyle karşı karşıya gelirler. Süleyman, Hasan'ı yakalayıp bağlar ve Şahperi'yi kurtarır.

24. Hamit Ağa olanları öğrenince Hasan'ı evinden kovar. Bir yıl sonra Süleyman ile Şahperi evlenir ve Şahperi hamile kalır.

25. Aradan biraz zaman geçtikten sonra kâhya, Süleyman'ın annesi Lütfiye ile evlenmeyi düşünür. Önce Hamit Ağa ile sonra da Süleyman ile konuşur. Hamit Ağa'nın hanımı lisan-ı münasiple durumu Lütfiye'ye açıklar ve sonunda nikâhları kıyılır.

26. Şahperi bir kız bebek dünyaya getirir, Kader ismini verirler.

27. Bir süre sonra Hasan yaşadığı yerden sıkılmış köye dönmek istemektedir. Hamit Ağa, gözüne görünmemesi şartıyla kabul eder. Fakat Hasan'ın Süleyman'a olan kını azalmak yerine daha da artmıştır. Bir plan yapar ve Süleyman'ın kız kardeşi Firdevs'i تنها bir yerde yakalayıp

mağaraya götürdükten sonra arkadaşlarıyla birlikte Firdevs'e tecavüz eder.

28. Bunu öğrenen Süleyman; kılıcını, okunu ve yayını alarak Hasan'ı aramaya çıkar. Bulduğu anda da onu ve arkadaşlarını öldürerek Hasan'ı at sırtında köye getirir.

29. Firdevs, yaşadıklarına dayanamayıp kendini konağın avlusuna asar.

30. Süleyman'ı tutuklarlar ve idam cezasına çarptırırlar. İdam edilmek için başka bir şehre gönderilen Süleyman'dan 7 yıl haber alınamaz ve artık öldü kabul edilir.

31. Bir tanecik kızıyla dul kalan Şahperi, babası ve kayınvalidesinin de tavsiyesiyle kendisini isteyen bir ağa oğluluyla nikâhlanır.

32. Süleyman hapisanede kendisiyle aynı kaderi paylaşan Ali'yle dost olmuştur. Ülkedeki padişah değişimi ile gelen aftan yararlanıp hapisten çıkarlar. Süleyman köyüne döner ve Şahperi'nin evlendiğini öğrenince Ali'nin yanına geri dönmeye karar verir.

33. Şahperi ise konağa ziyarete gelince olanları duymuş ve feryat figan kendini yerlere atmıştır. Evli olması dâhil hiçbir şey umrunda değildir ve Süleyman'ın arkasından gidecektir.

34. Ev ahali topları karar verirler. Kâhya, Lütfiye, Şahperi ve Kader Amasya'ya doğru yola çıkarlar.

35. Bir zaman sonra Ali'nin evini bulurlar. Ali, Süleyman'ı çağırmağa gider ve onu evde kimlerin beklediğinden haber vermez. Şahperi, Süleyman'ı görünce saçlarını önüne atar, sazını söz eder, hasretini dile getirir.

36. Bu sırada Hamit Ağa köyde damadına artık kızının onunla evli kalmak istemediğini ve kızını boşamasını söyler. Boşanan Şahperi, tekrar Süleyman'la evlenir. Hep beraber köylerine dönerler kaldıkları yerden hayatlarına devam ederler.

3. SÜLEYMAN İLE ŞAHPERİ HİKÂYESİNİN KAYNAĞI

Âşıklar halk hikâyesi oluştururken farklı kaynaklardan yararlanmışlardır. Ali Berat Alptekin halk hikâyelerinin kaynaklarını dört başlık altında toplamıştır:

1. **Türk kaynağından gelen halk hikâyeleri:** Köroğlu, Âşık Garip, vb.

2. **Arap, Fars ve Hint kaynağından gelen halk hikâyeleri:** Leyla ile Mecnun, Ferhat ile Şirin, Yusuf ile Züleyha, vb.

3. **Masal-efsane kaynaklı halk hikâyeleri:** Kirmanşah, Latif Şah, Şah İsmail, vb.

4. **Âşıkların hayatından kaynaklanan halk hikâyeleri:** Kerem ile Aslı, Gurbani ve Peri, Ercişli Emrah ile Selvi Han, vb. (Alptekin, 2015: 54; Bakırcı, 2013: 8). İncelediğimiz halk hikâyesinin kaynağının ikinci maddede yer alan Arap, Fars ve Hint kaynağından gelen halk hikâyeleri olduğunu söyleyebiliriz. “Süleyman ile Şahperi” hikâyesi tıpkı Leyla ile Mecnun, Ferhat ile Şirin hikâyelerinde olduğu gibi tamamen aşk teması üzerine kurulmuştur.

4. SÜLEYMAN İLE ŞAHPERİ HİKÂYESİNİN COĞRAFYASI

“Süleyman ile Şahperi” hikâyesinde olayların geçtiği coğrafya gerçek, alışılmış ve yaşanması muhtemel bir coğrafyadır. Hikâye genel olarak Doğu Anadolu bölgesinde geçmektedir. Bu halk

hikâyesinde olaylar, Süleyman'ın doğup büyüdüğü Erzurum'un Güzelhisar köyünde başlayıp Şahperi'yle karşılaştığı Kırkgözeler köyünde devam ettikten sonra Amasya'da son bulmaktadır. Hikâyede geçen Erzurum, İstanbul, Amasya gibi yer adlarının tamamen gerçeğe uygun olması dikkat çekmektedir.

5. SÜLEYMAN İLE ŞAHPERİ HİKÂYESİNİN ZAMANI

Hikâyede olaylar belli bir kronolojik zamana göre verilmiştir. Bunun yanında âşık, olayları aktarırken kahramanların durumlarını zamanda sıçramalar yaparak anlatmıştır. Örneğin Âşık: “Süleyman bu suyun gözenin başında uyuyadursun. Biz o köyde yaşayan ağanın kızından haber verelim.” diyerek farklı bir zaman diliminden olayları aktarmıştır.

6. SÜLEYMAN VE ŞAHPERİ HİKÂYESİNİN KAHRAMANLARI

6.1. Ana Kahramanlar (Âşık-Maşuk)

6.1.1. Süleyman: Ahmet ile Lütfiye'nin en büyük evlatlarıdır. Süleyman on iki yaşına geldiğinde babası amansız bir hastalığa yakalanır ve hayatını kaybeder. Bu arada Süleyman da büyümüş çok yakışıklı uzun boylu esmer bir yağız delikanlı olmuştur. Süleyman, köyde işlerinden arta kalan zamanında sazıyla vakit geçirir. Saz çalmayı, türkü söylemeyi çok sevmektedir. Ancak Süleyman, bir âşık değildir. Babasının ölümünden sonra geçinmekte zorlanan ailesine bakmak için gurbete çıkar. Orası senin burası benim derken tam üç şehir geçer ve tam yirmi gündür yoldadır. Yolculuk sırasında dinlenmek için bir pınarın başında uyuyakalır. Rüyasında güzeller güzeli bir kız görür ve uyandığında Şahperiyle karşılaşır, ona âşık olur. Süleyman uzun boylu yakışıklı olması, güzel sesi ve saz çalıp söylemesi ile kızları adeta büyülemiştir. Şahperi, kendinden geçmiş, o da Süleyman'a tutulmuştur. Süleyman namuslu, efendi ve çalışkan bir kişiliğe sahiptir. Bu efendi kişiliği sayesinde ağanın yanında çalışmaya başlar ve Şahperi ile evlenirler.

6.1.2. Şahperi: Hamit Ağa'nın tek kızıdır. Kız, arkadaşlarıyla birlikte köylerindeki “kız pınarı” denen yere pikniğe gidip eğlenceli vakit geçirmekten hoşlanır. Bir gün o pınarın başında uyuyan Süleyman'ı görür ve ona âşık olur. Süleyman'ın iş aradığını öğrenince de babasının zengin olduğunu ve isterse onun yanında işe başlayabileceğini söyleyerek onu köylerine davet eder. Daha sonra Süleymanla evlenirler, Kader adında bir kızları olur. Süleyman'ı çok sever ve ona aşkla bağlıdır. Ancak cinayet işleyip idama mahkûm edilen kocasından uzun yıllar haber alamayınca babası onu başkasıyla evlendirir. Şahperi de kaderine razı gelir. Süleyman'ın yaşadığını öğrenince de dayanamaz ve onun yanına gider.

6.2. Yardımcı Kahramanlar

6.2.1. Lütfiye Hanım: Ahmet Bey'in karısıdır. Kocasının amansız hastalığa yakalanıp ölmesiyle Süleyman, Firdevs ve Pembe adlarında üç evladıyla bir başlarına kalırlar. Lütfiye Hanım oğlu Süleyman ile beraber kocasından kalan tarla, çayır, mal ve koyunla uğraşarak geçinmeye çalışır. Oğlu Süleyman'ın ağır işlerde çalışmasına gönlü razı olmaz. Ancak Süleyman da yirmi yaşına gelmiştir ve çalışıp ailesine bakmak ister. Oğlunun gurbete gitme istediğini önce üzüntüyle karşılarsa da sonrasında Süleyman'ı göz yaşlarıyla uğurlar. Süleyman gideli aylar olmuştur, henüz oğlundan bir haber alamamıştır. Gece gündüz Süleyman'a dua eder. Neredeyse bir yıl sonra Süleyman, köyüne annesini ve kız kardeşlerini almaya gelir. Şahperi ile evleneceğini söyler. Lütfiye

Hanım yarı gönüllü yarı gönülsüz kabul eder. Evlerini, arazilerini satılığa çıkarıp köyden ayrılırlar. Süleyman ile Şahperi evlendikten sonra Hamit Ağa'nın yanında çalışan Kâhya Lütfiye Hanımla evlenmek ister. Lütfiye Hanım, başta kızlarını evlendirmeden bu işe sıcak bakmaz; ancak çocuklarının itirazları neticesinde Kâhya ile evlenir.

6.2.2. Ahmet Bey: Lütfiye Hanım'ın ilk kocası, çocuklarının babasıdır. Ne var ki Ahmet, amansız bir hastalığa yakalanarak genç yaşta vefat eder.

6.2.3. Kâhya: Hamit Ağa'nın hizmetini yapan yaşlı bir adamdır. Kâhya, ağanın her işine koşar, konağın her işini halleder. Adeta aileden biridir. Kâhya, evlenmiş ancak çocuğu hiç olmamış, hanımı vefat etmiş, bekâr ama yüreği insan sevgisiyle dolu iyilik yapmayı çok seven birisidir. Kâhya, köylerine gelen Süleyman'ı çok sever. Ağa'nın ona iş verip vermemesi için Kâhya'nın fikrini alır. Kâhya da Süleyman'ı över ve köyde kalmasını sağlar. Kâhya, artık yaşlanmıştır. Ona yardımcı olması için Süleyman'ı işe alırlar. Kâhya, Süleyman ile Şahperi'nin aşklarını öğrenen ilk kişidir. Onların kavuşmaları için elinden geleni yapar. Çünkü Kâhya da gençken bir güzele aşık olmuştur; fakat kavuşamamıştır. Kâhya, Hamit ağayla konuşur Süleyman ile Şahperi'nin birbirlerini seviklerini dolaylı da olsa anlatmaya çalışır.

6.2.4. Hamit Ağa: Şahperi'nin babasıdır. Hatice Hanımla evlidir. Şahperi'den başka çocukları yoktur. Hamit Ağa köyün zenginlerindedir, yanında çalıştırdığı adamları vardır. Ayrıca yeğeni Hasan'ı yanına evlatlık almıştır. Hamit Ağa'nın çok merhametli bir yüreği vardır. Sevgi dolu, iyilik ve misafir sever, yedirip içiren, eli bol, oldukça cömert, dürüst, adaletli bir insandır. İş arayan ve yolu köylerine düşen Süleyman'a da konaklarında iş verir. Ağa, kızı Şahperi'yi Hasanla evlendirmeyi düşünmektedir. Ancak kızının başka bir sevdiği olduğunu Kâhya'dan öğrenir. Kızım kimi isterse ona veririm, diye düşünür. Hanımından kızının Süleyman'ı sevdiğini öğrenir. Hem Şahperi ve Süleyman hem de Hasan ile konuşarak durumu anlar ve kızını Süleyman'a verir, Hasan'a da onu köyden başka kızla evlendireceğini ve kendisine mal mülk vereceğini söyler. Hamit Ağa, Süleyman'ı arkadaşlarıyla öldüresiye döven ve kızı Şahperi'yi kaçıran Hasan'ı merhametli olduğundan affetmiştir ve konaktan uzaklaştırmıştır.

6.2.5. Hatice Hanım: Hamit Ağa'nın karısıdır. Kızı Şahperi için çok endişelenir. Onun gözyaşlarına dayanamaz ve Süleyman'a olan aşkını kocasına anlatır.

6.2.6. Hasan: Hamit Ağa'nın yanına evlatlık olarak aldığı yeğenidir. Kaprisli, sinirli bencil bir insandır. Hasan, içten içe Şahperi'ye yanıktır. Şahperi'nin bundan haberi yoktur. Şahperi ile Hasan aynı evde büyümüşlerdir. Hasan'ı bir kardeş olarak görmektedir. Hasan ise kendi kendine "Ben Şahperi'yi alırım. Nasıl olsa amcamın oğlu yok. Mal mülkte hep bana kalır." demektedir. Hasan, Süleyman'ın Şahperi'yi sevdiğini duyar ve Süleyman'a düşman kesilir. Hasan, Süleyman'ın kuzuları olatmaya çıktığı bir gün yanına arkadaşlarını da alarak onu öldüresiye döver. Bu olay, Hamit Ağa'nın kulağına gider ve her şey açığa çıkar. Şahperi de annesi Hatice Hanım da Hasan'ı istemezler. Hasan'ın içine bir hançer saplanmış. Hasan'ın Süleyman'a olan kını on kat daha artmıştır. Hasan Süleyman'dan kurtulmanın yollarını aramaktadır. Kendi kafasından çeşitli planlar yapmaktadır. Süleyman ailesini getirmeye köyüne gitmiştir. Ağanın da köyde olmadığı bir gece Hasan, Şahperi'yi kaçıtır. Bu sırada yolda olan Süleyman, Hasan ve Şahperi'yi görür ve Hasan'ın elini ayağını bağlayarak atının üzerine atar, köye getirir. Ağa, Hasan'ı mahzene attırır. Hasan,

Ağa'ya yalvarır, onu affetmesini ister. Ağa, onun mahzun hâlini görünce acıyarak elini ayağını çözdürür ve köyü terk etmesi şartıyla serbest bırakır. Hasan, sekiz ay boyunca köye uğramaz. Hasan, yaban ellerde yapamaz ve babasının da araya girmesiyle ağa köye girmesine izin verir ama etrafında dolanmasını istemez. Bu süre zarfında Süleyman ile Şahperi evlenmişlerdir. Hasan bu sefer gözünü Süleyman'ın kız kardeşi Firdevs'e diker. Hasan'ın Süleyman'a olan kını hiç geçmemiştir; hatta kını artmıştır. Hasan, bu kötü emelini gerçekleştirmek için yine planlar hazırlamaya başlar. Hasan yine kendisi gibi soysuz arkadaşlarını ayarlar. Firdevs'i dışarda tek başına gördükleri bir gün onu kaçırarak tecavüz ederler. Olanları duyan Süleyman, kılıcını alarak Hasan'ı ve arkadaşlarını öldürür. Firdevs, başına gelenlerden dolayı bu utançla yaşayamaz ve canına kıyar. Süleyman da dört kişinin canına kıydığı için idama mahkûm edilir.

6.2.7. Ali: Süleyman'ın hapisshaneden arkadaşıdır. Anne, babası ve üç kardeşiyle Amasya'nın bir köyünde yaşarlar. Köyün ağasının oğlunu, kardeşinin namusuna göz koyduğu için öldürtür ve otuz yıl hapis cezası alır. Süleyman ile birlikte o da aflu serbest bırakılır. Ali ile Süleyman kardeş gibi olmuşlardır. Süleyman'ın gidecek yeri olmadığını bildiği için onu köyüne davet eder ve bir süre onu evinde misafir eder. Süleyman'ın köyüne dönmesi için ona para ve at verir. Süleyman, köyünde olanları öğrenip de orada kalamayacağını anlayınca tekrar Ali'nin yanına döner. Süleyman kendisine bir iş ve ev bulması için ondan yardım ister. Bu arada Şahperi Süleyman'ın peşinden Kâhya ve Lütfiye Hanımla beraber Ali'nin köyüne gelirler. Ali'yi bulup olan biteni, neden geldiklerini anlatırlar. Ali ve ailesinden Süleyman'ın yerini sorarlar. Ali de Süleyman'ı ikna eder, onu evlerine getirir ve Şahperi ile buluşturur. Ardından da imam gelir ve orada Şahperi ile Süleyman'ın nikâhlarını kıyar.

6.3. Diğer Kahramanlar

6.3.1. Firdevs: Ahmet Bey ile Lütfiye Hanım'ın ikinci çocuklarıdır. Süleyman'a kinlenen Hasan ve arkadaşları tarafından kaçırılıp tecavüze uğrar. Firdevs bu utançla yaşayamaz ve kendini asarak intihar eder.

6.3.2. Pembe: Süleyman'ın en küçük kız kardeşidir. Süleyman'ın tüm aileyi Hamit Ağa'nın köyüne götürmesiyle tüm hayatları değişir. Süleyman, hapisshaneye düştükten sonra Pempe'ye köyden dünür gelir. Pembe'yi Hamit Ağa'dan isterler. Ağa, dürüst, çalışkan damat adayına Pempe'yi verir. Birkaç ay nişanlılık döneminden sonra düğünleri olur. Süleyman'ın hapis yattığı dönemde iki yeğeni olur. Erkek olanın adını Süleyman, kızın adını Firdevs koyarlar.

6.3.3. Kader: Süleyman ile Şahperi'nin kızlarıdır. Babası idama mahkûm edildiğinde çok küçüktür. Kader'e babasının öldüğü söylenir. Süleyman, hapisshaneden çıkıp köye döndüğünde ilk olarak kızı Kader ile karşılaşır. Ondaki köyde olup biten her şeyi öğrenir. Kader, babasının yaşadığını öğrenince annesine, dede ve ninesine kızar, onları yalancılıkla suçlar. Babası döndüğü için çok mutlu olur ve ona sarılıp kucaklaşır.

6.3.4. Gülçiçek: Şahperi'nin beraber kızlar pınarına gidip piknik yaptığı arkadaşlarından biridir. Pınarın başında yatan Süleyman'ı gördüğünde onu uyandırmak için yerden aldığı nohut büyüklüğündeki taşları üzerine atar ve Süleyman'ı uyandırır.

6.3.5. Hancı: Süleyman'ın gurbete çıktıktan sonra gece konaklamak için girdiği handa

tanıştığı yaşlı bir adamdır. Hancı, Süleyman'a nerden gelip nereye gittiğini sorar. Hancı, Süleyman'ın Güzelcehisar köyünden olduğunu duyunca babasını sorar. Babasını tanıdığını söyleyen hancı, Süleyman'ı o gece handa misafir eder. Hancı, sabah borcunu ödeyip yola çıkmak isteyen Süleyman'dan para almaz, dönüşte parayla dönerse alacağını söyler. Süleyman, köyüne dönüp ailesini aldıktan sonra da aynı yol üzerindeyken tekrar hancının yanına uğrar, bir gece daha orada kalır. Hancı, Süleyman'ı görür görmez tanır, Süleyman ile hancı sohbet başlarlar ve Süleyman olan biteni, ailesiyle sevdiği kızın köyüne gittiğini anlatır. Sabah olunca Süleyman, hancıyla helalleşir ve ailesini de alarak yola koyulurlar.

6.3.6. Kadı Efendi: Kardeşi Firdevs'in namusunu kirleten ve intihar etmesine sebep olan Hasan ve üç arkadaşını öldüren Süleyman, zindana atılır. Mahkeme günü geldiğinde Kadı Efendi Süleyman'ı dinler ve ona şahitlik edecek kişileri sorar. Ağa, kendisinin Süleyman'a şahitlik edeceğini söyler. Ağa ve Kâhya, Süleyman'a şahitlik ederken, mahkemeye Hasan'ın babası ve diğerlerinin aileleri de gelir. Kadı, herkesi dinler ve Süleyman'a idam cezası verir ve infazın başka bir şehirde olacağını söyleyerek celseyi kapatır.

6.3.7. Ali'nin anne ve babası: Amasya'nın bir köyünde yaşarlar. Ali dışında üç çocukları vardır. Ali'nin ailesi oğullarının hapisneden çıkması üzerine kurban kesip hayır yaparlar, yemek verirler. Ali yanında Süleyman'ı da getirir ve onu da üç gün boyunca paşalar gibi ağırlarlar. Süleyman, köyüne gidip tekrar döndükten sonra olan biteni Ali ve ailesine anlatır, onlar da Süleyman'ı gözyaşlarıyla dinlerler. Ali'nin kardeşleri, annesi, babası hep bir elden Süleyman'a bir ev bakarlar, bulurlar. Evi kendi çapında dayar döşerler. Süleyman'ın artık kalabileceği bir evi vardır. Ali, Süleyman'a çok güzel bir iş de ayarlar. Şahperi, Kâhya ve Lütfiye Hanımla birlikte Ali'nin evini bulup geldiklerinde Ali'nin anne ve babası onları içeri buyur edip ağırlarlar. Ali, bunun üzerine Süleyman'ın yanına giderek bir bahaneyle onu da evlerine yemeğe davet eder. Böylece Süleyman ile Şahperi, Ali ve ailesinin yanında tekrar kavuşmuş olur.

6.3.8. Hasan'ın üç arkadaşı: Süleyman'a düşman olan Hasan arkadaşlarını da yanına alarak çobanlık yapan Süleyman'ı öldüresiye döver. Yine Hasan, Süleyman'ın kız kardeşi Firdevs'i kaçırdığında da yanında arkadaşları vardır. Hasan, Firdevs'e tecavüz eder, sonrasında kendi gibi soysuz üç arkadaşı da Firdevs'e tecavüz eder. Bu olayı duyan ve çılgına dönen Süleyman hem Hasan'ın hem de arkadaşlarının canlarını alır.

7. SÜLEYMAN İLE ŞAHPERİ HİKÂYESİ'NİN EPİZOT TAHLİLİ

7.1. Kahramanın ailesi ve doğumu

Bir köyde yaşayan Ahmet ile Lütfiye birbirlerini severler ve ailelerin de uygun görmesiyle evlenirler. Kısa süre sonra bir erkek çocukları olur. Halk hikâyelerinin genelinde görülen çocuksuzluk motifine bu hikâyede rastlanmamıştır.

7.2. Kahramana ad verilmesi ve eğitimi

Ahmet ile Lütfiye, doğan oğullarına Süleyman adını verirler. Lakin ad seçiminde ve ad vermede olağanüstü bir motife rastlanmamıştır.

7.3. Kahramanın gurbete çıkması

Süleyman on iki yaşlarına geldiğinde babası, amansız bir hastalığa yakalanır ve bir süre sonra vefat eder. Lütfiye üç çocuğu ile bir başına kalır. Ailenin ekonomik durumu giderek kötüleşince ve başka çare kalmayınca Süleyman çalışmak için gurbete çıkmaya karar verir. Burada öne çıkan husus, çoğu halk hikâyelerinde görülen kahramanın âşık olduğu kızı aramak için gurbete çıkmasının söz konusu olmamasıdır.

7.4. Kahramanın âşık olması

Süleyman, babası vefat ettikten sonra iş aramaya başlar. Fakat annesi ağır işlerde çalışmasına razı olmaz. Süleyman ise o yıllarda köye gelen halk âşıklarını dinler, onları çok sevmektedir, Süleyman'ın da sesi çok güzeldir. Kendine bir saz edinir. Fırsat buldukça boş zamanlarında sazıyla uğraşır. Nitekim de Süleyman kısa sürede sazı çok iyi çalmaya başlar hatta köydeki arkadaşları zaman zaman Süleyman'la bir araya gelerek beraberce bol bol sazlı sözlü muhabbet ederler.

Kendi ilgi ve isteğiyle âşık olan kahraman, âşık olacağı kızı öncesinde rüyasında görmüştür fakat bade içmemiştir. Âşık olma şekillerinden biri olan “bade içme” unsuruna bu hikâyede rastlanmamıştır.

7.5. Kahramanın sevgili ile karşılaşması

Annesine ve kız kardeşlerine bakabilmek için gurbet yoluna düşen Süleyman birkaç gün sonra bir köyün yakınlarındaki suyun başına gelir. Dinlenmek için uzanır ve uykuya dalar. O köyün genç kızları da eğlenmek için oraya gelmiştir. Aralarında köy ağasının güzeller güzeli kızı Şahperi de vardır. Şahperi aynı zamanda o sırada uykuda olan Süleyman'ın rüyasında gördüğü kızdır. Süleyman öyle tatlı bir uykuya dalmıştır ki o anda rüyasında gördüğü kızdan daha güzeline rastlamamıştır. Bu peri kızı ve yanındaki üç cariyesi Süleyman ile sohbet etmektedirler.

Kızlar Süleyman'ı uyandırmak için türlü yollar denerler. Nihayet Süleyman uyanıp Şahperi'yi görünce onun rüyasındaki kız olduğunu fark eder ve o anda âşık olur. Şahperi de Süleyman'a kayıtsız kalamaz. Bu epizotun diğer halk hikâyelerindeki farklarından biri, kahramanın gurbete çıkmadan önce değil, gurbete çıktıktan sonra âşık olmasıdır. Diğer bir ayırıcı unsur ise kahramanın âşık olduğu kızı rüyasında görmesinin yanında “ilk görüşte âşık olma” şekline de rastlanmış olunmasıdır.

7.6. Kahramanın sevgiliyi elde etme mücadelesi

Süleyman ile Şahperi evlenmek ister. Hamit Ağa ise kızını, yeğeni Hasan'a vermeyi düşünmektedir. Hamit Ağa'nın kâhyası iki sevgilinin kavuşması için hiçbir yardımı esirgemez ve Hamit Ağa ile konuştuğundan sonra evlenmelerine müsaade verilir. Fakat ağanın büyüttüğü yeğeni Hasan da Şahperi ile evlenmek istemektedir. Bunun için ise her yolu denemekten gocunmaz. Nikâh kıyılmadan önce Hasan, arkadaşlarını toplar ve Süleyman öldüresiye dövülür. Hasan öfkesini sindiremez ve Süleyman'ın ailesini getirmek için köyden ayrıldığı bir gecede Şahperi'yi kaçıtır. Fakat dönüş yolunda olan Süleyman Şahperi'yi kurtarır ve nihayet evlenirler.

7.7. Kahramanın tutsaklığı

Yaptıklarından dolayı konaktan ve köyden kovulan Hasan hâlâ intikam peşindedir. Bunun için Süleyman'ın kız kardeşlerinden birine arkadaşlarıyla beraber tecavüz eder. Olanları öğrenen

Süleyman kendine hâkim olamaz ve hepsini öldürür. Hakkında idam kararı verilen Süleyman'ı idam edilmesi için Amasya'ya gönderirler. Yedi sene orada idamın gerçekleşmesini bekler. Bu arada kader ortaklarına saz çalmaya ve söylemeye devam eder. Orada Ali adında biriyle tanışır, onunla dost olur. Nihayetinde padişah değişikliğinden faydalanıp tahliye olurlar.

7.8. Kahramanın sevgiliye kavuşması

Kavuşmak için türlü badireler atlatan âşıkların arasına bu defa da ölüm girmiştir. Süleyman'dan hiç haber alamayan Şahperi artık onun öldüğünü kabullenmiş ve babasının ısrarıyla başka biriyle evlenmiştir. Hapisten çıkan Süleyman ise bir an önce sevdiği kadını ve kızını görmek için yollara düşer. Oraya vardığında ise öğrendikleriyle şaşkına döner. Artık o köyde yapacak bir şeyi kalmadığının farkına vararak Amasya'da olan Ali'nin yanına gitmeye karar verir. Fakat Süleyman'ın hâlâ yaşadığını öğrenen Şahperi, eşini terk eder ve Süleyman'ın peşine düşer. İki âşik karşılaşır, birbirlerine hasretlerini dile dökerler.

7.9. Kahramanın memleketine dönüşü

Hikâyede kahramanın kendi memleketine dönüşü hususuna rastlanmamıştır. Fakat Amasya'da olan Süleyman'ın Şahperi'ye kavuşması üzerine Hamit Ağa'nın konağına yani Şahperi'nin köyüne dönmeleri, bir memlekete dönüş epizodu olarak ele alınabilir.

7.10. Sonuç

Süleyman ile Şahperi hasret giderdikten sonra oracıkta tekrar nikâhları kıyılır. Birkaç gün Ali'ye misafir olduktan sonra köylerine dönerler. Konak, sevinç gözyaşlarıyla dolup taşar. Âşıklar eski mutlu günlerine geri dönerler.

8. SÜLEYMAN İLE ŞAHPERİ HİKÂYESİNDE YER ALAN ŞİİRLERİN TAHLİLİ

Hikâyede 18 şiire yer verilmiştir. Bu şiirlerin ikisi Süleyman ile Şahperi'nin karşılıklı olarak söylediği şiirlerdir. Diğer şiirlerin geneli ana kahramanlar Süleyman ve Şahperi'nin tek olarak söylediği şiirlerdir. Bunun dışında yardımcı kahramanlardan Lütfiye Hanım'ın da söylediği bir şiir bulunmaktadır. Hikâyede kullanılan şiirlerin tamamının 8'li ve 11'li hece ölçüsüyle ve koşma tarzında kafiye şemasıyla oluşturulduğu tespit edilmiştir.

8.1. Tek kişi etrafında söylenen şiirler:

Hikâyenin ilk şiiri Süleyman ağzından verilmiştir. Şiir üç dördlükten oluşur, 8'li hece ölçüsü ve 4+4 duraklıdır. Şiirin kafiye şeması koşma tarzında olup *abab/ cccb/ dddb* şeklindedir. Süleyman, ayrılık vakti geldiğinde sazı eline alıp bu şiiri annesine söyler. Süleyman bu şiirle annesinden helallik ister ve ailesiyle vedalaşır.

Hikâyede karşımıza çıkan ikinci şiir de yine Süleyman ağzından verilir. Bu şiir de üç dördlükten oluşur ve 8'li hece ölçüsüyle 4+4 duraklı olarak söylenmiştir. Şiirin kafiye şeması koşma tarzında olup *abab/cccb/dddb* şeklindedir. Süleyman, köyünden ayrılacağı sırada uzaktan köyüne bakar ve sazını çıkarıp söz konusu şiiri söyler.

Süleyman, üçüncü şiiri Şahperi ile ilk karşılaşmaları sırasında söyler. Bu şiir üç dördlükten oluşur ve 11'li hece ölçüsüyle 6+5 duraklı olarak söylenmiştir. Şiirin kafiye şeması koşma tarzında

olup *abab/ cccb/ dddb* şeklindedir. Süleyman, bu şiirle pınarın başında karşılaştıkları Şahperi ve kız arkadaşlarının sorularını yanıtlar. Bu şiirde Süleyman, Erzurum'dan geldiğini, gurbete çıktığını ve yolda dinlenmek için pınarın başında uyuyakaldığını söyler.

Süleyman dördüncü şiirini kuzuları otlatmaya çıktığında, Şahperi'nin yanına geldiğini görünce söyler. Bu şiir de üç dörtlük halinde *8'li* hece ölçüsüyle ve *4+4* duraklı şekilde söylenmiştir. Şiirin kafiye şeması koşma tarzında olup *abab/ cccb/ dddb* şeklindedir. Burada Süleyman sevdiğinin gelişine, güzelliğine, boyuna posuna övgüler sıralamıştır.

Bir sonraki şiirinde ise Süleyman sevdiğinin yanından gidişine şiir söylemiştir. Bu şiir de üç dörtlükten oluşur ve *8'li* hece ölçüsüyle *4+4* duraklı olarak söylenmiştir. Şiirin kafiye şeması koşma tarzında olup *abab/ cccb/ dddb* şeklindedir. Süleyman bu şiirle yayladan eve dönen sevdiğine olan aşkını açıkça itiraf eder.

Hikâyedeki altıncı şiir de yine Süleyman'ın söylediği şiirdir. Bu şiir üç dörtlükten oluşur ve *11'li* hece ölçüsüyle *6+5* duraklı olarak söylenmiştir. Şiirin kafiye şeması koşma tarzında olup *abab/ cccb/ dddb* şeklindedir. Bu şiirle Süleyman, Şahperi'ye olan aşkını, gözyaşlarıyla Kâhya'ya anlatır. Kâhya bu dörtlükleri dinleyince neyin ne olduğunu anlar.

Lütfiye Hanım köyünden ayrılırken son bir kez köyüne bakar ve bir şiir söyler. Şiir üç dörtlükten oluşur, *8'li* hece ölçüsü ve *4+4* duraklıdır. Şiirin kafiye şeması koşma tarzında olup *abab/ cccb/ dddb* şeklindedir. Lütfiye Hanım söylediği bu şiirle adeta köyüne ağıt yakar ve oradan ayrılmasının yarattığı üzüntüyü ağlayarak dile getirir.

Hikâyede Şahperi'nin tek başına söylediği dört şiir vardır. İlkinin Hasan'ın kendisini kaçırdığı zaman söylemiştir. Bu şiir üç dörtlükten oluşur, *8'li* hece ölçüsü ve *4+4* duraklıdır. Şiirin kafiye şeması koşma tarzında olup *abab/ cccb/ dddb* şeklindedir. Bu şiirle Şahperi yalvarmalarına, feryatlarına duyarsız kalan Hasan'dan onu kurtarması için Allah'a sığınır, ondan medet umar.

Şahperi diğer şiirini Süleyman'ın idama mahkûm edilmesinden sonra, babasının isteği üzerine başkasıyla evlendirildiğinde söylemiştir. Bu şiir üç dörtlükten oluşur ve *11'li* hece ölçüsüyle *6+5* duraklı olarak söylenmiştir. Şiirin kafiye şeması koşma tarzında olup *abab/ cccb/ dddb* şeklindedir. Başka bir köye gelin gidecek olan Şahperi köyünden ve kızı Kader'den ayrılacağı için çok üzülmemektedir. Şahperi bu şiirle köyden ayrılırken dağlara, taşlara, akan sulara bakarak ağlar ve kaderine razı olur.

Hikâyenin bir sonraki şiiri ise Süleyman'ın yıllar sonra kızını gördüğünde ona söylediği şiirdir. Bu şiir de üç dörtlükten oluşur ve *8'li* hece ölçüsüyle *4+4* duraklı olarak söylenmiştir. Şiirin kafiye şeması koşma tarzında olup *abab/ cccb/ dddb* şeklindedir. Köyüne döndüğünde ilk olarak kızı Kader'i gören Süleyman köyde olan biten her şeyi kızından öğrenir ve ağlayarak kızına sarılır. Ona bu şiirle babası olduğunu söyler.

Süleyman artık köyde duramayacağını anlar ve tekrar yola koyulmaya hazırlanır. Bu sırada olan biteni gören annesi Firdevs Hanım oğlunun hâlini görüp endişelenir. Süleyman burada da annesine bir şiir söyler. Bu şiir üç dörtlükten oluşur, *8'li* hece ölçüsü ve *4+4* duraklıdır. Şiirin kafiye şeması koşma tarzında olup *abab/ cccb/ dddb* şeklindedir. Şiirde Süleyman buralarda duramayacağını, kızı Kader'i anasına emanet bıraktığını söyler ve ana oğul ağlaşırlar.

Süleyman köyden ayrılırken bir şiir de kızı Kader'e söyler. Şiir üç dörtlükten oluşur, 8'li hece ölçüsü ve 4+4 duraklıdır. Şiirin kafiye şeması koşma tarzında olup *abab/ cccb/ dddb* şeklindedir. Süleyman, kızına yine geleceğini, gurbet ele gitmesi gerektiğini söyler. Ayrıca kızını emanet bıraktığı anasından da helallik isteyip yola koyulur.

Şahperi'nin tek olarak söylediği üçüncü şiir Süleyman'ın köye gelip gittiğini öğrendikten sonra söylediği şiirdir. Bu şiir dört dörtlükten oluşur ve 8'li hece ölçüsüyle 4+4 duraklı olarak söylenmiştir. Şiirin kafiye şeması koşma tarzında olup *abab/ cccb/ dddb/ eebb* şeklindedir. Süleyman'ın yaşadığını ve tekrar köye döndüğünü öğrenen Şahperi feryat eder, saçını başını yormaya başlar. Şahperi hem ağlar hem de Süleyman'a bu şiiri söyler; onu öldü bildiğini anlatır.

Şahperi'nin başkasıyla evlendiğini öğrenen ve köyde duramayan Süleyman Ali'nin yanına döner. Köyde olan biteni bir şiirle Ali'ye anlatır. Bu şiir üç dörtlükten oluşur ve 11'li hece ölçüsüyle 6+5 duraklı olarak söylenmiştir. Şiirin kafiye şeması koşma tarzında olup *abab/ cccb/ dddb* şeklindedir. Ali'ye köyüne gittiğini, kızını görüp bağrına bastığını, ondan Şahperi'yi sorduğunu söyler. Sevdiğinin yâd ellere gittiğini, başkasının helali olduğunu anlatır.

Hikâyede Süleyman'ın en son söylediği şiir kızına hasretle yazdığı mektubun içindeki şiirdir. Bu şiir, üç dörtlükten oluşur ve 11'li hece ölçüsüyle 6+5 duraklı olarak söylenmiştir. Şiirin kafiye şeması koşma tarzında olup *abab/ cccb/ dddb* şeklindedir. Bu şiirde kızına neler yaşadığını ve hissettiklerini anlatır. Senelerce gurbette kaldığını, kendi eliyle kurduğu yuvasını yıktığını söyler.

Hikâyenin son şiiri de aynı zamanda Şahperi'nin tek başına söylediği dördüncü şiirdir. Bu şiir üç dörtlükten oluşur ve 11'li hece ölçüsüyle 6+5 duraklı olarak söylenmiştir. Şiirin kafiye şeması koşma tarzında olup *abab/ cccb/ dddb* şeklindedir. Şahperi bu şiiri Süleyman'ın peşinden Ali'nin köyüne geldiğinde Süleyman'la karşılaştığında söyler. Şahperi Süleyman'ı ölü bildiğini, hâlâ gönlündekinin o olduğunu, isterse canını uğruna feda edeceğini ağlayarak dile getirir.

8.2. Karşılıklı söylenen şiirler:

Hikâyede Süleyman ile Şahperi arasında karşılıklı söylenen iki şiir bulunmaktadır. Süleyman Şahperi ile nişanlandıktan sonra Hamit Ağa'dan izin alarak köyüne gidip ailesini yanına almaya karar verir. Bu ayrılığa çok üzülen Şahperi Süleyman'a ilk şiiri söyler. Şiir üç dörtlükten oluşur, 8'li hece ölçüsü ve 4+4 duraklıdır. Şiirin kafiye şeması koşma tarzında olup *abab/ cccb/ dddb* şeklindedir. Şahperi bu şiirle ayrılık yüzünden çektiği üzüntüyü anlatır, onun başına bir iş gelmesinden, başka bir güzele gönlünü kaptırmasından duyduğu endişeyi ağlayarak dile getirir.

Şahperi'nin bu şiirine karşılık Süleyman da dayanamayıp cevap verir. Bu şiir üç dörtlükten oluşur ve 11'li hece ölçüsüyle 6+5 duraklı olarak söylenmiştir. Şiirin kafiye şeması koşma tarzında olup *abab/ cccb/ dddb* şeklindedir. Süleyman söylediği şiirle sevdiğinin onu beklemesini tembihler, Allah'tan bir mani çıkmazsa geri döneceğine dair söz verir.

9. SÜLEYMAN İLE ŞAHPERİ HİKÂYESİ'NDE YER ALAN KALIPLAŞMIŞ (FORMEL) İFADELER

Halk hikâyelerinde masalarda görülen birtakım kalıplaşmış sözlere yer verilebilir. Kahramanların hareketleri, bir yere gidişleri, bir olaydan başka bir olaya geçişleri, uzun zamanı

kısaca ifade etme vb. olaylar kalıplaşmış sözlerle ifade edilir (Alptekin, 2015: 30). İncelediğimiz halk hikâyesinde de benzer şekilde giriş, geçiş ve bitiş formellerine rastlanmaktadır.

a. Giriş Formeli

Var varanın sür sürenin destursuz bağa girenin dayaktadır ölümü derler. Evvel zaman içinde kalbur saman içinde develer tellal pireler haberci iken çekirgeler şarkıcı kargalar türkücü iken kervanlar katar tüccarlar ipek satar iken köyün birinde Ahmet ile Lütfiye isminde iki genç yaşarmış.

b. Geçiş Formelleri

1. Bir olaydan/şahıstan başka bir olaya/şâhısa geçmek için kullanılan formeller

Süleyman bu suyun gözenin başında uyuyadursun. Biz o köyde yaşayan ağanın kızından haber verelim.

Gelelim Hasan'a... Hasan Süleyman'ın kuzuları otlattığını öğrenince adeta bayram etmiştir.

Biz bunları böylece burada uyur bırakalım sözü Süleyman'ın annesinden ve kardeşlerinden haber verelim.

Evet biz geri Süleyman'a dönelim.

Evet Süleyman ile annesi ve kardeşleri yola devam ede dursun biz haberi Hasan'dan verelim.

Biz haberi Süleyman'dan verelim...

Bunlar gele dursunlar biz haberi Şahperi'nin annesinden babasından verelim...

Bunlar feryat fıgan ede dursunlar biz Süleyman'dan haber verelim...

Bunlar evlene dursunlar biz haberi Hasan'dan verelim...

Biz bunları burada mutlu bir şekilde bırakalım sözü Hasan'a getirelim.

Süleyman köye gele dursun biz haberi Firdevs'ten verelim.

Şimdi Şahperi gidedursun. Biz geri köye dönelim.

Bunlar da bu köyde dura dursun biz şimdi de haberi Süleyman'dan verelim.

Süleyman gide dursun biz haberi Şahperi'den verelim.

Şimdi kâhya araya dursun, biz haberi Süleyman'dan verelim.

Çoğu gün bazen ağlayarak bazen düşünerek geçerken, biz şimdi de haberi kâhyadan verelim.

İmam efendi gele dursun biz tekrar köye ağaya dönelim.

2. Uzun zamanı kısaca ifade etmek için kullanılan formeller

Böylece hayatları akıp gitmektedir. Süleyman ve kardeşleri hızla büyümektedirler.

Günler haftaları, haftalar ayları, aylar yılları kovalamaktadır.

Böylece günler geçip giderken Lütfiye Hanım da iyice yoksullaşmış Ahmet'ten kalan elinde avucunda ne varsa tükenmiştir.

Günler haftaları haftalar ayları takip etmektedir.

Günler haftalar aylar böylece su gibi akıp gitmektedir.

Günler böyle geçerken aradan tam bir ay geçer.

Şura senin bura benim derken ev yaklaşık iki ayda tamamlanır.

Günler, haftaları; haftalar, ayları; aylar, yılları takip eder.

Ora senin bura benim derken günlerden bir gün Amasya'ya gelirler.

Yine ora senin bura benim kona göçe, yiye içe günlerden bir gün kendi köylerine gelirler.

c. Benzer durumda kullanılan formeller

1. İki varlığın karşılıklı konuşmaları

Hancı "Evladım nerden gelir nereye gidersin?" der.

Ziya amca "Ee evlat nerden gelir nereye gidersin?" der. Süleyman ise yine olayları olduğu gibi ziya amcaya anlatır.

Ziya amca "Tabi evlat müsaade senin yolcu yolunda gerektir." der.

Şahperi sorularını peşpeşe sıralar. "Sen âşık mısın? Nerelisin? Nereden geliyorsun? Nereye gidiyorsun? İsmi ne?" der.

2. Bir varlığın tasviri

El bilmez dağ bayır bilmez şimdi tek başına kalakalmıştır.

Ama Süleyman'da artık yirmi yaşına yaklaşmış aslanlar gibi bir delikanlı olmuş gözü kara yüreği pek biri olmuştur.

Süleyman sırtında sazı, elinde yol azığı devam eder.

Süleyman Şahperi'ye hani derler ya kısa kabırgadan vurulmuş işte öyle Şahperi'ye vurulmuştur.

Bu sözler hani derler ya söyleme sırrını dostuna dostun söyler dostuna misali bu sözler Hasan'ın kulağına gitmiştir.

Hemen hemen ikisi de evlenecek çağdaydılar.

3. Kaynak şahsın söylediği formel sözler

Süleyman'ın hayalleri çok farklıdır ama kader başa neler getirir onu kimse bilemez.

4. Dinleyicinin dikkatini çekmek için kullanılan formeller

Şahperi bu sözleri duyunca kendinden geçer daha önce kimse bana bu sözleri söylememişti diyerek adeta ayakları yerden kesilir. Yüzü kızarır. Şahperi sanki sıtma olmuş gibi titrer.

Kâhya “Şöyle derlermiş büyükler evlat.” der. “Sev seni seveni, kapında kul olsa. Sevme seni sevmeyeni Mısır’a sultan olsa” derler.

d. Bitiş Formelleri

Bu hikâye de böylece tatlıya bağlanır. Allah cümle ayrılanları kavuştursun, kötülere fırsat vermesin, diyor. Âmin dileyerek böylece hikâyeyi sonlandırıyoruz. Bunlar erer muradına biz çikalım kerametine. Dinleyenlere okuyanlara saygı selamlar.

10. SÜLEYMAN İLE ŞAHPERİ HİKÂYESİNDE DİL VE ANLATIM

Yerel ağza ait sözcüklerin bulunmadığı Süleyman ile Şahperi hikâyesinde dil, oldukça yalın ve akıcıdır. Aşığın halk hikâyelerine özgü kalıp ifadelerle fazla yer vermemesine karşın farklı metotlarla hikâyeyi boyutlandırdığı görülmüştür. Âşık anlatımda; kıyaslamalara, kişileştirmelere, betimlemelere ve mekânlar arası geçişlere başvurarak dinamizmi yakalama yoluna gitmiştir. Konunun daha açıklayıcı olması hasebiyle bahsi geçen unsurları örneklendirmek yerinde olacaktır.

Hikâyenin vücuda geldiği zamanın şartlarını daha anlaşılır kılmak için dönemsel farklılıklara yer verilerek kıyaslama yapıldığı görülür.

“Eh dünyanın o zamanki hali at yok araba yok şehir uzak kimse hekim tabip pek bilmez.”

“O zaman uçak yok otobüs yok tren yok her şey ya at sırtında ya da yayan olarak gidilir.”

“Öyle şimdiki gibi mobilya yoktur. Çamaşır makinesi, buzdolabı gibi eşyalar henüz icat edilmemiştir.”

Âşık tarafından söz konusu durumun önemini gösterebilmek adına yer yer cansız varlıklara duygu yükleyerek veyahut onları konuşturarak kişileştirmeye başvurulduğu da gözden kaçırılmamalıdır.

“Süleyman köyüne iyice bakar. Köyün dağları taşları ovaları ağaçları sanki Süleyman’a göz kırpar. ‘Gitme gitme! Sen köyünü bırakıp nereye gidiyorsun bu köy senin köyün’ derler.”

Hikâyede, zaman zaman mekânlar hakkında ayrıntılı bilgi verilerek betimleme yapıldığı görülmektedir. Bunun sebebinin söz konusu mekânın o esnada önemli bir unsur teşkil ederek ön plana çıkarılması gerektiği ve mekânın olayla bağlantısını gösterebilmek olduğu düşünülebilir.

“Gün ikindedir yolun az ötesinde bir su gözesi vardır. Her taraf yeşillikler içerisinde her yer çayır çimen kuşlar öter. O yerden kaynayan suyun gözenin etrafında ağaçlar vardır.”

Hikâyede aynı zamanda farklı mekânlarda yaşanan olaylar mevcuttur. Âşık Yakup Temelî bu durumlarda mekânlar arası ani sıçrayışlar yerine dinleyicilerini “...haber verelim.” kalıp ifadesiyle haberdar ederek anlatımına devam eder.

“Süleyman bu suyun gözenin başında uyuyadursun. Biz o köyde yaşayan ağanın kızından haber verelim.”

“Biz bunları böylece burada uyur bırakalım, sözü Süleyman’ın annesinden ve kardeşlerinden haber verelim.”

“Evet, Süleyman ile annesi ve kardeşleri yola devam ede dursun, biz haberi Hasan’dan verelim.”

Âşık Temelî hikâyesinde, “yola koyulmak, kanı ısınmak, yüreği yerinden çıkmak, dili dolaşmak, yere göğe sığamamak” gibi deyimlere fazlasıyla yer vererek anlatımını güçlendirmiştir.

SONUÇ

Halk hikâyeleri, Türk halk edebiyatının önemli ürünleri arasındadır. Kendine has icra kuralları ve ortamlarıyla, şekilsel özellikleriyle, içinde barındırdığı manzum parçalarıyla ve özellikle icracılarıyla başlı başına bir gelenektir. Tasnif edilen “Süleyman ile Şahperi” hikâyesi üzerine yapılan incelemede, hikâyenin bahsedilen gelenek çerçevesinde oluşmuş olduğu belirlenmiştir. Bunun yanı sıra birtakım farklar, tespit edilmiş olup söz konusu farklara çalışma içerisinde değinilmiştir. Babasının karşı çıkmasına rağmen saz çalmayı öğrenen ve âşıkların halk hikâyelerinden etkilenecek doğaçlama söylemeye başlayan Yakup Temelî’ye ait üç halk hikâyesinin mevcut olduğunu daha önce belirtmiştik. Söz konusu halk hikâyelerinden biri olan “Süleyman ile Şahperi” hikâyesi, öncelikle motif sırası verilerek “kahramanlar, zaman, mekân, dil ve anlatım” yönünden incelenmiştir. Bununla birlikte manzum bölümler de ayrı bir başlık altında ele alınmıştır. Gerçekleştirilen çalışma neticesinde devamı hususunda tehlike altında olan bir geleneği, yaşatma gayretini gösteren Âşık Temelî’nin edebiyatımızdaki değeri ortaya konmuştur.

Halk hikâyelerinin birçoğunda görüldüğü gibi Âşık Temelî’nin incelemeye tabii tutulan hikâyesinde de aşk ve kahramanlık, birbirini kollayan iki unsur olmuştur. Bu anlamda onun hikâyelerinde sevdiğine kavuşmak için türlü maceralara atılarak muradına eren kahramanlara rastlamak mümkündür. Temelî’nin nazmındaki gücü, Türkiye’de akrostiş yapan âşıklardan biri olmasından ve lebdeğmezde gösterdiği hünerden anlaşılabilir. Genel mahiyette ilahi bakış açısına sahip “Süleyman ile Şahperi” hikâyesinde, diyalog ve manzum kısımlarda kahraman bakış açısına geçiş yaptığı görülür. Yine hikâyesinde betimlemelere oldukça yer veren âşığın bu konuda da maharetli olduğu dikkat çeken bir diğer husustur. Âşık, Süleyman ile Şahperi hikâyesinde gelenek dışına çıkmamış ve yer yer kendi yorumlarını katarak dinleyici ile arasındaki bağı korumuştur. Yine halk hikâyelerinin genel özelliklerinden olan duygu yoğunluğuna sahip kısımların “dil ile değil tel ile söylenmesi” hususunda hünerini göstererek adeta sazını konuşturmuştur. Sonuç olarak, Yakup Temelî âşıklık geleneği içinde yaşayan ve bu geleneği günümüzün tüm sıkıntı ve cefalarına rağmen icra eden söz konusu geleneğe hizmet eden bir gönül eri olmayı başaran vefakâr âşıklarımızdandır.

KAYNAKÇA

- Alptekin, Ali Berat (2016), *Halk Hikâyelerinin Motif Yapısı*, Akçağ Yayınları: Ankara.
- Bakırcı, Nedim (2013), “Âşık Kırâç Ata’nın Tasnif Ettiği İlbey ile Mihrinaz Hikâyesi Üzerine Bir İnceleme”, *TÜRÜK Dil Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi*, Yıl:1, S. 2, s. 49-111.
- Bakırcı, Nedim (2013), “Niğde’den Derlenen Hurşit ile Mahmihi Hikâyesi Eş Metni Üzerine Bir İnceleme”, *Türk Halk Edebiyatı İncelemeleri Saim Sakaoğlu Armağanı*, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü: Ankara, s. 423-440.

Cemiloğlu, Mustafa (1999), *Halk Hikâyelerinde Doğum Motifi*, Uludağ Üniversitesi Güçlendirme Vakfı Yayıncılığı: Bursa.

Durbilmez, Bayram (2017). *Gelenekli Türk Anlatıları*, Ötüken Yayınları: İstanbul.

Durbilmez, Bayram (2018). *Âşık Edebiyatı ve Taşpınarlı Halk Şairleri*, 5. Baskı, Akçağ Yayınları: Ankara.

Görkem, İsmail (2000), *Halk Hikâyeleri Araştırmaları Çukurovalı Aşık Mustafa Köse ve Hikaye Repertuvarı*, Akçağ Yayınları: Ankara.

Turan, Fatma Ahsen; Uysal, Başak; Keleşabdioğlu Zemzem; Gökçe Emrah (2008), *Sazın ve Sözüün Sultanları Yaşayan Halk Şairleri- I*, Gazi Kitabevi: Ankara.

Yılmaz, Timur (2011), *Yaşayan Âşıklık Geleneği- Âşıklardan Halk Hikâyeleri II*, Kültür Bakanlığı Yayıncılığı: Ankara.

Ekler: 1

SÜLEYMAN İLE ŞAHPERİ HİKÂYESİ

Musannifi: Âşık Yakup Temelî 15.07.2013

Var varanın sür sürenin destursuz bağa girenin dayaktandır ölümü derler. Evvel zaman içinde kalbur saman içinde develer tellal pireler haberci iken çekirgeler şarkıcı kargalar türkücü iken kervanlar katar tüccarlar ipek satar iken köyün birinde Ahmet ile Lütfiye isminde iki genç yaşarmış. Bu iki genç birbirlerini çok severlermiş. Bu sevginin sonunda gençler evlenmeye karar vermişler. Ahmet babasını Lütfiye'nin babasına dünür gönderir. Ahmet'in babası Lütfiye'nin babasından Allah'ın emri ile Lütfiye'yi oğlu Ahmet'e ister. Lütfiye'nin babası bu teklifi uygun görür ve sonunda Lütfiye'yi Ahmet'le nişanlar. Aradan bir yıl geçtikten sonra düğünleri olur. Mutlu süren evliliğinden birkaç yıl sonra Ahmet ile Lütfiye'nin bir erkek çocukları olur. Adını birlikte Süleyman koyarlar. Süleyman üç dört yaşına gelince Lütfiye Hanım hamile kalır. Bir kızı olur. Onun da adını Firdevs koyarlar. Bir iki sene sonra tekrar hamile kalır, bir kızı daha olur onun da adını Pembe koyarlar. Çok mutludurlar. Böylece hayatları akıp gitmektedir. Süleyman ve kardeşleri hızla büyümektedirler. Süleyman yaklaşık on iki yaşlarına gelmiştir. Bu arada babası Ahmet amansız bir hastalığa yakalanmıştır. Gün geçtikçe Ahmet hastalığın etkisiyle zayıflamakta günden güne erimektedir. Eh dünyanın o zamanki hali at yok araba yok şehir uzak kimse hekim tabip pek bilmez. Koca karı ilaçlarıyla tedavi edilmeye çalışılsa da bir sonuç elde edemezler. Ahmet bir yıl içerisinde yakalandığı amansız hastalık neticesinde vefat eder. Vefat eder etmesine de bundan sonra ne olacak? Lütfiye Hanım çok gençtir üstelik çocukları da çok küçüktür. Lütfiye hanım o güne kadar hiç evinden dışarı çıkmamıştır. El bilmez dağ bayır bilmez şimdi tek başına kalakalmıştır. Ne yapacak çocukları çok küçüktür birkaç ay kocası Ahmet Bey'in ölümünün şokunu atlattıktan sonra tek dayanağı olan oğlu Süleyman'la kocasından kalan tarla, çayır, mal ve koyunla uğraşarak geçinmeye çalışır. Günler haftaları, haftalar ayları, aylar yılları kovalamaktadır. Süleyman her geçen gün büyümektedir kız kardeşleri de öyle ama her geçen gün de Süleyman'ın ailesinin ekonomik durumu gittikçe kötüleşmektedir. Annesi Süleyman'a kıyamamakta herhangi birisinin yanında ağır işlerde çalışmasına izin vermemektedir. Süleyman ise o yıllarda köye gelen halk âşıklarını dinler, onları çok sevmektedir, Süleyman'ın da sesi çok güzeldir. Süleyman kendine bir saz edinir. Fırsat buldukça boş zamanlarında sazıyla uğraşır saz çalmasını çok sevmektedir. Nitekim de Süleyman kısa sürede sazı çok iyi çalmaya başlar hatta köydeki arkadaşları zaman zaman Süleyman'la bir araya gelerek beraberce bol bol sazlı sözlü muhabbet ederler. Diğer yandan durumları iyice zayıflayan Süleyman ve ailesi yokluk çekmektedir. Süleyman aslında çalışmak ister, bir başkasına hizmetkâr veya çoban olmak ister. Ama gel gör ki Süleyman'ın annesi köyde çoban veya hizmetkâr olmasını da istemez. Bu arada Süleyman da büyümüş çok yakışıklı uzun boylu esmer bir yağız delikanlı olmuştur. Süleyman köyde işlerinden arta kalan zamanında sazıyla vakit geçirir. Saz çalmayı türkü söylemeyi çok sevmektedir. Böylece günler geçip giderken Lütfiye Hanım da iyice yoksullaşmış Ahmet'ten kalan elinde avucunda ne varsa tükenmiştir. Artık yoksulluk iyice evde hissedilmeye başlamıştır. Ama Süleyman'da artık yirmi yaşına yaklaşmış aslanlar gibi bir delikanlı olmuş gözü kara yüreği pek biri olmuştur. Sazı sözüyle de gönülleri fethetmektedir. Süleyman artık meclislerde cemaatlerde sazıyla sözüyle aranılan birisi olmuştur. Süleyman bir yandan da yoksullukla pençeleşirken annesinin kardeşlerinin öyle aç açık mahrum olmalarına dayanamayıp içten içe üzülür ve kendi kendine gurbete gitmeyi düşünmektedir. Süleyman kendi kafasında yaptığı planla gurbete gidecek orada birkaç yıl çalışacaktır. Oradan kazandığı parayı hem annesine gönderecek hem de kalanını biriktirip gelip kendine münasip biriyle evlenecek ve yuva kuracaktır. Ya da büyük şehirlerde iş çokmuş oralarda hayat daha bir güzelmiş. Kim bilir belki de çok çalışır çok para kazanır gelir annemi de kız kardeşlerimi de alır götürür şehre yerleşirim diye düşünür. Birkaç gün Süleyman bu planı kafasında kurduktan sonra gerçekleştirmek üzere harekete geçer. Süleyman uygun bir zamanı kollamakta annesine gurbete gideceğini söylemek istemektedir. Bir gün böyle Süleyman içeri girdiğinde annesi kız kardeşleriyle gülüp söylerken

Süleyman annesinin moralinin çok iyi olduğunu görünce hemen harekete geçmeyi düşünür, bundan daha iyi bir zaman olamaz der. Süleyman annesinin yanına oturarak annesine sarılır annesinin yüzünü öper. Süleyman annesine “Anne sana bir şey söyleyeceğim.” der. Annesi “Söyle bakalım aslan oğlum yoksa sevdiğin bir kız mı var?” der. Süleyman annesine “Hayır anne yok ama ben günlerdir düşünüyorum şu halimize bak nerdeyse yemeye ekmek bulamayacak duruma geldik.” der. Annesi Süleyman’ın gözlerine bakarak “Evet oğlum öyle ama olsun bizler şikâyetçi değiliz. Senin benim yanımda olman bana dünyaları başıslıyor. Senin varlığın yeter benim aslan oğlum.” der. Süleyman annesini anlar, anne yüreği haklıdır. Ama Süleyman’ın da artık bir şeyler yapması gerekmektedir. Süleyman annesine “Anne sende izin verirsen ben gurbete gideceğim oralarda iş çokmuş büyük şehrin nimetleri de büyük olur derler buralarda perişanınız. Ben artık senin ve kardeşlerimin yüzüne bakamıyorum onun için senden izin istiyorum.” der. O anda oğlundan o ana kadar hiç ayrılmamış olan anne Lütfiye Hanım’ın sanki bağına bir hançer saplanır. Ayrılık hasreti şimdiden bir ok gibi annenin yüreğine saplanmıştır. Süleyman’ın annesi ağlamaya başlar. Kızları da annelerine eşlik ederler onlar da anneleriyle birlikte ağlamaya başlar. Çünkü o güne kadar Süleyman annesinden ve kardeşlerinden hiç ayrılmamıştır Süleyman annesinin ve kardeşlerinin ağlamalarına daha fazla dayanamaz yanlarından kalkar uzaklaşır. Birkaç saat sonra gelir annesi de kardeşleri de sakinleşmişlerdir daha mantıklıdır. Anne “Tamam oğlum haklısın git git ama sakın bizleri unutma. Unutma burada bir garip anneni ve iki tane yetim kardeşinin olduğunu.” der. Süleyman hazırlıklara başlar annesi de Süleyman’a yol azığı hazırlar ve sonunda yavaş yavaş ayrılığın vakti gelmiştir. Süleyman “Ah benim dünyalar güzeli tatlı anam ben seni nasıl unutturum analar hiç unutulur mu?” der. Süleyman sazını alır annesine şunları söyler:

Gurbet ele gidiyorum
Anam hakkın helal eyle
Gözlerimden döküyorum
Anam hakkın helal eyle

Zor geliyor bana gurbet
Çekilmez oluyor minnet
Nolur anam biraz sabret
Anam hakkın helal eyle

Süleyman’ın sancılarım
Artar oldu acılarım
Benim güzel bacılarım
Anam hakkın helal eyle

Süleyman yerinden kalkar, annesinin kendisine hazırlamış olduğu yol azığını ve sazını alır. Sazını sırtına atar. Süleyman annesine doğru yönelir. Anne oğul birbirlerine sarılırlar ikisi de ağlamaya başlar. Çünkü dana önce Süleyman annesinden hiç ayrılmamıştır ve ayrılık çok zor gelmektedir. Ama başka da çareleri yoktur. Süleyman’ın kız kardeşleri de ağabeylerine sarılarak ağlamaktadırlar. Anne oldukça endişelidir. Süleyman hiç iki köy uzağa dahi gitmemiştir. Şimdi uzak diyarlara gurbete gitmek için yollara düşer. Acaba neler yaşar başına neler gelir diye endişelenmektedir.

Süleyman bu ayrılık sahnesini daha fazla uzatmak, annesini ve kardeşlerini daha fazla üzmemek istemez. Haydi, Allah’a ismarladık deyip şehre giden yola doğru koyulur. Süleyman bir saatlik bir yürümenin ardından bir tepenin üzerinden aşacak, o tepeyi de aşsa Süleyman’ın köyü o yüksek tepenin ardında kalacaktır. Süleyman tepenin başına çıkar. Köyün yolu o tepenin üzerinden aşıp gider. Süleyman tam tepenin başındayken geri dönüp de şöyle bir köyüne bakar. Köyü uzakta kalmıştır. Evler uzaktan küçücük görünür. Köyün bahçeleri kavakları söğüt ağaçları yemyeşil görünür. Süleyman köyüne iyice bakar. Köyün dağları taşları ovaları ağaçları sanki Süleyman’a göz kırpar. “Gitme âşik gitme! Sen köyünü bırakıp nereye gidiyorsun bu köy senin köyün.” derler. Süleyman köyünü seyre dalarken o ara elinin sazına gittiğini fark eder. Süleyman sazını çıkarır. O uzaktan ne kadar da güzel görünüyor dediği köyüne görelim ki Süleyman neler der:

Ne de güzel görünürsün

Benim köyüm güzel köyüm
Al yeşile bürünürsün
Benim köyüm güzel köyüm

Ben sende doğdum ağladım
Ben sende koştum oynadım
Ben seni sende anladım
Benim köyüm güzel köyüm

Süleyman derine daldı
Sanma ki muradın aldı
Anam bacım sende kaldı
Benim köyüm güzel köyüm

Süleyman'ın gözlerinden iki damla yaş süzölmüştür. Süleyman gözyaşlarını elinin tersiyle silerek yerinden kalkar. Sazını kılıfına koyar ve yine gurbetin yolunu tutar. Süleyman akşama yakın kendi ilçelerine gelmiştir hava kararmak üzeredir. Kendine bir kalacak yer bakar. Süleyman hanı sorar Süleyman'a hanı gösterirler. Süleyman yavaşça hanın kapısını çalar. Biraz sonra içerde yaşlı bir adam çıka gelir. Açar bakar karşısında daha önce hiç görmediği eli sazlı uzun boylu yakışıklı bir delikanlı durur. "Buyur evladım." der. Süleyman "Amca ben bugün burada kalmak istiyorum." der. Hancı "Tabi evladım buyur içeri." der. Süleyman'ı hanın içerisine davet eder. Süleyman ömründe ilk defa bir han görmektedir. Han içerisinde ahırlar olan odalar olan bir yerdir. Hancı "Evladım nerden gelir nereye gidersin?" der. Süleyman "Amca ben buralıyım yakın köyünden adım Süleyman." der. Hancı "Evladım hangi köyündensin?" der. Süleyman "Amca ben Güzelhisar köyündenim." der. Hancı "Öyle mi evladım o köyden kimin oğlusun kimlerdensin?" der. Süleyman "Ben molla oğullarından Ahmet'in oğluyum." der. Hancı "Deme evladım senin baban rahmetli olmadı mı?" Süleyman "Evet amca sizlere ömür babam vefat etti." Hancı "Demek sen bizim Ahmet'in oğlusun ha! Annen nasıl senden başka kardeşin var mı?" diye Süleyman'a sorar. Süleyman "Çok şükür annem çok iyi, iki tane de kız kardeşim var onlar köydeler." der. Süleyman'la hancının sohbeti uzadıkça uzar. Sonunda hancı "Peki böyle nereye gidiyorsun?" diye Süleyman'a sorar. Süleyman "Ben gurbete gidiyorum. Büyük şehirlerde iş bulup çalışacağım amca başka çarem yok." der. Hancı her şeyi anlamıştır. "Peki evlat hele bugün kal bir sabah olsun hayırlısıyla bakarız." der. O gece handa bulunanlarla Süleyman sazlı sözlü bir sohbet etmiştir. Hatta Süleyman'ın sazının ucuna para takanlar bile olmuştur. Süleyman o gece handa yatar, dinlenir. Sabah erkenden kalkar hancıya borcunu sorar. Hancı "Evladım sen gurbete gidiyorsun şimdi bana borcun yok. İnşallah geri dönüştü çok parayla dönersin bu handa yine kalırsın. O zaman parasını ikisini birden alırım." der. Süleyman hancı amcanın ellerinden öperek oradan ayrılır. Şehre doğru yola koyulur. Süleyman'ın hayalleri çok farklıdır ama kader başa neler getirir onu kimse bilemez. Süleyman'ın hayali, adımı çok sık duyduğu İstanbul'a gitmek orada çalışmak oraya yerleşmektir.

Süleyman yola koyulmuş gitmektedir. O zaman uçak yok otobüs yok tren yok her şey ya at sırtında ya da yayan olarak gidilir. İşte Süleyman da piyadedir yürür. O gün de akşama kadar yürür. Yolu akşamüstü bir köyün içinden geçer. Köylünün birine gece kalabileceği bir yer sorar. O köylü de Süleyman'a şöyle iyice bir bakar. Süleyman'ı eli yüzü temiz birine benzetir. Köylü "Âşık mısın evladım?" diye sorar. Süleyman "Hayır daha tam âşık sayılmam ama çalıp kendi kendime bir şeyler söylüyorum" der. Köylü "Buyur bize gidelim benim misafirim ol" der. Süleyman "Peki efendim siz nasıl uygun görürseniz" der. Köylünün ardına düşüp evin yolunu tutar az bir zaman sonra köylünün evine gelir. Köylü Süleyman'ı içeri buyur eder. Etrafına seslenerek "Ey hanım misafirimiz var" der. İçerden bir ses "Buyurun." der. Konak odasında bir sohbet başlar. Süleyman çok tatlı dilli hoş sohbet oldukça saygılı bir delikanlıdır. Köylü Süleyman'a "Evladım adını sorsam ayıp olur mu adını bize bağışlar mısınız?" der. Köylü "Benim adım ziya seninki nedir?" der. Süleyman da "Amca benim adım da Süleyman." der. Köylü "Tamam evladım rahat otur ben hemen geliyorum." der ve dışarı çıkar. Köylü hemen hanımına, "Misafir uzaktan geliyor karnı açtır. Allah ne verdiyse hazırla bana haber ver." der. Ziya amca hemen Süleyman'ın yanına geri döner. Yine ikisinin arasında bir muhabbet başlar. Ziya amca "Ee evlat nerden gelir nereye gidersin?" der. Süleyman ise yine olayları olduğu gibi ziya amcaya anlatır. O arada da yemekler hazırlanır akşam yemeği yenir. Elinde sazi

gören köylüler ziyanın evine âşık geldi deyip odayı hınca hınç doldururlar. Yine iş Süleyman'a düşmüştür. Süleyman sazını çıkarır o akşam güzel bir muhabbet edilir. Köylüler dağılır. Süleyman'ın yerini açarlar. Süleyman zaten yorgundur yatar uyur. Ertesi günü erkenden kalkar. Bakar ki Ziya Amca ondan önce kalkmış sabah kahvaltısını hazırlamıştır. Süleyman'la Ziya Amca birlikte kahvaltılarını yapar. Daha sonra Süleyman Ziya Amca'ya teşekkür eder. Artık gitmesi gerektiğini söyleyerek izin ister. Ziya Amca "*Tabi evlat müsaade senin yolcu yolunda gerektir.*" der. Süleyman'ı ta köyün çıkışına kadar yola salar. Orada vedalaşır helalleşir ayrılırlar. Ziya Amca geri döner Süleyman ise yoluna koyulur.

Süleyman yine yola revan olmuş gider ama nereye gittiğini tam olarak da bilmez. Süleyman akşama kadar yürür sonunda şehir görünür. Süleyman ilk defa bir şehir görür. Uzaktan şehri seyrederek. Sonra da yine hızlı adımlarla şehrin içerisine girer. Daha önce hiç bu kadar insanı bir arada görmemiştir. Böyle yüksek ve büyük evler hele böyle büyük camiler böyle minareler hiç görmemiştir. Süleyman hem yürüyor hem de hayretle sağa sola bakıyordur. Sonunda yine bir han sorar. Süleyman o gece de şehirde handa kalır. Sabah erkenden kalkar. Hancının parasını verir ve yola koyulur. Tekrar İstanbul'a doğru yola çıkar. Süleyman sırtında sazı, elinde yol azığı devam eder. Orası senin burası benim derken tam üç şehir geçer tam yirmi gündür yoldadır. Süleyman iyice yorulmuştur. Gün ikindedir yolun az ötesinde bir su gözesi vardır. Her taraf yeşillikler içerisinde her yer çayır çimen kuşlar öter. O yerden kaynak suyun gözenin etrafında ağaçlar vardır. Süleyman hem acıkmış hem de yorulmuştur. O suyun başını görünce yoldan ayrılır ve suyun başına gelir. Sazını azığını bir kenara koyup elini yüzünü iyice soğuk suyla yıkar. Sonra da azığını çıkarıp bir şeyler yer. Azığında kuru ekmekten başka bir şey kalmamıştır. O kuru ekmekleri suya banarak karnını doyurur. Sonra Süleyman'ı bir yolcu uykusu sarar. Süleyman yorgun ve bitkindir zira günlerdir yoldadır. Süleyman şuracıkta azıcık uyuyayım da dinleneyim sonra da kalkar giderim der. Süleyman orada uyuyakalır. Süleyman bu suyun gözenin başında uyuyadursun. Biz o köyde yaşayan ağanın kızından haber verelim.

O köyde yaşayan bir ağa vardır. Onun Şahperi isminde bir tek kızı vardır. Ağanın başka çocuğu da yoktur. Şahperi ise zaman zaman köydeki kız arkadaşlarıyla beraber o Süleyman'ın yatıp uyuduğu gözenin başına gelir. Eğlenip piknik yaparlar. O pınara da kızlar pınarı adını vermişlerdir. Tesadüf bu ya yine o gün Şahperi arkadaşlarını da alarak o pınarın gözenin başına eğlenmeye gelirler. Gözeye yaklaşan kızlar pınarın başında bir insanın yattığını görür. Kızlar önce çekinir. Sonra yatan kişinin yanında sazı fark ederler. Sazı gören kızlar "*Vallahi bu çok iyi oldu adamın sazı da varmış gidip eğlenelim saz çaldıralım.*" derler. Uyuyan Süleyman'a iyice yaklaşırlar. Mesafe beş metreye kadar düşünce uyuyanın çok yakışıklı bir delikanlı olduğunu görürler. Görürler de Süleyman uyumaktadır. Bu uyuyan delikanlıyı nasıl uyandıracaklardır? Şahperi "*Bu çayrlar bu arazi bizim bu ne cesaret bizim çayrlara araziye girer.*" der. Cesaretini toplayarak "*Hadi kızlar şuradan bir kaba su doldurun serpin bu yatan zat uyansın.*" der. Ama kızlardan birisi "*Siz durun onu bana bırakın.*" der. Süleyman'sa öyle bir güzel uykuya dalmıştır ki tarifi mümkün değildir. Hatta rüyasında öyle bir güzel görmüştür ki ömründe öyle bir kız görmemiştir. Rüyasında bir peri kızı yanında üç beş tane cariyeleriyle birlikte Süleyman'ın yanına gelerek öyle güzel sohbet ederler ki işte Süleyman tam bu rüyayı görürken kızlar da Süleyman'ı nasıl uyandıracaklarını tartışırlar. İçlerinde Gülçiçek diye bir kız vardır. Gülçiçek hemen yerden nohut kadar birkaç tane taş toplar. Süleyman'ın kafasına atmaya başlar. Bir iki derken taşın bir tanesi Süleyman'ın yanağına isabet eder. Süleyman hemen yerinden fırlar. Bir de bakar ki etrafında üç beş tane kız var. Süleyman'ın etrafını sarmışlar. Süleyman'ın bu şaşkın haline gülmektedirler. Süleyman kısa bir şaşkınlıktan sonra kızların içinde Şahperi'yi fark eder. Aman Allah'ım biraz önce rüyadaki kızı ne kadar da benziyordu. Bu mümkün müdür diye düşünür. Süleyman iyice şaşırmıştır. Süleyman şaşkın şaşkın kızlara bakarken Şahperi "*Sen kimsin burada ne arıyorsun?*" der. Şahperi sorularını peşpeşe sıralar. "*Sen âşık mısın? Nerelisin? Nereden geliyorsun? Nereye gidiyorsun? İsmi ne?*" der. Süleyman bu kızların bakışları arasında sazını alıp kılıfından çıkarır. Süleyman sazını çalmaya başlayınca adeta kızlardan tık çıkmaz. Şahperi Süleyman'ı öylesine derinden süzer ki adeta Süleyman'ın her hareketini inceler. Kendi kendine Allah'ım bu delikanlı kim acaba?" der. "Ne kadar da yakışıklı bu âşık in mi cin mi burada ne arıyor?" diye içinden geçirirken Süleyman da gözünü Şahperi'den alamaz. Adeta Şahperi'yi sanki kırk yıldır tanıyor kendine bu kadar yakın hisseder. O kadar kanı ısınmıştır ki yani utanmasa ayıp olmasa kalkıp boynuna sarılacak yıllarca beklediği kişiden hasret giderecektir. Ama Süleyman sazıyla bir taksim geçtikten sonra Şahperi'nin sorularını şöyle cevaplar:

Pınarın başında yattım uyudum
Rüyamda gördüğüm sen peri kızı
Hem şaşırđım aklım tutuldu kaldım
Rüyamda gördüğüm sen peri kızı

Sorarsan diyeyim Erzurum ilim
Gurbet ele düşürdü felek yolum
Seni gördüm inan şaşırđı dilim
Rüyamda gördüğüm sensin ey güzel peri kızı

Süleyman'ın bakın gözün yaşına
Uyuyup da kaldım pınar başına
Kader mi getirdi seni düşüme
Rüyamda gördüğüm sen peri kızı

Süleyman türküsünü söylemiş bitirmiştir bitirmesine ama kızlar adeta Süleyman'a hayran kalmışlardır. Süleyman uzun boylu yakışıklı sesi sazı sözü çalması söylemesi adeta kızları adeta büyülemiştir. Hele hele Şahperi adeta kendinden geçmiştir. Süleyman sözlerini bitirdikten sonra kızlara "Evet kızlar sizler kimsiniz? Ne arıyorsunuz burada?" der. Kızlardan Gülçiçek "Benim adım Gülçiçek, bunun adı Ayşe, bunun adı Fatma, bunun da adı Şahperi." der. Süleyman gözünü Şahperi'den ayıramaz. Kendi kendine "Allah'ım adı da kendine ne kadar da yakışmış ne kadar güzel bir kız." der ama burası neresi bunlar kimin kızları diye de sormaya başlar. Gülçiçek adeta kızların sözcülüğünü yapar. "İşte biz bu köylüyüz." der. Süleyman "Köyünüzün adı ne?" der. Kız "Kırk gözeler." der. Bu sefer Şahperi Süleyman'ı soru yağmuruna tutar. "Adının Süleyman olduğunu öğrendik türkünde söyledin nereden gelir nereye gidersin?" der. Süleyman "Ben Erzurum'un bir köyünden gelir, İstanbul'a giderim tabii ki gidebilirim." der. Şahperi "Neden gidiyorsun?" der. Süleyman "Çalışmaya gidiyorum." der. Bunu duyan Şahperi çok sevinir. Tekrar Süleyman'a "Çalışmak için mi ta İstanbul'a gidiyorsun?" der. Süleyman "Evet başka çarem yok." der. Şahperi "Peki buralarda iş olsa çalışmaz mısın?" der. Süleyman "Hani iş ne arar mecburen İstanbul'a gideceğim orada iş çokmuş oralarda çalışacağım." der. Şahperi "İstersen bugün bizim köye gel zaten de akşam olmak üzere benim babam çok zengin işçiye ihtiyacı vardır. Belki burada çalışırsın olmaz mı eğer olmaz dersen bugün kal dinlen yarın gidersin." der. Süleyman bu teklifi kırar mı Şahperi ömür boyu kal dese yine kalacaktır aslında. Süleyman Şahperi'ye hani derler ya kısa kaburgadan vurulmuş işte öyle Şahperi'ye vurulmuştur. Şahperi de Süleyman'a aynı şekilde görür görmez adeta tutulmuştur. Süleyman'ı yanından ayırmak istemez. Belki Süleyman'ı köye getirip ikna edebilir, kim bilir. Sonunda Süleyman Şahperi'nin bu teklifini kabul eder. Birlikte toparlanıp köye doğru yola çıkarlar. Süleyman arkada kızlar önde köye gelirler. Kızlar evlerine Şahperi de Süleyman'la kendi evlerine doğru gelir. Babasının hizmetini yapan yaşlı bir adam vardır. Bu adam Şahperi'nin babası Hamit Ağa'nın her işine koşar her işini yapar. Adeta aileden biridir, yani Hamit Ağa'nın kâhyasıdır. Şahperi kâhyaya "Amca babam nerde bana bir çağırabilir misin?" de. Kâhya "Tabii kızım baban konaktadır bekle hemen çağırayım." der. Kâhya hemen ağanın yanına koşar kızının çağırıldığını söyler. Ağa "Tamam." der kalkar gelir. Bir de bakar ki eli sazlı uzun boylu yakışıklı bir delikanlı beklemektedir. Şahperi babasına "Baba bu delikanlı bizim arazideki kızlar pınarının başında uyuyordu, orda bulduk. İstanbul'a çalışmaya gidiyormuş bende aldım geldim hem dinlensin hem de eğer bu delikanlıya uygun bir iş varsa çalışmak istiyor." der. Hamit Ağa bir kızına bakar bir delikanlıya bakar "Tamam kızım sen git ben ilgilenirim." der. Süleyman'ı konağa buyur eder hoş beşten sonra ağa Süleyman'a "Sen âşık mısın?" der. Süleyman "Hayır efendim âşıklık kim ben kim kendi kendime öyle çalıp söylüyorum." der. Ağa Süleyman'a "Nerden gelip nereye gidersin?" der. Süleyman ağam ben der başlar başından geçenleri küçüklükten beri yaşadıklarını gurbete gitme mecburiyetini anlatır. Hamit Ağa Süleyman'ı iyice dinledikten sonra "Tamam evladım anladım hele bugün istirahat et yarın konuşuruz." der. Ağa kâhyaya Süleyman'la ilgilenmesini, yatacak bir yer ayarlamasını söyler. Kâhya "Tamam Ağa." der Süleyman'ı alır kendi kaldığı odasına götürür zira kâhya da âşıkları çok sevmektedir "Gel evladım benim odamda kalırsınız." der. Kâhya Süleyman'a ağadan söz etmeye başlar ağanın Şahperi'den başka çocuğu yoktur. Kardeşinin oğlunu Hasan'ı yanına evlatlık almıştır. Hasan adeta Hamit Ağa'nın oğlu gibi davranmaktadır. Oldukça şımarıktır. At sırtından hiç inmemektedir. Hamit Ağa'nın ise çok merhametli yüreği vardır. Sevgi dolu, iyilik ve misafir

sever, yedirir içirir, eli bol, oldukça cömert, dürüst, adaletli bir insandır. Kardeşinin oğlu Hasan'sa Hamit Ağa'nın tam tersi bir yapıdadır. Aslında Hamit Ağa da bunun farkındadır, zaman zaman Hasan'ı uyarır. Süleyman'sa kâhyayla birlikte o geceyi geçirir ama sabaha kadar Şahperi'yi düşünür. Şahperi ise aynı şekilde eve gelir gelmez annesine başlar o gün yaşadıklarını anlatmaya, sözü dönüp dolaştırıp Süleyman'a getirir. Annesiyse o güne kadar kızını hiç bu kadar heyecanlı görmemiştir. Kızını dinler *"Tamam, yarın bende bir görürüm şu anlattığın delikanlıyı."* der. Şahperi o geceyi Süleyman'ı düşünmekle geçirir. Ertesi gün olduğunda Hamit Ağa kâhyayı çağırır ve sorar. *"Eee kâhya efendi sen oldukça tecrübelisin bu gece de Süleyman'la birlikte kaldınız nasıl bir delikanlı anlat bakalım."* Der. Kâhya *"Ağam vallaha ben ne söyleyeyim eli yüzü temiz oldukça candan samimi bana yalansız riyasız daha gözü açılmamış ilk defa köyünden çıkmış temiz terbiyeli birisi geldi."* der. Ağa *"Peki iş verelim mi ne dersin?"* der. Kâhya *"Ağam tabii ki siz bilirsiniz ama ben çok beğendim bu delikanlıyı."* der. Ağa *"O zaman bu delikanlı sana emanet. Uygun bir iş ver madem fakirmiş bizden sebeplensin."* der. Kâhya çok sevinir *"Tamam ağam baş üstüne."* der. Kâhya Süleyman'ın yanına gelir. Süleyman'a burada kalıp kalmayacağını sorar. Süleyman *"Eğer ağa uygun görür bana bir iş verirse severek kalırım."* der. Süleyman da bir yandan sevinir. Neden dersiniz birincisi burası memleketine yakındır herhangi bir durum olduğunda hemen memleketine gidebilecektir. İkincisi ise Şahperi buradadır, artık onun olmadığı her yer onun için bir cehennemdir. Kâhya'ya teşekkür eder. Kâhya Süleyman'a eğer isterse aynı odada kalabileceğini söyler. Süleyman hemen kabul eder *"Tabii ki kalırım şeref duyarım hem beraber can yoldaşı oluruz."* der. Şahperi merak etmektedir. Acaba Süleyman kalacak mıdır yoksa gidecek midir? Bu sorularla uyur sabah erkenden kalkar. Doğruca kâhyanın yanına giderek kâhyaya *"Amca sana bir şey soracağım."* der. Kâhya aslında anlamıştır ama yine de *"Sor güzel kızım."* der. Şahperi *"Hani şu dünkü benim getirdiğim delikanlı vardı ya."* der. Kâhya *"Evet ne olmuş delikanlıya?"* der. Şahperi *"O gidecek mi yoksa kalacak mı?"* der. Kâhya *"Peki sen hangisini istiyorsun gitsin mi kalsın mı sen hangisini diyorsan ben onu yaparım."* der. Şahperi *"Kâhya amca yazık kalsın garip çalışsın ailesi çok fakirmiş."* der. Kâhya *"Tamam kızım o delikanlı zaten kalacak karar verdi burada bizimle çalışacak."* der. Şahperi bu haberi alınca adeta ayakları yerden kesilir çılgılık atmamak için kendini zor tutar. *"Peki şimdi kendisi nerede?"* diye sorar. Kâhya *"Benim odamda."* der. Şahperi hemen oraya doğru giderek kapıyı çalar. Süleyman kapıyı açar açmaz karşısında Şahperi'yi görünce şaşırır. Sevincinden uçacaktır sanki ayaklarının altından yer kayar. Süleyman'ın yüreği yerinden çıkarcasına çarpar, *"Buyurun."* der. Şahperi *"Süleyman gitmeyecekmişsin burada kalacakmışsın bu habere çok sevindim onu söylemek için geldim hem de seni bir daha gitmeden önce göreyim demiştim ama çok şükür ki sen gitmiyorsun artık buradasın buna çok çok sevindim."* der. Süleyman da *"Bende çok sevindim burada beni tutan tek şey sensin sen olmasan bir dakika bile durmam."* der. Şahperi bu sözleri duyunca kendinden geçer daha önce kimse bana bu sözleri söylememişti diyerek adeta ayakları yerden kesilir. Yüzü kızarır. Şahperi sanki sıtma olmuş gibi titrer. Şahperi Süleyman'a *"Ben yine gelirim."* deyip uzaklaşır. Süleyman Şahperi'nin bu ürkek haline ve arkasından gidişine bakabilir. Bir yandan da yüreği çıkacakmış gibi çarpılmaktadır.

Kâhya da artık yaşlanmış ağaya hizmet etmekte zorlanmaktadır. Süleyman'ı kendi yerine yetiştirmekte onunla özel olarak ilgilenmektedir. Süleyman'a *"Aman ağanın yeğeni Hasan'dan uzak dur."* der. Süleyman kâhyanın emrinde getir götür işlerine bakar, ara sıra Şahperi'yle kısa da olsa konuşur, onunla mutlu olmaya çalışır. Günler haftaları haftalar ayları takip etmektedir. Bu arada kızlar zaman zaman bir araya gelir sohbet ederler herkes sevdiğini anlatırken o güne kadar Şahperi hiç böyle şeylerden söz etmez ama şimdi Şahperi adeta bülbül olmuştur. Her yerde Süleyman'ı anlatır kızlara ondan sıkça bahseder onu sevdiğini söyler. Bu sözler hani derler ya söyleme sırrını dostuna dostun söyler dostuna misali bu sözler Hasan'ın kulağına gitmiştir. Hasan'sa içten içe Şahperi'ye yanıktır. Şahperi'nin bundan haberi yoktur. Şahperi Hasan'la aynı evde büyümüşlerdir. Hasan'ı bir kardeş olarak görmektedir. Hasan ise kendi kendine *"Ben Şahperi'yi alırım nasıl olsa amcamın oğlu yok mal da mülk de hep bana kalır."* demektedir. Ama Şahperi'nin ne bundan haberi vardır ne de Şahperi Hasan'ı seviyordur. Şahperi bir gün annesine açılmak için uygun bir zamanı kollamaktadır. Aslında annesinin de kulağına bazı şeyler gelmiştir ama inanmak istemez.

Bir gün Şahperi annesine *"Anneciğim vaktin var mı seninle biraz konuşmak istiyorum?"* der. Annesi *"Tabii kızım gel şu odaya anne kız iki sohbet edelim."* der. Anne kız ikisi birlikte odaya girerler. Anne *"Söyle bakayım güzel kızım nedir söylemek istediğin yoksa benim bilmediğim bir derdin mi var?"* der. Şahperi *"Hayır anneciğim hiçbir derdim yok Allaha şükür ama ben..."* der kalır. Annesi az çok tahmin etmektedir

ama yine de kızından duymak ister. Anne “Evet kızım sen ne olmuş sana?” der. Şahperi “Anne ben birini seviyorum.” Der. Annesi “Kimmiş bakayım bu şanslı delikanlı?” der. Şahperi “Anne utanıyorum.” der. “Anne kızım bu işin utanması olur mu?” der. Şahperi’yi yoklamak ister. Anne “Kızım yoksa Hasan mı?” diye zarf atar. Bunu duyar duymaz Şahperi “Hayır!” diyerek yerinden ayağa fırlar. Annesi “Otur kızım otur hemen havalanma başka kim o zaman?” der. Şahperi “Süleyman!” diyerek bir kalemde söyleyiverir. Anne “Süleyman da kim?” der. Şahperi “Kim olacak işte Süleyman.” der. Anne “Kızım ben ne bileyim Süleyman kim hangi Süleyman?” der. Şahperi “Babamın yanında çalışan Süleyman” der. Anne zaten biliyordur kulağına çalınmıştır şimdi iyice emin olmuştur. “Peki kızım Süleyman biliyor mu?” diye sorar. Şahperi “Evet biliyor ama ne yapacağımızı bilmiyorum çok çaresizim babam beni ona vermese kendimi asarım.” der. Bunu duyan anne adeta çılgına döner. “Aman kızım öyle şey olur mu asmak ne kelime ağzından yel alsın ben babanla uygun bir dille konuşurum. Sen benim biricik kızsın.” diyerek Şahperi’yi teselliye etmeye çalışır. Aslında Şahperi’nin annesi Hatice Hanım da çok iyi bir insandır kızının üzülmelerini istemez. Diğer yandan Hasan Süleyman’a adeta düşman kesilmiş Süleyman’ın açlığını kollamaktadır. En ufak bir şeyde Süleyman’ı amcasına şikâyet eder. Ağa ise bu durumu kâhyaya sorar kâhyadan gerçekleri öğrenir. Ağa da Süleyman’ı çok sevmeye başlamıştır. Süleyman’ın oturması kalkması konuşması edebi terbiyesi Hamit Ağa’nın çok hoşuna gitmektedir. Kendi yeğeniyle mukayese ettiği zaman hiç benzerlikleri dahi yoktur. Hasan apayrı bir insandır. Kaprisli, sinirli, bencil bir insandır.

Günler haftalar aylar böylece su gibi akıp gitmektedir. Bir gün ağanın kuzularını otlatan çoban aniden çıkmak zorunda kalır. Ağadan da hesabını keserek oradan ayrılır. O anda hemen çobanı nereden bulacaklardı? Kâhya Süleyman’a “Yeni bir çoban bulana kadar sen kuzuları otlat.” der. Süleyman da “Hay hay amca baş üstüne otlatırım.” der. Hem zaten şurada güze ne kaldı ki diye düşünür. Süleyman sabah erkenden kalkar. Kuzuları ağıldan bırakır, önüne katar, doğru köyün yaylalarına doğru götürür. Birkaç gün böyle devam eder. Bir gün yaylada otlakta kuzuları otlatan Süleyman bakar ki ne baksın karşıdan üç beş tane kız kendilerine doğru yaklaşmakta bir de gele gele Şahperi ve arkadaşları gelir. Süleyman bunları görünce dünyalar onun olur. Yeşillikler içinde dünyalar güzeli Şahperi güle oynaya kendisine doğru yaklaşmaktadır. Şahperi yeşilliklerin içinde sanki bir gonca güldür açmıştır o kadar güzeldir ki gözü ondan başkasını asla görmez. Adeta yeryüzünde ondan başka kimse yoktur. Şahperi gülerek Süleyman’ın yanına yaklaşır. Süleyman bu kızların gelişine bakalım ne söyler:

Salınarak yar geliyor
Boyuna kurban olduğum
Mevla’m ne güzel yaratmış
Soyuna kurban olduğum

Gönül güzelleri seçer
Aşkın badesini içer

Çemirlenip çaydan geçer
Çayına kurban olduğum

Süleyman’ım değer cana
Koyma beni yana yana
Mevla’m seni yazsın bana
Toyuna kurban olduğum

Süleyman türküsünü söyledikten sonra aralarında bir sohbet başlar. Neredeyse güneş batıyor akşam olmaktadır. Öyle bir sohbe dalmışlardır ki zamanın nasıl geçtiğini unutmışlardır. Birden kızlar “Aman Şahperi akşam oluyor nerdeyse bizimkiler bizi öldürürler hadi hemen gidiyoruz.” der ama Süleyman ile Şahperi ayrılmak istemez sanki ayrılmaları eti kemikten ayırmak gibi bir şeydir. Ama çare yoktur gün akşam olmaktadır. Onların da eve gitmesi gerekmektedir. Kızlar gitmek üzere ayaklanırlar ama Süleyman’ın gözü Şahperi’nin gözünden ayrılmaz. Şahperi Süleyman’a yaklaşarak kulağına “Ben seni sevdiğimi anneme söyledim.” deyince Süleyman çok utanmıştır. Şahperi bunu söyledikten sonra arkasını dönüp yürümeye

TÜRÜK

Uluslararası Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi

2019, Yıl 7, Sayı: 17

Issn: 2147-8872

başlar. Süleyman “Allah’ım ben Şahperi’nin annesinin yüzüne nasıl bakarım.” diye düşünmektedir. Bir yandan da Şahperi ve kızların gidişine bir türkü söylemek lazımdır. Hemen tekrar sazını eline alır. Görelim ki yayladan eve dönen kızlara Süleyman neler söyler:

Başımı sevdaya saldı
Kız senin gülüşün güzel
Aklımı başımdan aldı
Kız senin gidişin güzel

Gönülde dermana benzer
Yazılmış fermana benzer
Sanki bir ceylana benzer
Yolda yürüyüşün güzel

Süleyman’ım neymiş meğer
Aşk önünde boynun eğer
Gülüşün dünyayı değer
Bana naz edişin güzel

Kızlar bu dörtlükleri de dinledikten sonra iyice ateşin bacadı sardığını anlarlar. Şahperi’yi alıp hızla köye doğru koyulurlar. Kızlar Şahperi’ye takılır, hepsinin de birer tane sevdiği vardır ama hiçbiri Süleyman’ın yerini tutmaz. O yüzden de hepsi Şahperi’ye gıpta ile bakar. Gelelim Hasan’a... Hasan Süleyman’ın kuzuları otlattığını öğrenince adeta bayram etmiştir. Hasan kendi kendine planlar yapmaya başlar. Bir gün arkadaşlarını alıp Süleyman’ı dağda yalnız yakalayıp iyice dövmek sonra da Süleyman’ı bu köyden kovmak ister. Nitekim de Hasan bir akşam arkadaşlarını toplar. Kendisi gibi beş tane daha şımarık arkadaşlarını toplamıştır. Ertesi gün buluşup dağda Süleyman’ı döveceklerdir. Kendi aralarında planlarını yapıp dağılırlar. Ertesi gün Süleyman yine erkenden kuzuları önüne katıp dağların yolunu tutar. O gün Hasan da erkenden kalkmıştır. Süleyman’ın hangi tarafa gittiğini gözlemektedir. Takip eder. Bir müddet sonra Hasan geri döner. Süleyman’ın hangi mevkiye gittiğini öğrenmiştir. Arkadaşlarını beklemeye başlar. Öğlene doğru arkadaşları bir bir Hasan’ın yanına gelmeye başlar. Sonunda buluşup hepsi silahlı bıçaklı sopalı bir şekilde Süleyman’ın bulunduğu mevkiye doğru gitmeye başlar. Sonunda Süleyman’ı bulup yanına doğru yaklaşırlar. Bu altı kişi Süleyman’ı ortalarına alır, Hasan Süleyman’a bağırarak konuşmaya başlar. Hasan “Ulan sen kimsin be gelip de benim sevdiğim kıza göz koyacaksın seni burada gömeriz. Ya buraları terk edersin ya da sana biz haddini bildiririz seni öyle göndeririz.” der. Hepsi birden Süleyman’a saldırırlar ellerindeki sopalarla Süleyman’ı öldüresiye döverler. Bu hainler Süleyman’ı öyle döverler ki Süleyman’ın kafasını kolunu kırarlar. Süleyman her ne kadar karşı koymak isterse de sayıları oldukça fazla olan hainler Süleyman’ı bayıltana kadar döverler. Süleyman bayılınca da öylece bırakır giderler. Hasan arkadaşlarına dönerek hem güler hem de “Arkadaşlar artık Süleyman buralarda daha duramaz.” der. Hasan ve arkadaşları oradan ayrılırlar. Süleyman ise dayağın etkisiyle öylece saatlerce baygın yatar. Süleyman’ın otlattığı kuzularsa akşam olduğundan dolayı tek başlarına çobansız bir şekilde köye dönerler. Kuzuların çobansız geldiğini gören kâhya hemen ağaya haber verir. Ağa ise hemen adamlarından birkaç kişiyi görevlendirir. Süleyman’ın kuzu yaydığı yere doğru giderler. O ara Hasan amcasının yanına gelir. Amcası Hasan’a Süleyman’ı sorar. Hasan “Ben görmedim.” der. Ona da Süleyman’ı aramasını söyler ama Hasan hiç aldırış etmez. Süleyman’ı aramaya giden ağanın adamları çok geçmeden Süleyman’ı baygın bir halde bulurlar, alıp köye getirirler. Ağaya haber verirler “Ağam biz Süleyman’ı falan mevkide kafası eli yüzü kanlar içinde baygın bir şekilde bulduk.” derler. Ağa bu duruma bir anlam veremez aklından çeşitli şeyler geçer. Ağa kendi kendine düşünür. Süleyman’ı çok zararsız, yüreği sevgi dolu bir insan olarak onu buralarda bu halde dövecek bir hasmı düşmanı olmadığını bilmektedir. Acaba yoksa kendi memleketinde Süleyman’ın bir takım düşmanları mı var? Süleyman’ı takip edip yerini tespit edip yakalayıp dövdüler diye düşünür. Sonra kalkar Süleyman’ın yanına gelir. Bu arada kâhya Süleyman’ın elini yüzünü yıkar. Süleyman’ı ayıltmaya çalışır. Tam o arada ağa içeri girer. Süleyman’ın haline bakar ve çok üzülür. Kâhyaya sorar “Hayırdır kâhyam bu delikanlıyı kim bu hale getirir?”. Kâhya ise az çok tahmin etmektedir ama iyice emin olmadan ağaya bir şey söylememektedir. Kâhya “Bilmiyorum ağa ama ben öğrenirim siz merak buyurmayın ben Süleyman’la ilgilenirim.” der ağayı

uğurlar. Ağa ise evine gelir ve bu durumu hanımına anlatır. Ağa hanımına anlatırken Şahperi babasından Süleyman'ın dövüldüğünü duyar. O anda sanki Şahperi'nin yüreğine bir hançer saplanmıştı. Babası orda olmasa o anda alabildiğine bağırarak ardından hemen Süleyman'a koşmak ister. Ama bu o an için imkânsızdır. Şahperi acısını içine gömerek çılgınlığını içine atar. Kâhya ise Süleyman'a çeşitli şeyler uygulayarak Süleyman'ı ayıltmaya çalışır. Sonunda Süleyman inleyerek gözlerini açar. Sağa sola iyice baktıktan sonra "Kâhyaya ben neredeyim bana ne oldu?" diye sorar. Kâhya ise "Evlad seni biz dağda kafan gözün kanlar içinde baygın yatarken bulduk asıl sen anlat neler oldu seni kim bu hale getirdi?" der. Süleyman yavaş yavaş kendine gelmiş olanları yavaş yavaş hatırlamaya başlamıştır. Kâhya tekrar sorar "Hayırdır evlat senin birisiyle bir gizli düşmanlığın mı var? Varsa neden bize haber vermedin haber verseydin ona göre bir tedbir alırdık." der. Süleyman ise "Hayır kâhya hayır benim kimseyle bir düşmanlığım falan yok." Kâhya "Evladım o zaman kim senden ne ister seni bu hale kim getirdi kim buna cesaret eder? Sen Hamit ağanın adamısın sana el kaldırmak Hamit ağaya el kaldırmak demektir. Seni dövenleri mutlaka bize söylemelisin." der. Süleyman'sa "Olur kâhya hele biraz kendime geleyim ondan sonra sana bütün olanları anlatırım." der. Kâhya hemen Süleyman'a bir sıcak çorba yapar. Süleyman'ın yaralarını pansuman eder. Süleyman'ın karnını doyurur. Süleyman kendine geldikten sonra kâhya tekrar sorar "Süleyman anlatmayacak mısın sana ne oldu?" der. Süleyman'sa "Tamam kâhya anlatacağım." der. Süleyman anlatmaya başlar. "Ben ikinci zamanı kuzuların yanında dururken beş altı kişinin bana doğru geldiğini gördüm. Sonra daha yaklaşıncaya gördüm ki ağanın yeğeni Hasan ve arkadaşlarıdır. Doğruca benim yanıma geldiler atlardan inerek yanıma yaklaştılar. Birisi atların tamamının dizginlerini eline aldı atları tuttu. Ben bu duruma pek bir anlam veremedim. Daha sonra Hasan yanıma iyice yaklaşarak bana hakaret etmeye başladı. Benim Şahperi'ye sulandığımı Şahperi'nin kendi nişanlısı olduğunu söyledi. Sen bir daha Şahperi'ye bakarsan ya da adını dahi ağzına anarsan seni öldürürüm dedi. Ben de biz birbirimizi seviyoruz evleneceğiz dedim. Hasan bunu duyunca küfür ederek bana vurmaya başladı. Ben karşı koymaya çalıştım ama diğer arkadaşları da olaya karıştılar. Bana bir tanesi arkadan kafama vurdu. Ben o anda ne olduğunu anlamadan yere yığılmışım gerisini hatırlamıyorum." der. Kâhya Süleyman'ı iyice dinlemiş olayın nasıl olduğunu anlamıştır. Kâhya evlenmiş hiç çocuğu olmamış, hanımı vefat etmiş, bekâr ama yüreği insan sevgisiyle dolu iyilik yapmayı çok seven birisidir. Süleyman'ın haline bakıp Süleyman'a dönerek "Peki evlat sen Şahperi'yi seviyor musun?" diye sordu. Süleyman'sa Şahperi'ye olan sevgisini şu dörtlüklerle anlattı:

Nasıl anlatayım aşkıma sana
Yeryüzünün perisidir Şahperi
Deli gönlüm ona deli bağlandı
Derdimin tek çaresidir Şahperi

Karadır gözleri kaşları ince
Bizim sevgimizse dağlardan yüce
Bu aşkı çekeyim bilmem ki nice
Yüreğimin yarasıdır Şahperi

Süleyman'ım doğruları söyle sen
Nolur kâhya bize yardım eylesen
Gidip ağadan perimi istesen
Belki şimdi sırasıdır Şahperi

Süleyman hem ağlar hem de bu dörtlükleri kâhyaya söyler. Kâhya da Süleyman'la beraber ağlar. Kâhya bu dörtlükleri iyice dinlemiş neyin ne olduğunu anlamıştır. "Evet evlat ben seni çok iyi anladım sen ağanın kızına yanısın ama acaba Şahperi buna ne diyor?" der. Süleyman'sa "Kâhya baba Şahperi benden beter o da beni seviyor benden başkasına yar olmayacağını söylüyor. Ne olur sen bize yardım eder misin?" der. Kâhya "Evlad bir zamanlar ben de senin gibi kendi köyümde sevdiğim bir kız vardı. İkimiz de birbirimizi deliler gibi seviyorduk. Artık o benim ben de onun gibi sanki evli artık bizi kimse ayıramaz diye düşünüyorduk. Ama bir gün sevdiğim kıza bir akşam bir ağa oğluna dünür gelmiş. Kızın babası da hiç çekinmeden vermiş. Ertesi gün ben bunu duyduğumda beynimden vurulmuşa döndüm. Sevdiğim kıza haber gönderdim kaçıracaktım ama bana gelen haberle beynimden vurulmuşa döndüm." der. Süleyman "Hayırdır

kâhya nasıl bir haber geldi?" der. Süleyman adeta yerinde duramıyor hastalığını falan unutmuştur. Kâhyaya soru üstüne soru sormaktadır. Kâhya "Dur acele etme evlat hepsini anlatacağım." der ve şöyle devam eder. "Sonra sevdiğim kız bana şöyle bir haber göndermişti: Ben artık nişanlıyım babamı ailemi yere vuramam. Bu benim kaderimmiş buna katlanmaktan başka çarem yok oda kaderine razı olsun başının çaresine baksın demiş. İşte evlat bu haberi aldığımda yeryüzü bir anda simsiyah kesildi ne yapacağımı şaşırđım. Sonra kendime geldim ben büyüklerimden bir söz duymuştum zaman zaman bunu kendi kendime söylenirdim." Süleyman "Neymiş o söz?" diye sorar. Kâhya "Şöyle derlermiş büyükler evlat." der. "Sev seni seveni, kapında kul olsa. Sevme seni sevmeyeni Mısır'a sultan olsa derler. Öyle ya o beni sevseydi o da bana haber gönderir ne yapacaksa yapsın şimdi zamanı derdi ama o tersine bana nasihat göndermiş bende artık bu köyde duramam dedim. Çektim buraya geldim. Ben geldiğimde Hamit Ağa'nın babası vardı onun yanına girdim o gündür bu gündür buradayım. Beni buradan bir kızla evlendirdiler ondan da çocuğum olmadı oda rahmetli oldu ve ben hala buradayım." der. Kâhyanın hikâyesi bittiğinde Süleyman da kâhya da ağlamaktadır. Hemen ardından Süleyman "Kâhya baba bizde mi böyle olacağız?" diye sorar. Kâhya "Dur evladım Allah korusun siz neden böyle olasınız? Hem Hamit Ağa çok merhametli sevgiye saygı duyan birisi hele bir dur bakalım." der. Bu arada Şahperi ise Süleyman'ın dövüldüğünü duyar. İlk fırsatta Süleyman'ın yanına koşacaktır. Şahperi bir fırsatını bulur. Hemen Süleyman'ın yanına koşar. İçeri girer girmez Süleyman'ın yatakta yattığını görür, koşar boynuna sarılır ama kâhyanın bir köşede oturduğunu fark edemez. Süleyman Şahperi'ye "Bak Şahperi pek bir şeyim yok ben çok iyiyim kâhya baba da burada bak orada oturuyor." der. Şahperi kâhyayı köşesinde otururken dalgınlıktan fark edemez içeriyi tamamen boş sanar. Kâhya bütün olanlara şahit olmuştur. Şahperi ise kâhyayı fark ettiğinde artık çok geçtir olanlar olmuştur. Şahperi kâhyanın eline yapışarak "Affet beni kâhya baba sende bizim bir babamızsın affet bizi ne olur." diye yalvarır. Kâhya ise "Sen rahat ol kızım ben her şeyi biliyorum sizi kavuşturmak için elimden geleni yapacağım." diye ikisine de söz verir. Kâhya dışarı çıkar Süleyman ile Şahperi baş başa kalmışlardır birbirlerinin halini hatırlar sorar beş on dakika sohbet ettikten sonra kâhya kapıyı çalıp içeri girer ve "Tamam çocuklar bu kadar yeter hadi bakayım Şahperi doğru eve, gerisini ben hallederim." der. Şahperi sevinerek evin yolunu tutar, tabii ki bu arada Süleyman'ı kendi amcasının oğlu Hasan'ın ve arkadaşlarının dövdüğünü anlar. Eve gelince Şahperi annesine Süleyman'ın yanından geldiğini, annesine bütün olayları anlatır hatta kâhya olayını da anlatır. Annesi hayretler içerisinde Şahperi'yi dinlemektedir. Anne biraz Şahperi'ye kızar bağırır çağırır ama Şahperi hiç oralı olmaz. Annesine "Anneciğim neden kızyorsun? Sevmek suç mu günah mı? Ben Süleyman'ı çok seviyorum ondan başkasına da ölürüm varmam kendimi asarım." der. Bunu duyan anne "Aman ağzından yel alsın ama baban bu işe ne der? Seni Hasan'a vermek istemezse Hasan sonra size bir kötülük yapmasın." der. Şahperi "Evet yapar yapmış da, Süleyman'ı arkadaşlarıyla birlikte döven o ve arkadaşları." der. "Şu anda elime geçse onu ben öldürürüm." der. Annesi Şahperi'nin bu halini daha önce hiç görmediği için hayretlerini gizleyemez. Şahperi'yi dikkatle dinler ve hareketlerini izler. Hal böyleyken aradan bir iki gün geçmiştir. Ağa, kâhyayı yanına çağırarak sorar. "Kâhya nedir Süleyman'ın durumu öğrenebildin mi kim dövmüş?" Kâhya ise "Evet ağam her şeyi en ince ayrıntısına kadar öğrendim." der. Ağa ise "Anlat bakalım kim dövmüş Süleyman'ı kim ne istemiş?" der. Kâhya ise "Ağam kızmayın ama Süleyman'ı dövenler senin yeğenin Hasan ve arkadaşları." diyince ağa yerinde fırlar. "Ne dersin sen be kâhya benim yeğenim Süleyman'dan ne ister." der. Ağa adeta şimşek gibi gürler. Kâhya ise ağayı daha önce hiç bu kadar sinirli görmemiştir. Ağaya "Ağam hele bir oturun bir sakinleşin ben size bir ayran yapayım." der. Kâhya dışarı çıkar bir güzel ayran yapar getirir ağaya ikram eder. Kâhya bakar gerçekten ağa sakinleşmiştir. Ağa ayrandan birkaç yudum aldıktan sonra "Evet kâhya Hasan Süleyman'ı neden dövmüş anlat bakalım." der. Kâhya ise söze nerden başlayacağını bilmemektedir. Kâhya "Ağam Süleyman'la Hasan'ın arasında bir kız meselesi var." der. Ağa iyice şaşırılmıştır. "Hayırdır kâhya ne kıızı?" der. Kâhya "Ağam ikisi de aynı kıızı sevmektedir." der. Ağa bir kere daha şaşırılmıştır. Ağa "Hayırdır kâhya kimin kıızı?" diye sorar. Kâhya "Ağam orasını pek söylemediler ama bu yüzden Hasan ve arkadaşları Süleyman'ı dövmüşler." der. Ağa kâhyaya "Peki kız kimi yani hangisini seviyor Hasan'ı mı Süleyman'ı mı?" diye sorar. Kâhya "Ağam kız Süleyman'ı ölesiyeye seviyor. Hatta inanmadım ben bir zatıhi kızla kendim konuştum. Kız bana yiğitçe mertçe Süleyman'ı ölümüne sevdiğini söyledi. Ondan başkasına da yar olmam gerekirse kendimi asarım dedi." der. Ağa bu sözleri duyunca şaşırır hayretini gizleyemez kâhyaya dönerek "Helal olsun, kıza sevgi dediğin böyle olur kimmiş bu kıızı?" der. İşte zurnanın zırt dediği yer burası olsa gerek. Kâhyanın dili dolaşmaya başlar. Tabii ki ağaya sizin kızınız diyemez, dese ağadan nasıl bir tepki alacağını tahmin edemez. Kâhya "Ağam siz Hasan'ı yanınıza çok küçük yaşta aldınız onu kendinize varis ettiniz Hasan'ı kiminle ne zaman evlendireceksiniz?"

Hasan iyice büyüdü koca delikanlı oldu.” der. Kâhya bir anda ağanın dikkatini başka kanala çekmeyi başarır. Ağa “Ben kendi kızımı Şahperi’yi Hasan’la evlendirmeyi düşünüyordum ama Hasanın başka bir sevdiği varmış.” der. Kâhya tam fırsat bu fırsat der ve söze şöyle girer: “Tamam ağam çok güzel düşünmüşsünüz ama hasan gibi kızınız da bir başkasını seviyor ona deli gibi âşıkça ondan başkasına ölürüm varmam diyorsa sırf hasanın gönlü olsun diye kendi kızınızı yakar mısınız? Ömür boyu o çocuğun ah edip çile çekmesine bir ömür boyu mutsuz olmasına sebep olup bu günahı üstünüze alır mısınız?” diye sorar. Ağa bir durakladıktan sonra “Öyle şey olur mu kâhya benim varım yoğum bir kızım var. Onun gözyaşlarının akmasına ben dayanmam. Kızım kimi isterse kimi gerçekten seviyorsa ona veririm.” der. Kâhya yine taşı gediğine koymuş hemen ağaya ikinci soruyu sormuştur. “Peki ağam Hasan ne olacak? Hasanı ne yapacaksınız?” der. Ağa ise “Ne yapacağım onu da bir başkasıyla evlendiririm ona da yeteri kadar mal mülk veririm. Başka da ne yapabilirim öyle değil mi kâhya?” diye kâhyaya sorar. Kâhya ise yine bir fırsat yakalamış ağayı kendi sözüyle kendine tasdik ettirmek üzeredir. Kâhya “Vallaha ağam en güzel karar sizin kararınız siz en güzelini en münasip olanını düşünüyorsunuz size de böyle adil kararlar vermek yakışır. Hem Allah’ın da emri böyle öyle değil mi ağam?” der. Ağa ise “Tabii ki kâhya öyle, biz hem bu dünyamızı ve ahiretimizi mi yakalım hem de çocuğum mutsuz mu olsun?” der. Kâhya ise bir kere daha “Çok haklısınız ağam aynen dediğiniz gibi çok isabetli karar verdiniz.” der. Ağa tekrar kâhyaya sorar “Kâhya Hasan ile Süleyman’ın sevdiği kız kimdir?” Kâhya “Ağam anlatacağım ama bana bir izin ver bir dışarıya gidip geleyim daha sonra sana her şeyi en ince ayrıntısına kadar anlatacağım” der. Kâhya müsaade alır dışarı çıkar doğruca hane tarafına gider. Şahperi’yi arar bulur, onu bir kenara çeker şunları söyler: “Bak güzel kızım ben babana her şeyi aşağı yukarı anlattım sadece senin ismini vermedim gerisini baban biliyor. Senin yapacağın şimdi anneni sıkıştırmak bu gece senin Süleyman’ı sevdiğini Hasan’la Süleyman’ın senin için kavga ettiğini söylemesini sağla. Yarın gerisini ben hallederim.” der. Şahperi “Tamam kâhya baba ben şimdi annemin yakasına yapışırım.” der. Kâhya ise oradan ayrılır ayrılmaz Şahperi hemen annesinin yanına koşar, kâhyanın söylediklerini annesine söylemeye başlar. “Anne ne olur sen bir babamın fikrini bir öğren.” der. Annesi de “Tamam benim güzel kızım sen artık üzülme ben bu gece bu konuyu babana açarım fikrini öğrenir hatta seni Süleyman’a vermesi için elimden geleni yaparım.” diyerek kızını teselli etmeye başlar. O gün kâhya ağanın yanına bir daha da uğramaz o gece ağanın hanımı ağaya “Ağam senin olaylardan haberin yok mu?” der. Ağa “Hangi olaylardan?” der. Hanımı “Şu bizim çoban Süleyman’ın dövülmesi...” der. Ağa “Tabii ki haberim var ne olmuş?” der. Hanım ise “Onlar hangi kız için kavga etmişler biliyor musun?” der. Ağa “Hayır bilmiyorum tam öğrenecektim kâhya işim var dedi dışarı çıktı sonra da bugün yanıma bir daha da gelmedi.” der. Hanımı “Hasan’la Süleyman Şahperi için kavga etmişler.” diyince ağanın gözleri fal taşı gibi açılır “Sen ne dersin bire hanım?” der. Hanım “Dur kızma canım ne var bunda tabii ki böyle şeyler olur. O genç ve güzel bir kız iki kişi değil yüz kişi dahi kavga etse yine az, o kimin kızı sen bilmez misin? O koskoca Hamit Ağa’nın kızı.” der. Hamit ağa bu sözler üzerine biraz yumuşar ve başlar sormaya “Hasan da Süleyman da Şahperi’yi mi seviyormuş.” der. Hanım “Evet, peki sen kızını kime verirdin?” der. Ağa bir düşündükten sonra “Tabii ki kızım kimi isterse ona veririm.” der. Hanım içinden “Şimdi tam zamanı kendi sözüyle kendini bağlatmanın tam zamanı.” der. Hanım “İyi o zaman benim kızım Süleyman’a yedi kaburgadan âşık ona vurulmuş. Onun ölümüne seviyor nerdeyse kara sevdaya düşecek. Ben kızımın sevmediği birine ölürüm de vermem bu senin yeğenin de olsa.” der. Ağa ise “Dur hanım hemen celallenme hele bir de ben konuşayım anlayayım dinleyeyim bakalım ne oluyor ne olmuyor biraz sabırlı ol.” der. Hanım bastırır “Ağam olacak bir şey yok benim kızım Süleyman’a sırlısklam âşık gece gündüz durmadan ağlıyor. Ben daha fazla çocuğumun gözümün önünde eriyip gitmesine dayanmam.” der. Ağa durumun çok ciddi olduğunu hanımının sözlerinden anlamıştır. “Tamam hanım tamam hele bir sabah olsun ben ikisiyle de konuşurum.” der. “Hanım ama ben Hasan’ın Süleyman’a başka bir kötülük yapmasından korkuyorum.” der. Ağa “Olmaz öyle şey ben yarın ikisiyle de konuşurum sen rahat ol.” der. Böylece hanım işi sağlama almıştır. Hemen kızının odasına gider. Babasıyla bu meseleyi enine boyuna konuştuklarını kızına aktarır. Şahperi annesini dinledikten sonra annesinin boynuna sarılır. Annesine teşekkür eder, yanaklarından öper ve annesine iyi geceler diler. Şahperi o gece çok rahat bir uyku çeker. Sabah ilk işi Süleyman’a koşacak hem kâhyaya hem de Süleyman’ına bu hayırlı haberi verecektir. Şahperi bu hayaller içerisinde uykuya dalar. Biz bunları böylece burada uyur bırakalım sözü Süleyman’ın annesinden ve kardeşlerinden verelim. Süleyman’ın annesinin gözü yolda kulağı sestedir. Süleyman’ı gideli aylar olmuştur, henüz Süleyman’ından hiçbir haber yoktur. Gece gündüz Süleyman’ına dua ediyordur. Ara sırada karışık rüyalar görüyor bir anlam veremiyordur. Bu arada Süleyman’ın kız kardeşlerinin ikisi de büyümüşler ikisi de koca koca kız olmuşlardır. Artık milletin özellikle delikanlıların dikkatini çekiyorlardır. İkisi de

birbirinden güzeldir. Günler böylece hasret içerisinde geçmektedir. Annesi Belki Süleyman'ından çok yakında bir hayırlı haberlerini alırım diye düşünüyordur. Evet, biz geri Süleyman'a dönelim. Ertesi gün olmuştur. Sabah erkenden Şahperi kalkmış, bir fırsatını bulup Süleyman'ın yanına koşacaktır. Nitekim de bir fırsatını bulup Süleyman'ın yanına koşmuştur. Süleyman Şahperi'yi görünce bütün acılarını unutup gözünü Şahperi'nin gözlerinden ayıramıyordur. Şahperi bu sefer içeri girdiğinde içeriye gözüyle kolaçan etmiş içeriğin boş olduğunu görmüştür. Süleyman'a akşam annesiyle konuştuklarını, annesinin babasına durumunu anlattığını, babasının da annesine söylediklerini Süleyman'a anlatır. Süleyman'sa hem Şahperi'yi büyük bir dikkatle dinler hem de utancından kızarıp terler. Şahperi bunu fark etmiş olacak ki Süleyman'a "Hayırdır neden sıkılıyor böyle terliyorsun?" diye sorar. Süleyman'sa "Evet haklısın hem seviyorum hem de babandan utanıyorum. Acaba beni görünce ne der bana ağır bir söz söyler mi beni aşağılar mı hakir görüp beni kovar mı diye bunları düşünüyorum." der. Şahperi ise "Canım Süleyman'ım sen bunları hiç düşünme, olur mu öyle şey? Benim babam çok düşünceli, anlayışlı, gönül kırmayı sevmeyen, Allhtan korkan biridir. Senin babamdan hiç çekingen korkun olmasın." der. Süleyman'ı rahatlatmaya çalışır. Zaten Süleyman da akşam kâhyayla konuşmuş kâhya, ağa ile konuştuklarını Süleyman'a anlatmış daha sonra Şahperi'yle konuştuğunu da anlatmıştır. Süleyman'ın dünkü olayların hepsinden aşağı yukarı haberi vardır. Ağa ile hanımının arasındaki son konuşmaları da Şahperi'den duymuş iyice rahatlamıştır. Süleyman Şahperi'ye sarılarak bir kez daha sevdiğini söyler ama Süleyman'ın içinde bir ukde kalmıştır. Asıl içini kemiren kurt budur. Bunu Şahperi'ye açamaz. Süleyman cesaretini toplayarak Şahperi'ye şunu söyler: "Şahperi sen çok zenginsin bense sizin yanınızda bir çobanım. Bu durum seni nasıl etkiliyor? Ben senin gözünde neyim yarın bu benim başımın tokmağı olur mu?" diye sorar. Şahperi Süleyman'ın bu sözlerine canı çok sıkılır. Süleyman'a dönerek "Ah be Süleyman'ım şu düşündüğüne bak, böyle şey olur mu? Sen benim her şeyimsin. Mal da davar da arazi de gözümde saman çöpü kadar yok. Benim için değerli olan sensin. Hem kader seni benim karşıma çıkarmasaydı aynı şekilde beni Hasan'a vermeyecekler miydi? Onun da bir şeyi yok ama ben seni seviyorum istersen buralardan da giderim senin olduğun her yer benim için bir cennettir." der. Süleyman bu sözleri duyunca çok sevinir, sevinç gözyaşlarını tutamaz. Ve Şahperi izin ister oradan ayrılır. Biraz sonra kâhya gelir Süleyman'a bakar ki Süleyman'ın yüzünde güller açmıştır. Kâhya sorar "Hayırdır evlat bir şey mi oldu?" der. Süleyman "Kâhya baba Şahperi geldi akşam annesi babasına olanları anlatmış, Şahperi'nin beni sevdiğini söylemiş." der. Kâhya "Eee sonra ne olmuş?" der. Süleyman "Kâhya baba ağa bugün önce seninle sonra da bizimle konuşacaktı." der. Kâhya "Tamam konuşsun ben gerisini hallederim evlat Allah'ın izniyle sen rahat ol" der ve odadan dışarı çıkar. Kâhya doğruca ağanın yanına varır. "Selamünaleyküm ağa." der. Ağa "Gel bakalım kâhya otur şuraya." der. Kâhya oturur. Ağa "Akşam neden kaçtığını soruma cevap vermediğini anladım." der. Kâhya "Nerden anladın ağam?" der. Ağa ise "Akşam olanları hanım bana anlattı. Hasan ile Süleyman Şahperi için kavga etmişler." der. Kâhya ise "Evet ağam maalesef öyle. Süleyman çok efendi terbiyeli, gayet ağır başlı bir delikanlı ama kusura bakma yeğenin Hasan için aynı şeyleri söyleyemem." der. Ağa "Evet kâhya haklısın bende her şeyin farkındayım. Süleyman'ın durumu nasıl?" diye sorar. Kâhya "Çok iyi efendim her geçen gün iyileşiyor. Bir iki güne kalmaz ayağa kalkar." der. Ağa "İyi o zaman iyileşip ayağı kalkınca benim yanıma bir al gel, ben Süleyman'la etraflıca konuşayım." der. Kâhya "Tamam ağam olur inşallah." der. Ağa "Ha bu arada şu bizim haylazı bul Hasan'ı benim yanıma bir çağır bakalım ben bir onunla konuşayım." der. Kâhya "Tamam ağam." der ve izin alır dışarı çıkar. Kâhya Hasan'ı arar bulur Hasan da bu olaydan dolayı Hamit Ağa'nın yanına gelmiyor, köşe bucak kaçıyor, ağayı görünce saklanıyordur. Kâhya da ağanın kendisini çağırdığını öğrenince doğruca amcasının yanına gelir. Hasan, amcasının kapısını çalar içeri girer amcası şöyle Hasan'a bir bakar. Hasan "Amca beni çağırmışsın." der. Ağa "Evet çağırdım çağırdım çünkü benim kızım için Süleyman'la kavga etmişsin kavga diyorsam da birkaç arkadaşını alıp Süleyman'ı öldüresiye dövmüşsünüz. Bu delikanlılığa sığar mı? Senin Süleyman'la bir sorunun varsa önce bana geleydin benimle paylaşaydın benimle istişare edeydin. Daha ben ölmedim sen kendi başına benim kızımı savunmaya çalışıyorsun. Hayırdır aklından geçenleri bana bir anlat bakalım." der. Hasan'sa başı öne eğik bir şekilde "Şey amca ben ben..." deyip durmaya başlar. Ağa bağırarak "Evet sen! Ne olmuş sana?" der. Hasan "Şey ama ben... Şey Şahperi ile..." der susar. Tabii ki ağa aslında her şeyi biliyordur ama yine de Hasan'ın ağzından duymak ister. Ağa "Sen ne Şahperi'yle mi evlenecektin?" der. Hasan başını evet anlamında sallar. Ağa "Peki Şahperi seni istiyor mu?" diye sorar. Hasan olaylardan ağanın haberi yok Şahperi'nin annesine baskılarından haberi yok diye düşünür. Habersizce "Evet Şahperi beni seviyor ama o çoban senin kızına göz koymuş. O bizim namusumuz sağda solda Şahperi hakkında söz ediyormuş bende bunları duydum dayanamadım ve arkadaşlarımı aldım

Süleyman'ı dövüdü." der. Hamit Ağa, Hasan'a "Ulan terbiyesiz döveceksen erkeksen tek başına gidip hesap soraydın. Neden beş altı kişiyle gidip elin garibini dövüyorsunuz? Bu erkeklige sığar mı? Söyle bakayım." der. Hasan'sa başını yerden kaldıramaz bir cevap da veremez. Bunun üzerine Hamit Ağa Hasan'a "Tek başına Süleyman'a gücün yetmez değil mi? O seni ve senin hakkından gelir değil mi? Onun için bu garibanı bu hale getirdiniz utanmaz yüreksizler." der. Ardından ağa, Hasan'ı ve yalanlarını dinledikten sonra Hasan'a sorar "Sen emin misin Şahperi'nin seni sevdiğine?" der. Hasan "Evet amca eminim." der. Hasan kendinden emindir. Ne de olsa Şahperi'yle bunca yıldır beraberdir. Şahperi'nin kendisini isteyeceğini sanır. Hem Süleyman daha şuraya geleli bir yıl bile olmamıştır. Ne olduğu belli bile değildir, aslı kim nesli kim diye düşünmektedir. Ağa Hasan'a "Öyle mi o zaman hadi gel benimle eve gidiyoruz." der. Hasan'la birlikte ev tarafına geçer. Ağa hanımına seslenir "Hanım artık bizim kızımız büyüdü. Gelin bir kız oldu. Allah'ıma çok şükür artık kızımızı evlendirmek istiyorum. Benim kızım kardeşimin oğlunu seviyormuş ben kendisiyle konuştum. Hem kardeşimin oğlu yeğenim hem de damadım olur ne güzel değil mi?" der. Şahperi ise babasının bu konuştuklarını dinlemektedir. Babasının sözleri biter bitmez Şahperi ağlamaya başlar. Ağanın hanımı "Evet bey güzel dersin de Şahperi Hasan'ı istemiyor ki baksana senin sözlerini duyar duymaz ağlamaya başladı. Senin kızın Hasan'la evlenmek istemiyor." der. Ağa bunları duyunca çok şaşırır. Ağa "Ne kızım Hasan'la evlenmek istemiyor mu?" der. Hanımı "Kesinlikle Hasan'la evlenmek istemiyor." der. Hasan "Peki kiminle evlenmek istiyor?" diye sorar. Ağanın hanımı "O seni ilgilendirmes seninle evlenmek istemiyor o kesin gerisi de Şahperi'ye kalmış. Hadi çık dışarı bir daha da bu eve gelme." der. Ağa "Dur hanım oğlanı neden evden kovuyorsun o benim yeğenim bu eve gelir de gider de." der. Hanım "Tabii ki yeğenin bundan sonra bu eve Şahperi'nin bir kardeşi olarak gelir. Giderse başım üstüne aksi takdirde bir daha gelmesin." der. Ağa "Haklısın hanım Hasan yengeni duydun. Şahperi de seninle evlenmek istemiyor bir daha bu konuyu açmak istemiyorum. Ama ben seni köyden başka bir kızla evlendiririm sen üzülme gel benimle." der. Hasan'ı alır dışarı çıkar. Ağa tekrar Hasan'a "Anladın mı Hasan sen üzülme ben seni köyde istediğin kızla evlendiririm. Sana da yeteri kadar mal davar arazi veririm. Sen üzülme tamam mı? Ama bir şartla. Bundan sonra sen sakın ola Süleyman'a bir kelime dahi etmeyeceksin. Kötü konuşmayacaksın. Ona herhangi bir zarar vermeyeceksin. Eğer bunların aksini duyarsam seni bu köyden sürerim anladın mı?" der. Hasan'sa kafasını sallar ama Hasan'ın içine bir hançer saplanmıştı. Hasan'ın Süleyman'a olan kını nefreti on kat daha artmıştı. Hasan Süleyman'dan kurtulmanın yollarını aramaktadır. Kendi kafasından çeşitli planlar yapmaktadır. Süleyman ise bir iki gün içerisinde düzelmiş ağrıları geçmiş ayağı kalkmıştır. İyice düzeldiğini gören kâhya Süleyman'a "Seni ağanın yanına götürüleceğim." der. Süleyman hem utanıyor hem çekiniyordu. Acaba ağa Süleyman'a ne diyecektir. Yüreği sanki yerinden çıkacaktır. Bu arada kâhya ağanın yanına giderek Süleyman'ı müsaade ederse yanına getireceğini söyler. Ağa ise "Getir bakalım şu delikanlıyla bir defa daha iyice konuşalım kâhya." der. Kâhya gelir, Süleyman'ı alır doğruca ağanın yanına gider, ağanın kapısını çalan kâhya selam verir ve her zamanki yerine oturur. Süleyman'sa içeri girer girmez hemen ağanın eline koşar ağanın elini öper ve ağanın gösterdiği yere oturur. Ağa, Süleyman'a nasıl olduğunu sorar. Süleyman'sa iyi olduğunu ömrünüze duacı olduğunu söyler. Ağa Süleyman'la başlar sohbet etmeye, yeniden sanki Süleyman'ı sorgular, Süleyman'ın şeceresini incelemektedir. Süleyman'ın hal ve hareketlerini incelemektedir. Sonunda ağa, sözü döndürüp dolaştırır, Hasan'la kavgasına getirir. Neden kavga ettiklerini Süleyman'dan öğrenmek hem de Süleyman'ın tepkisini ölçmek ister. Süleyman, Hasan'ın yanına birkaç arkadaşla geldiğini, küfür ederek arkadaşlarıyla birlikte üzerine saldırdıklarını, kendisini arkadan kafasına vurularak bayıldığını anlatır. Ağa da Süleyman'ın anlattıklarını dinler. Sonunda "Tamam delikanlı kavganızın sebebi nedir?" deyince Süleyman başını önüne eğer. Bir daha da başını yerden kaldıramaz. Ağa sorularına cevap alamaz "Tamam evladım gerisini ben biliyorum siz Şahperi için kavga etmişsiniz. Peki sen bu kadar dayak yemişsin herhalde daha buralarda durmazsın, artık iyileştin de. Herhalde yarın hakkını alır köyüne dönersin." deyince Süleyman gayri ihtiyarı "Hayır ağam dönmem, eğer sen izin verirsen ben yine burada size hizmet etmek isterim." der. Ağa "Tamam evladım da yine Hasan'la aranızda başka problemler olursa ya seni yine dövelerse o zaman ne olacak?" der. Süleyman "Olmaz efendim biz sorunumuzu ikimiz çözeriz yeter ki siz beni bu köyden göndermeyin." der. Ağa aslında Süleyman'ı göndermek gibi bir niyeti yoktur. Ama Süleyman'ı deniyordu. Bakıyor ki kızını gerçekten seviyor mu yoksa bir dayaktan korkup sevdiği kıza terk mi edecektir. Ağa "Evladım ben seni neden gönderelim göndermem ama senin Hasan'la sorunların var sana dirlik vermezse ondan çekinirim." der. Süleyman "Efendim siz beni göndermeyin ben her şeye razıyım. Hem siz de yeğeninizle konuşursunuz bir daha da bana ilişmez herhalde." der. Ağa ise "Tamam ben konuşurum evlat sen işine bak." der. Kâhya ağa ile Süleyman'ın arasındaki konuşmaları

dikkatle dinler. Süleyman'ın konuşması bittikten sonra kâhya söze girerek “*Tamam Süleyman sen çıkabilirsin evladım hadi git odana ben de birazdan gelirim.*” der. Süleyman, ağadan müsaade ister ve yerinden kalkıp odadan çıkar. Ağa ile kâhya baş başa kalmışlardır. Ağa “*Evet kâhya sen bu işe ne diyorsun.*” der. “*Vallaha ağam ben ne diyebilirim ki sen daha iyisini bilirsin. Ama Süleyman çok değerli, saygılı bir delikanlı. Senin kapına da layık. Hasan'la Şahperi için kavga etmişler, Hasan ayıp etmiş bir insana o kadar insanla vurulmaz. Bu insanlığa da delikanlılığa da sığmaz. Şahsen ben çok üzüldüm hele hele Süleyman gibi bir delikanlıya bu yapılmaz.*” der. Ağa “*Peki kahya senin kızın olsaydı yani sen benim yerim de olsaydın kızı hangisine verirdin.*” der. Kahya “*Aman ağam ben sizin işinize karışmış olmayım da eğer Şahperi benim kızım olsaydı hiç çekinmeden Süleyman'a verirdim.*” der. Ağanın da aslında gönlü vardır. Hem olmasa da başka çare yoktur. Hanımı da kızı da Süleyman'ı istiyordu. Kâhyanın bu kararı ağayı biraz rahatlatmıştır. Ağa “*Haklısın kâhya evdekiler de senin gibi düşünüyorlar. Hem benim var yok bir kızım var. Ben onu istemediği birine nasıl vereyim onu ömür boyu nasıl mutsuz edeyim.*” der. Kâhya “*Haklısınız efendim bende olsam aynı şeyleri düşünürdüm.*” der. Ağa “*Peki kâhya nasıl edeceğiz bu işi?*” der. Kâhya “*Efendim eğer kabul edersen Süleyman'ın zaten babası yokmuş ben ona vekâlet ederim Allahın emriyle kızını Süleyman'a isterim.*” der. Ağa “*Olur kâhya o zaman hazırlıkları yapın da cuma akşamı mübarek gündür. Akşam gelin bu işi tatlıya bağlayalım hem kızımın da adı belli olsun kimse artık ileri geri konuşmasın.*” der. Kâhya bu işe çok sevinir “*Tamam ağam baş üstüne ben cuma akşamına her şeyi ayarlarım. Birkaç kişi de akli başında adam çağırırım sen merak etme.*” der ve izin ister. Kâhya hemen koşarak Süleyman'ın yanına gelir ağa ile konuştuklarını Süleyman'a anlatır. Ardından “*Hadi hayırlı olsun. Bu iş oldu hayırlısıyla cuma akşamı söz kesilecek.*” der. Bunları duyan Süleyman sevincinden yere göğe sığmaz dünyalar onun olur ama bir yandan da Süleyman ailesini düşünüyordu. Annesinin bir tek oğludur ve annesi sevdiği kızı istemeye gelemeyecektir çünkü çok çok uzaktadır. Yüreğinde buruk bir sevinç vardır. Ama olsun önce hele bir nişanlansınlar sonrasına Allah kerimdir. Tabi bu haberi kâhya hane halkına kızın annesine de söylemiş onlarsa hemen hazırlıklara başlamıştır. Bu haberi alan Şahperi adeta yerinde duramaz. Sevincinden ağlar hem de Allaha şükürler eder. Nitekim kâhya köyden sözü sohbeti dinlenen akli başında beş on kişi çağırılmış ağanın odasına toplanmışlardır. Hoş beşten sonra kâhya ağadan izin alarak buraya toplanma sebebini açıklar. Kâhya vekâleten ağadan kızını Allah'ın emri peygamberin kavli ile Şahperi'yi Süleyman'a ister. Ağa ise “*Allah yazmışsa ne diyelim hayırlı olsun demek bize düşer.*” der. Ardından Fatıha okunur. Böylece Şahperi Süleyman'a resmen istenmiştir. Babası da halkın içerisinde sözünü vermiştir. Artık evde yapılan tatlılar yenir, şerbetler içilir. Sonra da herkes evine dağılır. Süleyman'la Şahperi'nin yürekleri adeta içlerine sığmaz. Sonra cemaat dağıldıktan sonra ağa Süleyman'ı yanına çağırır. Süleyman içeri girer. Önce ağanın elini sonra kâhyanın elini öper ve oturur. Ağa Süleyman'a “*Evladım senin de bildiğin gibi benim bir tek kızım var. Şimdiye kadar bir kızım vardı ama artık bir de oğlum var bundan sonra artık sende benim bir evladımın. Şimdi senin ailen çok uzakta planın nedir? Ne yapacaksın orada bir annen iki tane de kız kardeşin varmış. Onlar ne olacak?*” der. Süleyman'sa “*Ağa baba evet orda bir annem iki tanede kız kardeşim var. Ama eğer sen izin verirsen ben bir ay sonra sizden izin alırım annemi ve kız kardeşlerimi de buraya getireyim burada köydeki arazimi ve evlerimi satar onlara buradan bir ev alırım. Sizin de müsaadenizle ben böyle düşünüyorum.*” der. Ağa ise “*Tamam evladım güzel düşünmüşsün. İnşallah vakti gelince seni göndeririz anneni kardeşlerini alır gelirsiniz.*” der. Süleyman ağanın bu sözlerine çok sevinir tekrar kalkar ağa babanın elini öper ve dışarı çıkar. Artık Süleyman'la Şahperi resmen nişanlanmışlardır. Aralarında tek problem Hasan'dır. Hasan'sa bu nişan olayını duyunca iyice fittirmiş adeta ateş püskürtüyordu. Süleyman'a kin kusuyor, arkadaşlarıyla bir araya gelip Süleyman'a neler yapacağını konuşuyorlardı. Bu arada Hasan'ın kulağına Süleyman'ın bir ay sonra köyüne gideceği haberi gelmiştir. Hasan “*Ben Süleyman'ı yolda yakalar işini bitiririm o zaman da yine Şahperi benim olur.*” diye planlar yapmaya başlar. Süleyman ile Şahperi ise zaman zaman bir araya gelip hasret gideriyorlardı. Artık aralarında hiçbir engel kalmadığını düşünüyorlardı.

Günler böyle geçerken aradan tam bir ay geçer. Süleyman bir gün ağa babasının yanına giderek kapısını çalar, içeri girer. Ağa buyur eder, hoş beşten sonra bir sıkıntısının olup olmadığını sorar. O da önce Allah'a sonra da kendilerine teşekkür eder. Ancak ağa babasına “*Efendim biz nişanlanalı bir ay oldu siz bir ay sonra gider anneni kardeşlerini getirirsin demiştiniz. Acaba şimdi ne buyurursun?*” der. Ağa ise “*Haklısın evladım sana ne lazımsa bana söyle kâhya tedarik etsin birkaç güne yola çıkarsın.*” der. Süleyman, ağa babasına teşekkür ederek dışarı çıkar. Ağa kâhyaya seslenir. Kâhyaya “*Süleyman'ın yola ne lazımsa hazırlayın*”

yardımcı olun sonra da yola çıkaralım.” der. Kâhya Süleyman’a gelerek “Gel bakalım evlat yola ne istersin?” diye sorar. Süleyman da “Ne isteyim kâhya baba bir at üç beş kuruş da yol azığı o kadar.” der. Kâhya “Bunlar kolay evlat.” der ve hazırlıklara başlarlar. Kâhya ağadan bir at ister. Süleyman’ın gidip gelebilmesi için ağa derhal verir. Yanına da bol miktarda para bir de kılıç verirler. Süleyman artık yola çıkmaya hazırdır. Şahperi ise Süleyman’ın gideceğini artık tam emin olmuş Süleyman da hazırlıklarını tamamlamış yola çıkmaya hazırdır. Son bir kez Şahperi’yi görmek için yanına gider. Gider gitmesine de ne gitsin birde bakar ki Şahperi iki gözü iki çeşme ağlamaktadır. Bu durumu gören Süleyman Şahperi’ye sarılır. Neden ağladığını sorar. Şahperi ise içinde ayrılık fırtınaları esmektedir. Ya Süleyman gider gelmezse ya da başına bir hal gelirse diye ağlamaktadır. Ama Süleyman’a söz ile bir şey diyemez de o kırk örük saçlarının bir bölümünü eline alır da Süleyman’ına şunları söyler. Bakalım Şahperi neler söylemiş, Süleyman neler dinlemiş ve ne cevap vermiş:

Buralardan gidiyorsun
Döner misin Süleyman’ım?
Burada bir yârim var diye
Anar mısın Süleyman’ım?

Delinsin dünyanın dibi
Olmuşum ben sana tabi
Acep sende benim gibi
Yanar mısın Süleyman’ım?

Şahperi’yim lemyezele
Döndürme beni gazele
Acep başka bir güzele
Kanar mısın Süleyman’ım?

Şahperi hem ağlıyor hem de Süleyman’ına bu dörtlükleri söylüyordur. Süleyman’sa duyacağını duymuş anlayacağını anlamıştır o da Şahperi gibi ağlıyordur. Süleyman daha fazla dayanamaz Şahperi’sine şunları söyler. Görelim Süleyman neler söyler, Şahperi ne dinler:

İşte gidiyorum ey kara gözlüm
Verir ise Mevla’m izin gelirim
Sakın ha Mevla’dan kesme gümanı
Ayrılmasın yoldan gözün gelirim

Çekilmez bilesin yolların kahrı
İçirmesin Mevla’m ayrılık zehri
Havada bir kuşum deryada bahri
Yüreğimde dinmez sızın gelirim

Gel Şahperi’m güven sen Süleyman’a
Azrail dolanıp gelmese cana
Önce hakka sözüm sonrada sana
Kara yazılmasa yazım gelirim

Süleyman Şahperi’sine bu dörtlükleri söyler. İkisi de ağlıyordur. Bu iki sevdalı birbirlerine sarılmışlardır. Ayrılmak istemiyorlardır. Ama çare ne, Süleyman gitmek zorundadır. Sonunda Süleyman’la Şahperi ayrılıp artık gitme zamanıdır diye düşündüler. Süleyman Şahperi’sinin yanaklarından öperek izin ister. Artık gitme vakti gelmiştir. Her ikisi de helalleşir ve Süleyman ağa babasının yanına gelerek helallik alır, dua ister. Kayın validesinin yanına gelerek elini öper. Ondanda da dua ister. Sonra, kâhya babasına sarılır. Ondanda da helallik alır atına atladığı gibi gözden uzaklaşır. Hasan ise bunları uzaktan izliyordur. Hasan Süleyman

oradan ayrılır ayrılmaz o da atına biner o yine soysuz arkadaşlarını da yanına alarak Süleyman'ın peşine düşer. Süleyman ise geldiği yolları iyi bilmektedir. Hem de annesine kardeşlerine kavuşmanın heyecanı vardır. Atını öyle bir sürer ki kuş gelse tutamaz. Hasan arkadaşlarıyla beraber Süleyman'ın peşine düşer ama ne yazık ki Süleyman'ın atı çok iyi bir attır. Hasan'ın ve arkadaşlarının atı Süleyman'ın atını yakalamaları mümkün değildir. Öylece Süleyman'ın arkasından bakakalırlar yapacak bir şey yoktur. Hasan, eli boş yüzü kara arkadaşlarıyla birlikte geri döner. Ama Hasan'ın planları devam etmektedir. Hasan yine bir plan yapar bu sefer de Şahperi'yi kaçıracaktır. Ama nasıl nereye bunun planlarını yapmaya başlar. Süleyman ise Hasan'ın kovalamasından sonra kaçarak kurtulur. Kendi memleketine doğru hızla yol almaktadır. Orası senin burası benim derken haftalardan sonra Süleyman sonunda köyünün topraklarına ayak basar. İkinci vaktidir. Evine gelir. Süleyman'ı kapıda gören Süleyman'ın kız kardeşi Pembe gücünün yettiği kadar bağırmaya başlar. “Anne koşun abim geldi.” diyerek bağırır. Süleyman kız kardeşini görünce “Maşallah ben yokken ne çabukta büyümüşler. Kocaman kız olmuş.” diye içinden geçirir. Kızının bu feryadını duyan anne hızla kapıya koşar. Bir de ne görsün Süleyman bir yağız atın üstünde kapıya yaklaşır. Süleyman'ın annesi “Oğlum gelmiş.” der kendini atın önüne atar. Süleyman'sa hemen atından iner annesine sarılır. Anne oğul ve kız kardeşleri de hepsi birbirlerine sarılır sevinç gözyaşları dökerler. Süleyman'ı annesi eve götürürken kızlar da Süleyman'ın atını ahıra çeker, yemini suyunu verir. Anne oğul birbirlerine dakikalarca bakar. Anne Allaha şükürler eder kız kardeşleri de gelir. Yine ağabeyine sarılırlar hasret giderirler. Anne yemek aş hazırlar. Beraberce sofraya otururlar. Annesinin yemeklerini oldukça özlemiştir. Süleyman hem yemeklerini yer hem de annesine “Anne daha daha nasılsın?” diye sorar. Anne de “Çok şükür oğlum iyiyim hamd olsun senin hasretinle yanıp kavruluyorduk. Şükürler olsun şimdi sen de geldin daha ne derdim olacak artık geçinir gideriz” der. Anne Süleyman'a “Ee bakalım aslan oğlum anlat bakalım sen neler yaptın bunca zamandır? Senden hiçbir haber alamadık çok merak ettik.” der. Süleyman annesine başından geçenleri bir bir anlatmaya başlar. Anne ve kardeşleri çok büyük bir heyecanla Süleyman'ı dinlemektedir. Süleyman sonunda Şahperi'yle nişanlandığını söyler anne buna çok sevinir. Süleyman'a “Nasıl gelinim güzel mi ben çok merak ettim buraya mı gelecek?” der. Süleyman annesine “Hayır anne biz oraya gideceğiz. Anne şaşırmıştır. Nasıl yani oğlum?” der. Süleyman tekrar ağa babasının teklifini annesine anlatır. Hem Süleyman'ın burada kimsesi de yoktur. Bir annesi, iki tane kardeşini alıp gidecektir. Anne tereddüttedir. Acaba nasıl olur diye düşünüyordur ama bir yandan da Süleyman çok uzak yoldan gelmiştir, yorgundur. Günlerdir at sırtındadır ve akşam olmuştur. Anne Süleyman'ın yatağını açmış oğluna “Hadi evladım sen yat uyu yarın bu konuları uzun uzun konuşuruz.” der. Süleyman kalkıp yatağına yatar ve öyle uyuya kalır. Ertesi gün sabah erkenden kalkar. Süleyman köyünü özlemiştir. Kalkıp köyün içine doğru gider. Arkadaşlarından bir iki tanesini görür. Onlarla sohbet muhabbet ettikten sonra geri evine gelerek annesiyle yarım kalan meseleyi konuşmaya başlar. Annesi Süleyman'a “Nasıl olacak oğlum bu iş?” diye sorar. Süleyman “Anne buradaki evimizi ve arazimizi satacağız. Orada yeni bir ev ve arazi alacağız. Bundan sonra orada yaşayacağız.” der. Annesi yarı gönüllü yarı gönülsüz kabul eder. Her şeyden tam emin değildir. Ama Süleyman'ı da kırmak onu kaybetmek istemez. Zira evin tek erkek çocuğudur. Süleyman ertesi günü evini arazilerini satılığa çıkarır. Köylüler Süleyman'ın evini de arazilerini de satın alır. Süleyman kendisine iyi bir çift atlı araba satın alır. Evin eşyalarını yükler. Zaten bir şeyleri yoktur. Bir annesinin sandığı gerisi yatak yorgandır. Öyle şimdiki gibi mobilya yoktur. Çamaşır makinesi, buzdolabı gibi eşyalar henüz icat edilmemiştir. Süleyman'ın annesi doğduğu büyüdüğü topraklardan ayrılmaktadır. Çok zor gelmektedir. Dolayısıyla ağlamaktadır. Komşuları toplanmışlardır. Kadını erkeği hepsi onları uğurlamaktadır. Kimi ağlar kimi dua eder. Komşuların kimisi, git çok iyi olur buradan daha rahat edersin, kimisi de sakın gitme perişan olursun der. Lütfiye hanım komşuların bu sözleri karşısında o da düşüncelidir. Süleyman da oradaki bulunan köylüleriyle vedalaşır ve at arabasına kız kardeşi Firdevs'i oturtur. Dizginleri eline verir. Annesi ve diğer kardeşi Pembe de yanlarına oturur. Araba hareket eder. Süleyman'sa kendi geldiği yağza binmiş arabanın yanında gider. At arabası köyün içinden geçip giderken Süleyman'ın annesi Lütfiye Hanım ağlamaktadır. Kız kardeşleri ise yeni bir yer, yeni bir heyecan yaşayacaklarını düşünmektedir. Ne de olsa gençlerdir. Onlara köylerinden ayrılmak o kadar da zor gelmiyordur. Araba ağır ağır köyün içinden dışına çıkar. Atlar tıslaya tıslaya gider. Anne dönüp dönüp köyüne bakmaktadır. Süleyman'ın ağanın köyünden çıkması, kendi köyüne gelmesi, araziyi ve evi satması bir buçuk ay sürmüştür. Süleyman da ara sıra dönüp dönüp atın üzerinden arkasına bakmaktadır. Ara sıra annesine bakar. Annesi ağlamaktadır. Annesine “Ağlama benim güzel annem, benim canım sağ olduğu sürece seni perişan etmem. Nolur sil gözyaşlarını.” diyerek annesini

teselli etmeye çalışır. Anne köyünden iyice uzaklaşmış köy oldukça geride kalmıştır. Son bir kez daha bakar ve daha fazla dayanamaz. Köyüne şu dörtlükleri söyler:

Ayrıldım da gidiyorum
Döner miyim bilmem daha
Alev aldım yanıyorum
Söner miyim bilmem daha

Altın ırmış dağı taşı
Yandı yüreğimin başı
Ahmed'imın mezar taşı
Anar mıyım bilmem daha

Lütfiye'yim kuzularım
Yarım kaldı arzularım
Yürekteki sızılarım
Döner miyim bilmem daha

Evet değerli dinleyenler, Lütfiye hanım bu dörtlükleri ağıt olarak hem söyler hem de sesi sese katarak kızlar da Süleyman da ağlar. Süleyman Firdevs'e "Atları kamçıla, biraz yol alalım." der. Firdevs atların dizginlerini toparlar. Birkaç saat sonra kasabaya gelmişlerdir. Süleyman, ilk gurbete giderken babasının arkadaşı olan hancının kapısına arabayı çeker. Doğruca hancıyı arar bulur. Hancı Süleyman'ı görür görmez tanır. "Demek geldin evlat ha. Hoş geldin." deyip içeri buyur eder. Süleyman yalnız olmadığını hanın dışında arabanın üstünde annesi ve kardeşlerinin de olduğunu söyler. Hancı hemen hanın dışına koşar. Arabanın üzerinde oturan hanımları görür. Onları hemen arabadan indirir. İçeri buyur eder. Atları hana çeker. O gece yine Süleyman handa kalır. Annesi kardeşleri dinlenirler, yerler içerler. Kardeşleri hayatlarında ilk defa köylerinden dışarı çıkar. İlk defa bir kasaba görürler. Her şeyi inceden inceye büyük bir merakla sağa sola bakıyorlardır. Süleyman ertesi gün yola çıkacaktır sabah olmuştur herkes iyice dinlenmiştir. Ama hancı Süleyman'la millet uyurken bir sohbe başlar. Süleyman'a bu durumu sorar annesi kardeşleri böyle nereye gidiyorlardır. Süleyman olayları tıpkı benim size anlattığım gibi hancıya anlatır. Hancı Süleyman'ı dinledikten sonra "Git evladım işin rast gelsin. İnşallah hakkında hayırlı olur." der ve onlar da yatar. Ertesi günü büyük bir heyecanla uyanır atların karınlarını doyurur. Tekrar atları arabaya koşar. Süleyman hancıyla tekrar helalleşir. Helallik alır dua ister. Ardından da atına biner yola çıkar. Süleyman handan ayrıldıktan sonra yola devam eder. Günlerce yol alırlar. Artık Süleyman da annesi de kardeşleri de yorulmuşlardır. Anne iki de bir Süleyman'a sorar "Oğlum bu köy daha nerede?" der. Süleyman da annesini teselli etmeye çalışır. Günler böyle devam eder. Evet, Süleyman ile annesi ve kardeşleri yola devam ede dursun biz haberi Hasan'dan verelim. Süleyman gideli tam bir buçuk ay olmuştur. Hiçbir haber yoktur. Şahperi de Süleyman'ından haber alamıyordu. Gözü kulağı bir sestedir. Ama bir yandan da Hasan'dan köşe bucak kaçıyor saklanıyordu. Hasan'ın bakışları Şahperi'nin hiç hoşuna gitmiyordu. Hasan ise planını uygulamak için bir fırsat kolluyordu. Ağa bir gün bir başka bir köye bir arkadaşının oğlunun düğününe çağılır. Bunu Hasan haber alır. Tam o güne arkadaşlarını ayarlar. Ağa atına binerek başka bir köye düğüne gidince gece evde yalnız kalan Şahperi ve annesi hiç akıllarına gelmeyecek bir şekilde tereddütsüz korkusuz her zamanki gibi kapılarını kitler yatar. Ama hasan o evde büyüdüğü için evin neresinden girilir, neresinden çıkılır hepsini çok iyi biliyordu. Hasan ve arkadaşları gecenin bir vakti atları hazırlayıp yüzlerini kapatır. Hasan, amcasının evinin bacasından içeri iple aşağı doğru kendisini sarkıttırır ve içeri girer. Sonra da gider kapıyı arkadaşlarına açar. Hasan, arkadaşlarıyla birlikte doğruca Şahperi'nin yattığı odaya girerler. Şahperi ise mışıl mışıl uyumaktadır. Hasan aniden Şahperi'nin ağzını kapatır ve Şahperi uyanır uyanmasına da bağırarak ister. Hasan ağzını kapatır. Tehdit etmeye başlar. Ama yine de bunların bu mücadelesine yan odada uyuyan Şahperi'nin annesi uyanır. Bağırmağa başlar. Hasan hemen arkadaşlarına "Şu kadının ağzını elini ayaklarını bağlayın." der. Hasan'ın arkadaşları hemen Şahperi'nin annesinin üstüne çullanırlar. Kadının ağzını, ellerini ve ayaklarını bağlarlar. Sonra da Şahperi'yi aynı şekilde bağlı bir şekilde alıp evden çıkarlar. Şahperi'yi bir ata bindirip köyden hızla uzaklaşırlar. Epey köyden uzaklaştıktan sonra Hasan arkadaşlarına "Tamam

Şahperi'nin ağzını çözüün." der. Hasan'ın arkadaşları Şahperi'nin ağzını çözer. Hasan Şahperi'nin atının yularını eline alır. Arkadaşlarına "Tamam hadi siz köye dönün kimseye de bir şey söylemeyin siz beni ne gördünüz ne de yardım ettiniz sizin hiç bir şeyden haberiniz yok tamam mı?" der. Arkadaşları "Tamam." derler ve geri dönerler. Şahperi'nin ağzı açıktır ama gecenin bir vakti bağırır kime bağıracağıdır. Şahperi önce Hasan'a yalvarmaya başlar. Ne kadar yalvarırsa Hasan hiç birini duymazlıktan gelir. Evet, Hasan Şahperi'yi götürür ama nereye götürdüğünü bilmiyordur. Yavaş yavaş şafak söker. Şahperi yalvarmaya devam etmektedir. Ama Hasan merhametsizdir. Hiçbir şey duymaz. Adeta sağır olmuştur sanki. Şahperi Hasan'ın bu duyarsızlığı karşısında adeta donmuştur. Ama Hasan'a "Hain sen beni duyma ama beni bir duyan var." der. Şahperi o gecenin seherinde Hakk'a şunları söyler:

Yeri göğü yaradanım
Görüyorsun ya halımı
Zalım Hasan duymaz beni
Bir de bağladı kolumu

İsmin dilimde hecede
Bilinmez nice nice
Şu karanlıkta gecede
Nasıl bulayım yolumu?

Şahperi'yim figan eder
Yüreğimi sardı keder
Bilmem yolum nereye gider
Arz edeyim ehvalimi

Evet değerli dinleyenler, Şahperi gecenin bu seherinde Yaradan'ına arzu hâl etmiştir. Ondand bir medet bekliyordur. Hasan'sa Şahperi'yi yine duymazlıktan gelir, atını hızla sürmeye devam eder. Yavaş yavaş tan yeri ağarır, kuşlar ve tabiat uyanmaya başlar. Güneş sabahın o karanlığına inat kıpkırmızı bir şekilde sanki dağları yarıp bir yanar dağdan lavların yukarı püskürmesi gibi dağların tepesinden doğmaktadır. Şahperi güneşin doğuş istikametine bakarak Hasan'ın kendisini doğuya doğru götürdüğünü anlamıştır. Şahperi dağlara, taşlara, ovalara iyice bakar. Kafasından kaçma planları yapar. Eğer ola ki kaçarsa bu dağlardan, taşlardan, ovalardan geçtiği yerleri adeta işaretlemektedir. O gün Hasan'la Şahperi kuşluk vaktine kadar at sürer. Kendi köyünden oldukça uzaklaşmışlardır. Şahperi Hasan'a "Beni nereye götürüyorsun?" diye sorsa da bir cevap alamaz. Sadece ara sıra "Ölürüm de seni Süleyman'a yar etmem." demektedir. Hasan başka da konuşmamaktadır. Öğlene doğru Şahperi bazı ihtiyaçlarının olduğunu söyler. Hasan bir akarsuyun kuytu bir yerinde durur. Şahperi'yi attan indirip ellerini ayaklarını çözer. Şahperi'nin ihtiyaç gidereceği kadar ondan uzaklaşır. Zaten Şahperi kaçacak durumda değildir. Atların ikisi de Hasan'ın elindedir. Yaya nereye gidecektir? Şahperi derenin kenarında oturur. Elini yüzünü yıkar. Hasan'a yalvarmaya devam eder. Ama Hasan hiçbirini duymaz. İkisi de biraz dinlendikten sonra tekrar kalkıp atlara biner. Bu sefer Şahperi'nin elleri, ayakları ve ağzı açıktır. Hasan "Nasıl olsa köyden çok uzaklaştık." diye düşünür. Yine hızla doğuya doğru hızla at sürer. Şahperi Hasan'a "Hasan artık tamam ben seninim. Sen beni nereye götürüyorsun?" diye sorar. Hasan şaşırmıştır. Şahperi'den hiç o güne kadar böyle bir söz duymamıştır. Hasan "Ben seni annemin köyüne dayılarımın yanına götürüyorum." der. Şahperi o köye hiç gitmediğini bilir ama köyün çok uzak bir köy olduğunu anlatırlarken dinlemiştir. Biz haberi Süleyman'dan verelim. Süleyman da annesi ve kardeşleriyle birlikte hızla Şahperi'nin köyüne doğru ilerlemektedir. Çok yaklaşmışlardır. Neredeyse hızlı gitseler bir günlük yolları kalmıştır. Ama at arabası olduğu için kona göçe yiye içe gidiyorlardır. Gün ikinci olmuştur. Akşam yaklaşmaktadır. Atlar da kendileri de çok yorulmuşlardır. Zira haftalardır yoldadırlar. Bir pınarın başında atları arabadan açarak kendi atıyla birlikte onları otlığa çakarlar. Kendileri de arabada kalan erzaklardan bir şeyler yemek için annesi ve kardeşleri hazırlık yapar. Hasan ise Süleyman'ın geldiği yöne doğru gitmektedir. Ne tesadüf olacak ki Hasan kız kaçırma hazırlığını yapmış ama yanlarına yiyecek almayı unutmuştur. İkisi de çok acıkmıştır. Etrafta ne bir köy ne de bir kimse vardır. Ancak uzayıp giden yollar dağlar taşlar vardır. Hasan birden gözüne yolda bir at arabası takılır. Yanlarında hanımlar da vardır. Hasan nerden bilsin Süleyman'ın annesini kız kardeşlerini uzaktan görünce "Tamam işte bunlarda yiyecek vardır.

Yanlarına gidelim biraz bir şeyler alırız.” diye düşünür. Atlarını o tarafa doğru sürmeye başlarlar. Zaten yol ordan geçecektir. Bu arada Süleyman ve annesi, kardeşleri de gelen atlıları görmüşlerdir. Süleyman atlılar yaklaştıkça atın üzerindeki tekini kadın olduğunu anlar. Atlılar yaklaştıkça Süleyman sanki bunları tanyor gibidir. Biraz daha yaklaşıncaya atın üzerindeki Hasan olduğunu anlar. Hemen kendi atına koşar. Bu arada Hasan henüz bir şey anlamamıştır. Süleyman hemen atını binip kılıcını alır. Hasan’ı karşılamaya üzerlerine doğru atı sürer. Hasan bakar ki o atlı kendilerine doğru hızla yaklaşır, önce bir anlam veremez. Sonra atlı iyice yakına gelince Süleyman olduğunu anlar ama artık çok geçtir. Şahperi Süleyman’ı görünce o kadar sevinir ki hemen kendisini attan aşağı atar. “Süleyman beni kurtar.” diye bağırmağa başlar. Süleyman’ı Hasan’a bir şahin gibi saldıran Hasan’ı hemen attan aşağı eder. Hemen tepesine çöküp kellesini kesecektir ki Şahperi “Sakin kesme sen onu öldürürsen hapse girersin. Ben ne olacağım?” der. Bunun üzerine Süleyman Hasan’ın elini ayağını bağlar. Atın üzerine oturur. Atı da arabaya bağlar. Şahperi orada yerleri öper. Allaha şükürler eder. Süleyman’ına sarılır. Süleyman’ın annesi ise bu olanları bir film şeridi gibi izlemektedir. Sonunda olayların bitmesinden sonra annesine “Anne, işte sözünü ettiğim nişanım Şahperi bu.” der. Orada birbirlerine sarılır bir kez daha ağlaşırlar hem de sevinirler. Şahperi başından geçenleri Süleyman’a ve ailesine anlatır. “Beni, gece uykuda bastılar annemi bağladılar beni de bağladılar, sonra kaçırdılar.” der. Ama artık her şey bitmiştir. Hasan artık yakalanmıştır. Tekrar atlar arabalara koşup yola revan olurlar. Bunlar gele dursunlar biz haberi Şahperi’nin annesinden babasından verelim. Anne sabaha kadar elleri, kolları, ayakları ağzı bağlı bir şekilde öylece odanın ortasında yatar. Sabah olmuş dışarıdan sesler gelmeye başlamıştır. Kapılar bacalar açıktır. Ama ne gelen var ne de giden biraz daha bekler sonra aklına yuvarlanarak kapıya doğru gitmek gelir. Başlar yuvarlanmaya, yuvarlanarak ta dışarı çıkar. Onun bu halini gören kâhya hemen koşar hanımın ağzını ellerini çözer, sonra da ayaklarını çözer. “Aman efendim bu ne hal hayırdır, ne oldu size böyle?” diye sormaya başlar. Ağanın hanımı ise feryat figan etmeye başlar. “Aman kâhya sen bize yardım et. Hasan gece evi bastı. Benim elimi ayağımı bağlayıp kızımı kaçırdı.” der. Kâhya beyninden vurulmuşa döner ama yapacak bir şey yoktur. Ağanın hanımına ne tarafa gittiğini sorsa da kadın “Ben görmedim.” der kâhya adamları toplar. Sağa sola adamlar atlılar salsa da hiçbir haber alamazlar. Zira atı alan Üsküdar’ı geçmiştir. Bir de öğlene doğru Hamit ağa düğünden gelir. Bakar ki evin önünde kalabalık ağlamalar bağrışmalar çağrışmalar var, şaşırır pek bir anlam veremez. Herhalde hanıma bir şey oldu diye düşünür. Atıyla kapının önüne gelmiştir. Kâhya koşar ağayı karşılar. Atını tutar ağa, kâhyaya “Hayırdır kâhya bu ne feryat figan hanımın sesi geliyor bir şey mi oldu yoksa?” der. Kâhya da “Efendim bu gece yeğeniniz Hasan evi basarak birkaç arkadaşıyla kızınız Şahperi’yi kaçırmış. Eşiniz o yüzden saçını başını yoluyor figanı feryat ediyor.” der. Ağa hemen içeri koşar hanımından olayları dinlemeye başlar. Hanım hem ağlar hem de olanları ağaya anlatır. Ağa kâhyayı çağırır. Ağa kâhyaya “Peki siz neler yaptınız? Kızımı aramaya çıktınız mı?” diye sorar. Kâhya çok üzgündür “Evet ağam sağa sola atlılar gönderdim. Onlar ta gece yarısı gittikleri için benim haberim çok geç oldu. Adamlar bir sonuç alamadan hepsi boş geldiler.” der. Hamit Ağa çok üzgündür. Adeta beyni durmuş ne yapacağını bilmemektedir. Komşuları Hamit Ağa’ya geçmiş olsuna geliyor, Hamit Ağa’yı teselli etmeye çalışıyorlardır. Hamit Ağa’nın eli kolu bağlanmış sanki kolları omzundan kırılmıştır. Çok çaresizdir. Komşuların tesellisiyle avunuyordur. Komşuların biri gidip biri gelir. Ağanın hanımı da çok perişandır. O da ne yapacağını bilmez ancak gücü ağlamaya yeter. Kendini suçlar. Ağanın hanımı “Benim elimden yavrumu zorla alıp götürdüler. Ben hiç bir şey yapamadım anne beni kurtar sesi çılgılığı hala kulaklarında çınlıyor.” der. Akşam olur yine komşular ne ağayı ne de hanımını hiç yalnız bırakmaz. Bunlar feryat figan ede dursunlar biz Süleyman’dan haber verelim. Süleyman’ı bu olay üzerine atı arabayı hızlandırmış bir an önce köye kavuşmak istemektedir. Zira Şahperi’nin babası annesi de perişan olmuşlardır diye düşünüyor, hiç durmadan atları kamçılıamaktadır. Süleyman bir günlük yolu yarım günde almıştır. Gece yarısı köye girmiştir. Kapıda atlı arabanın durduğunu gören kâhya “Herhalde başka köylerden ağanın yanına teselli etmek için misafirler gelmiştir.” diye düşünür. Hemen dışarı çıkar. Arabanın yanına geldiğinde kâhya gözlerine inanamaz. Hemen Süleyman’a sarılıp ağlamaya başlar. Süleyman, kâhyaya “Kâhya baba neden ağlıyorsun?” der. Kâhya henüz gecenin karanlığında arabanın üstünde Şahperi’yi seçememiştir. O kalabalığı Süleyman’ın annesi kız kardeşleri sanır. Arabanın arkasındaki bağlı atı da görmemiştir. Kâhya “Süleyman’ım nasıl ağlamayayım? O Hasan şerefsizi dün gece ağanın evini basıp Şahperi’yi kaçırmış. Ağa da hanımı da perişan.” der ve ağlar. Kâhya bakar ki Süleyman’da herhangi bir tepki yok. Kâhya “Evlad anlamadın galiba Hasan Şahperi’yi kaçırmış diyorum.” der. Süleyman “Biliyorum kâhya biliyorum.” der. Kâhya bir kez daha şaşırmıştır “Ne? Biliyor musun?” der. Süleyman “Evet biliyorum.” der. Kâhya “Nasıl biliyorsun köyden biri mi sana denk geldi?” der. Süleyman

“Evet.” der. Kâhya “Peki neden hiç üzülmedin? Yoksa sen Şahperi’yi sevmiyor muydun?” der. Süleyman “Olur mu tam tersi kâhya çok seviyorum bana denk gelen Hasan’ın ta kendisi de.” der. Kâhya “Ne Hasan mı?” der. Süleyman “Evet Hasan bak arkada atın üstüne bağlı. İşte Şahperi arabada.” der. Bunu duyan kâhya bir çığlık atar hemen içeriye ağanın yanına koşar ağaya ve hanımına müjdeyi verir. Bu haberin üzerine ağa da hanımı da dışarı fırlar. Hemen arabanın yanına koşarlar, kızlarına sarılırlar. Milletle yeniden bir kucaklaşma bağrıışma çağrıışma başlar. Bu sefer de sevinç gözyaşları birbirine karışır. Gelen misafirleri Süleyman’ın annesini kardeşlerini içeri buyur eder. Hasan hala atın üzerinde beklemektedir. Süleyman da başındadır. Ağa Hasan’ı sorar. Kâhya “Ağam görmedin mi arabanın arkasındaki bağlı atın üzerinde duruyor.” der. Ağa tekrar arabanın yanına gelir, bakar Hasan atın üzerindedir. Ağa Hasan’ın yüzüne tükürerek “Sana yazıklar olsun.” der. Kâhyaya “İndirin bu iti mahzene kapatın başına da bir adam koyun. Yarın onunla hesaplaşırız.” der. Ağa geri içeri girerek misafirlere Süleyman’ın annesine kardeşlerine ve Süleyman’a “Tekrar hoş geldiniz.” der. Süleyman’a “Bu yiğitliğinden dolayı çok teşekkür ederim oğlum sen benim namusumu şerefimi kurtardın. Yoksa ölene kadar ben de kızım da mutsuz olacaktık.” der. Sonra Süleyman ve ailesiyle bir sohbet başlar ki sabah güneş doğmuş hala sohbetleri devam etmektedir. Ağa ve hanımı “Süleyman bugünlik bu kadar sohbet yeter. Yoldan geldiniz annen kardeşlerin yorgundur kalkın istirahat edin.” der. Ağanın hanımı Süleyman’ın annesine ve kardeşlerine yer gösterir. Anne ve kızları birlikte o odada istirahate çekilir. Süleyman da her zaman ki gibi kâhya babanın yanına odasına gider, orada istirahat eder. Onlar odalarına çekilince ağa mahzene Hasan’ın yanına gelir, kapıyı açtırır. Hasan mahzende öylece kıvrılmış yatar ki. Bir yerde de Hasan onun kardeşinin oğludur ne de olsa yeğenidir. Hasan’ın bu mahzun hali çok merhametli olan Hamit ağaya dokunur. Ağa Hasan’a acır. Başında bekleyen adamına, “Çözün şunun ellerini ayaklarını.” der. Ağanın adamı Hasan’ın ellerini ayaklarını çözer. Hasan bu hareket karşısında amcasının karşısında çok mahcuptur. Hasan ağanın yüzüne bakamaz, Hasan ağlamaya başlar. “Aman amca ne olur beni affet ben bir hata ettim.” der. Hamit Ağa “Peki daha önce de sen arkadaşlarınla bir olup Süleyman’ı dövdünüz, çocuğu perişan ettiniz. Ben sana yine bir şey demedim. Sen o zaman da bana söz verdin, bir daha olmaz beni affet dedin. Ama sözünde durmadın bu seferse bu yaptığın benim direk namusuma saldırıdır. Kızımı alıp kaçırdın. Eğer Süleyman rastlamasaydı kim bilir benim yavrum şu anda nerelerde olacaktı. Ölene kadar belki de ağlayacaktı. Senin bu hareketinin cezası ölümdür.” Hasan, amcasına ağlayarak “Amca ne olur beni affet.” diye yalvarır. “Amca sana namus sözü veriyorum. Ne olur beni affet bir daha tövbeler olsun seni üzecek bir hareket etmem. Senden izinsiz hareket etmem. Sen ne dersen olur.” der. Ağa ise Hasan’ı dinledikten sonra “Seni affederim ama artık benim evimde kalamazsın başının çaresine bak buraları terk et.” der. Hasan “Tamam amca sen nasıl istersen öyle olsun.” der. Hasan’ın serbest kalması için adamına “Bırakın bu iti.” der. Adam Hasan’ı kapıyı açıp gönderir. “Çabuk buradan defol bir daha seni gözüm görmesin. Buralara benim evime bir daha da ayak basmayacaksın. Seni buralarda görmek istemiyorum eğer görürsem sonunu sen düşün.” der. Hatta birkaç tanede Hasan’a sopa ile vurur. Hasan arkasına bakmadan böyle ucuz kurtulduğuna sevinir. Oradan hızla uzaklaşır. Süleyman ise birkaç saat uyumuş kendine gelmiştir. Hemen kalkar ağanın evine annesinin kardeşlerinin yanına gelir. Annesi ve kardeşleri onlar da uykudan uyanmışlar yolun yorgunluğunu az da olsa atmışlardır. Ağanın hanımı ise onlara yemekler hazırlamış misafirlerin uyanmasını beklemektedir. Lütfiye hanımın kalktığını gören hanım hemen yanına gider. O arada kızlar da uyanmışlardır. Onları da alarak mutfağa geçerler. Şahperi de uyanmıştır. Şahperi Hasan’dan kurtulduğuna hala inanamıyordur, sanki rüyadadır. Kalkıp annesinin yanına gelir. Annesinin boynuna sarılıp defalarca öper. Annesine “Anne Süleyman olmasaydı şimdi kim bilir ben neredeydim? Başıma da neler gelmişti Allah bilir.” der. Annesi de Süleyman’a dua eder. Süleyman’ın annesi “Kızım artık senin kayınvaliden ona göre davran kızları da senin görümcelerin onlarla iyi geçin arkadaş ol.” der. Şahperi ise “Tamam anneciğim haklısın ama onlarla öyle bir şekilde karşılaştık ki Allah yardım etsin ne onlar beni ne de ben onları tam anlamıyla karşılayabildik. Ama yine de Allah’ıma çok şükürler olsun ki Süleyman ve ailesi beni yolda Hasan’ın elinden kurtardılar.” der. Hanımların hepsi bir araya gelerek hem konuşur hem de birbirlerini tanımaya çalışırlar. Hem de yemek işiyle uğraşırlar. Sonunda ağa içeri seslenerek “Hadi bakalım hanımlar bizi acımızdan öldürecek misiniz?” diye seslenir. Hanımlarsa “Buyurun ağam yemekler hazır, siz içeri geçin.” der. Ağa Süleyman’ı ve kâhyası yanında birlikte odaya geçer. Sofralar kurulur. Yemekler yenir. Ardından ağanın kahvesi gelir. Ağa kahvesini içer. Sonra da Süleyman’a “Anlat bakalım evlat yolculuk nasıl geçti? Köydeki evini arazini ne yaptın?” diye Süleyman’a sormaya başlar. Süleyman’ın başından geçenleri ve yaptıklarını ağaya birer birer anlatır. Ağa “Tamam evladım şimdi size ailenle kalabileceğin bir yer yapalım.” der. Hemen kâhyaya emir verir. “Ne gerekiyorsa şu bizim bahçenin

uygun bir yerine Süleyman'a güzel bir ev yapalım, ustaları ayarlayın ne gerekiyorsa yapın." der. Kâhya ise "Baş üstüne ağam derhal başlarız." der ve ağadan izin alarak ağanın yanından kalkar. Süleyman'la birlikte bahçeyi inceler. Bahçede ev yapımına uygun bir yer ararlar. Kâhya köydeki ustaları da çağırır. Onlara da yer konusunda danışılır. Sonunda ev için uygun bir yer bulunur. Ustalara talimat verilir. Buraya güzel bir ev yapmalarını söyler. Ustalarsa hemen ertesi günü hazırlıklara başlar. Evin yapımı başlar. Şura senin bura benim derken ev yaklaşık iki ayda tamamlanır. İçini dayar döşerler. Ağa Süleyman'a "Hadi evladım hayırlı olsun güle güle oturun." der. Süleyman ve ailesini eve yerleştirir. Böylece günler geçer. Süleyman ağanın bütün işlerine kendi malı gibi koşar, ağaya hizmet eder. Süleyman nişanlanalı aradan tam bir yıl geçmiştir. Hepsisi de çok mutludur. Ağa bir gün Süleyman'ı yanına çağırarak "Gel bakalım evlat artık senin şu düğününü yapmanın zamanı geldi." der. Süleyman'sa "Sen en iyisini bilirsin ağa babam sen ne dersen o olur." der. Ağa kâhyayı çağırır. Kâhya ağanın yanına gelir. Kâhya ağaya "Buyur ağam beni çağırılmışsın." der. Ağa ise "Evet kâhya artık şu gençlerin düğünlerini yapmanın zamanı geldi. Artık bende torun sevmek istiyorum. Derhal düğün hazırlıklarına başlayın." der. Kâhya "Baş üstüne ağam." der. İzin alır dışarı çıkar hemen Süleyman'ı sesletir. Birlikte düğün hazırlıklarına başlar. Ağa koyunlar keser, civar köylerden atlılar misafirler gelir. Yemekler hazırlanır, davullar zurnalar çalar. Pehlivanlar güreş tutar, atlılar cirit oynarlar, at yarışları düzenlenir. Dillere destan bir düğün olur. Sonunda gençler evlenir. Bunlar evlene dursunlar biz haberi Hasan'dan verelim. Hasan, amcasına bu yaptığı hakaretlerden dolayı amcasının baskısından köyü terk etmiştir. Hasan altı aydır ortalıkta görünmüyordur. Köyde ise çok güzel gelişmeler vardır. Birincisi Süleyman'ın hanımı Şahperi hamiledir. İkinci güzel haber, Süleyman'ın annesi de kız kardeşleri de bu köyü çok sevmişlerdir. Süleyman'ın kardeşleri de büyümüşler, gelişmişlerdir. Koca koca kızlar olmuşlardır. Hemen hemen ikisi de evlenecek çağıdadır. Artık köyden ve civar köylerden Firdevs'e dünürler geliyor, diğer yandan kâhya da Süleyman'ın annesi Lütfiye hanımı çok beğenmiştir. İkisi de dul, bekârdır. Acaba Lütfiye Hanım'a evlenme teklifi yapsa ya da bir aracı ile dünür olsa nasıl olur diye düşünür. Kâhya öyle bu işi düşünürken bir gün ağa, kâhyanın bu düşünceli halini merak eder ve yanına çağırır. Ağa kâhyaya "Gel bakalım kâhya seni çok düşünceli görüyorum. Hayırdır bir derdin mi var sen yıllardır benim yanımdasın. Ben seni çok iyi tanırım." der. Kâhya "Yok ağa Allah'a çok şükür bir derdim yok." der. Ağa "Yok kâhya yok inkâr etme. Senin bir derdin var unutma ki derdini söylemeyen dermanını bulamaz." Kâhya "Haklısın ağam bilmem ki nasıl söyleyeyim bu işin oluru var mı yoksa olmaz mı bu benim kafamı kemiriyor." der. Ağa "Hele söyle bakalım oluru varsa mutlaka yaparız yeter ki ucunda ölüm olmasın." der. Kâhya söze şöyle başlar "Ağam sizin de bildiğiniz gibi benim hanım öleli yıllar oldu." der. Ağa "Evet kâhya biliyorum tamam Allah rahmet etsin hanımın öldü de sen neden düşüncelisin hanımının öldüğü bugün mü aklına geldi?" der. Kâhya "Yok ağam öyle değil yani acaba ben yeniden evlenebilir miyim onu düşünüyorum." der. Ağa "Doğru söylersin haklısın kâhya ama sana uygun öyle biri var mı ya da aklından geçen birisi?" der. Kâhya "Vallaha ağam bilmem ki birisi var ama söylesem mi söylemesem mi? Söylesem yakışığı olur mu yoksa ayıp mı olur? İki arada bir derede kaldım." der. Ağa "Canım hele bir söyle bakalım münasip birisiyse neden olmasın? Gider Allah'ın emriyle isteriz." der. Kâhya ağanın bu olumlu tavrına çok sevinir. Ağa "Eee söyle bakalım kim bu şanslı hanım?" der. Kâhya "Ağam vallahi utanıyorum söylesem hoş olur mu bilmiyorum." der. Ağa "Canım hele bir söyle de ona biz karar verelim." der. Kâhya "Ağam, Süleyman'ın annesi Lütfiye Hanım epeydir izliyorum çok değerli çok muhterem bir hanım. Çok saygılı birine benziyor." der. Ağa hem şaşırmıştır hem de kâhyanın yüzüne bakarak tebessüm eder. Ağa, kâhyaya "Vallahi kâhya çok iyi düşünmüşsün ama Lütfiye hanım ya da Süleyman bu işe ne derler onu bilmiyorum. Ama ben Süleyman'la konuşur onu ikna ederim Süleyman da hem annesini iknaya çalışsın. Bir de ben hanıma söylerim o da Lütfiye hanımla bir konuşsun. İnşallah bu iş olur. Bende çok münasip gördüm Allah yazmışsa neden olmasın." der. Kâhya bu derdini ağaya demiştir ya, sanki üzerinden bir dağ kalkmıştır. Artık yükü hafiflemiştir. Artık ağa kendilerine yardımcı olacaktır. Çünkü kâhya yıllardır Hamit Ağa'nın yanında çalışmaktadır. Ağanın ne kadar hayırsever ne kadar merhametli olduğunu bilir onun için de hiçbir derdini saklamaz. Her zaman ağa ile paylaşır. O gün akşam ağa, hanımına "Gel bakalım hanım sana bir şey diyeceğim." der. Hanımı ise "Buyur ağam." der. Ağa "Hatun şu bizim damat Süleyman'ın annesi yok mu?" der. Hanım "Evet, ne olmuş hanıma?" der. Ağa "Ne olacak canım hele dur hemen heyecanlanma." der. Hanımın kalbinden kötü şeyler geçmeye başlar. Acaba ağa, Süleyman'ın annesine mi göz koydu diye bir an aklından geçirir. Bir daha sorar "Ne olmuş hanıma." der. Ağa "Ya baksana o hanımı şu bizim kâhyaya alsak Allah'ın emri ile acaba Lütfiye Hanım varır mı?" der. Ağanın hanımı birden rahatlamıştır hem de bu işe çok sevinmiştir. Ağaya "Bilmem ki bir sormak lazım kâhya bu işe ne diyor?" der. Ağa "Ben kâhyayla konuştum daha doğrusu kâhya benimle

konuştı. O Lütfiye hanımı çok beğenmiş onunla evlenmek istiyor.” der. Ağanın hanımı “Tamam bence de çok münasip ben konuşur ikna ederim sen de Süleyman’la konuş.” der. Ağa “Tamam zaten ben konuşacaktım yarın çağırır konuşurum.” der. Ertesi gün olur. Ağa kuşluk vakti Süleyman’ı yanına çağırır. Süleyman “Buyur ağa baba beni çağırmışsın emret.” der. Ağa “Estağfurullah evladım ne emiri, seninle iki kelam sohbet edeceğim.” der. Süleyman “Tabii ki buyur ağa babam seni dinliyorum.” der. Ağa, aslında söze nerden gireceğini çok iyi bilir çünkü ağa hayır işlerini çok sevmektedir. Ağa Süleyman’a “Bak evladım sen iki yıl önce buraya geldin benim yanımda çalıştın ben seni hiç üzdüm mü?” diye sorar. Süleyman “Hayır ağa babam bu nasıl söz yoksa benim sana karşı bir hatam mı oldu?” der. Ağa “Hayır evladım olmadı ben senden çok razıyım.” der. Süleyman “Ben de senden çok razıyım Allah senden razı olsun.” der. Ağa “Senden de evladım artık biz baba oğuluz.” der. Süleyman “Tabii ki ağa babam sen ne dersin o olur.” der. Ağa devam eder. “Evladım sen benden kâhyayı aracı ettin kızımı istedin ben sana hayır dedim mi?” diye sorar. Süleyman “Hayır ağa baba demedin.” der. Ağa “Peki evladım şimdi senin bütün bu işlerini benden kızı isteyen kimdi?” diye sorar. Süleyman “Kâhya babaydı.” der. Ağa “Peki sen kâhyayı seviyor musun?” der. Süleyman “Tabii ki ağa baba ben kâhyayı hem sever hem de sayarım o çok değerli bir insan.” der. Ağa “Tamam evladım bende biliyorum işte onun için senden bir isteğim var.” diyerek konuyu açacaktır. Süleyman “Buyur ağa babam sen emret senin için yapamayacağım şey yoktur. Yeter ki sen iste.” der. Ağa “Çok sağ ol evladım Allah senden razı olsun.” der. Ağa “Ben sana şunu söylemek istiyorum ben düşündüm böyle münasip gördüm.” der. Süleyman “Tamam ağam ben ne düşündüğünü bilmiyorum ama sen ne düşünmüş neye karar vermişsen boynumuz kıldan incedir, sen emret yeter.” der. Ağa “Yok evladım bu bir hayırlı iş senin de bana yardımcı olacağına inanıyorum.” der. Süleyman’ın aklına ağanın annesini kâhyaya isteyeceği hiç gelmemiştir. Süleyman “Tamam ağam sen nasıl istersen öyle olsun bende bu hayır işine elimden geleni yaparım eğer bir katkım olursa çok sevinirim.” der. Ağa “Tabi olur evladım en büyük katkı senindir sen bana yardım edeceksin.” Süleyman “Baş üstüne ağa babam sen emret.” der. Ağa “Evladım senden Allah’ın emriyle peygamberin kavli ile annen Lütfiye hanımı bizim kâhyaya istiyorum.” der. Süleyman çok şaşırmıştır. Ama yapacağı pek bir şey de yoktur. Ağanın karşısında susup kalır. Ağa “Ne oldu evlat neden sustun?” der. Süleyman “Ben ne diyebilirim ki ağa baba iş bana kaldıysa bu iş Allah’ın emridir boynum kıldan incedir. Mademki siz münasip görmüştünüz ben ne diyebilirim ki? Ancak annem bu işe ne der onu bilmiyorum.” der. Ağa “Bende bilmiyorum evlat sen kabul et gerisini hallederiz inşallah.” der. Süleyman “Tamam ağa babam ben çok küçüktüm. Babam vefat etti bizleri büyüttü çok çile çekti garibim. Ben de bundan sonra iyi bir hayat sürmesini isterim kâhya da çok iyi bir insan annem kabul ederse mutlu olacaklarına inanıyorum.” der. Ağa “Tamam evladım sen razı oldun ya bizim hanım da annenle bir konuşsun. O da eğer razı olursa biz bu hayırlı işi yapalım inşallah.” der. Süleyman “Tamam ağa babam sen ne dersin o olsun.” der. Müsaade alır oradan kalkıp gider. Bu arada ağanın Süleyman’ı seslettiği sırada, ağanın hanımı da doğruca Lütfiye Hanım’ın evine gider. Hanımlar hoş beşten sonra iki hanım bir odaya çekilir. Baş başa konuşmaya başlar. Ağanın hanımı da Lütfiye Hanım gibi güngörmüş yol yordam bilen birisidir. Lütfiye Hanım’a öyle bir lisan-ı münasiple yaklaşır ki Lütfiye Hanım hiçbir şey diyemez. Lütfiye Hanım sadece o da Süleyman gibi şaşırmıştır. O da ağanın hanımına “Bu işe Süleyman ne der ağam ne der kâhya beni ister mi?” diye sorular sorar. Ağanın hanımı “Aaa aşk olsun Lütfiye Hanım bu iş Allah’ın emridir. Herkes evleniyor bunun ayıp bir tarafı mı var. Kâhyanın hanımı öleli yıllar oldu. Çocukları da olmadı garibim bizim yanımızdan da hiç ayrılmadı. Kâhya çok iyi bir insandır. O seni görmüş çok beğenmiş sen de istersen uygun görürsen ben de ağa da Süleyman da bu işe razıyız. Bu hayırlı işi yapacağız inşallah.” der. Lütfiye hanım şaşırmıştır. Ne diyeceğini bilemez. Her şey çok ani olmuştur. “Vallaha ben ne diyeyim. Hele bir Süleyman gelsin konuşalım bakalım kızlarla da konuşalım ne derler? Ben sana ona göre bir cevap veririm.” der. Ağanın hanımı kalkar evine gelir. Bir iki saat sonra Süleyman eve gelir. Annesi Süleyman’ın gözüne Süleyman da annesinin gözüne bakar. İkisinin de bakışları çok farklıdır. İkisi de sanki soru sorar. İkisi de bir şeyler söylemek ister ama ikisi de söze nerden nasıl başlayacaklarını bilemez. Süleyman “Anne nasılsın iyi misin?” der. Anne “Ben çok iyim oğlum sen nasılsın?” diye sorar. Süleyman “Ben de çok iyiyim anne biliyor musun? Beni bugün ağa babam yanına çağırdı.” der. Anne “Hayırdır oğlum ağa seni niye çağırmış.” der. Süleyman “Anne inanmayacaksın ama ağa kâhya adına benden seni istedi, düniürlük yaptı.” der. Annesi “Peki sen ne dedin?” der. Süleyman “Anne ben ne diyebilirdim ki ağa babam bana bunca şeyleri karşılıksız sadece beni sevdiği bana güvendiği için yaptı. Ben de ona ağa babam ben ne diyebilirim birincisi Allah yazdıysa ve annem de isterse ben evet derim, dedim.” der. Anne “Anladım kaynanan da buraya geldi o da bana aynı şeyleri söyledi.” der. Süleyman “Eee sen ne dedin?” der. Anne “Ne diyeyim oğlum ben de aynı

şeyleri söyledim hele bir düşünelim dedim.” der. Lütfiye hanımın kızları ve Şahperi de bu konuşmaları dinlemektedir. Birden kızlar “*Ooo maşallah hadi hayırlı olsun annemi de evlendiriyoruz.*” deyip bağırmaya başlar. Aslında bu durum ikisine de şaka gibi gelmektedir. Şahperi de onlara eşlik etmektedir. Anneleri “*Kızlar hele bir susun dalga geçmeyin. Bu iş çok ciddi gelin bunu bir enine boyuna konuşalım.*” der. Süleyman, kızlar ve Şahperi’yi yanına oturtur. Anne söze başlar “*Evlatlarım beni iyi dinleyin. Ben yıllardır dulum. Sizin namusunuz haram getirmedi. Elimden geldiği kadar sizleri korudum kolladım. Bu güne kadar getirdim. Allah’a şükür hepimiz büyüdünüz evlenecek çağa geldiniz. Süleyman evlendi. Firdevs’e de dünürler gelip gidiyor. Pembe de eli kulağındadır. Bana da hayırlı bir nasip geldi. Kâhya, ağanın hanımını dünür göndermiş. Ağa kâhya adına Süleyman’a dünür olmuş. İş bana kalmış yani anlayacağınız bunlar kendi aralarında işi pişirmişler. Bana da bugün söylediler. Evet dulum evlenmeye de ihtiyacım var. Ben de bir insanım yarın sizler gideceksiniz. Ben yapayalnız kalacağım. Ama bana sorarsanız henüz kızlarım bekâr onların bir anneye ihtiyacı var. Ben onları teliyle duvağıyla gelin edeyim. Onların da mürvetlerini göreyim ondan sonra bakarız.*” der. Bunu duyan Süleyman ve kızlar hepsi birden koro halinde “*Olmaz önce sen evleneceksin hem kâhya da burada sen de buradasın. İkinizde bir yere gitmiyorsunuz ki yine akşama kadar beraber olacağız. Hem de artık sen çok yorulduğunun de artık bir desteğe ihtiyacın var.*” dediler. Lütfiye Hanım çaresizdir. Kızları, oğlu ve gelini hep bir ağızdan “*Tamam anne evet de önce seni gelin edelim.*” diye çırpınıyorlardı. Lütfiye Hanım “*Tamam tamam hele bir durun ben iyice düşünüyem. Ben size birkaç gün sonra haber veririm.*” der. Kızlarını ve oğlunu başından dağıtır. Aradan birkaç gün geçer. Kâhya olumlu cevap alamamıştır. Gece gündüz meraktadır. Sonunda ağa, hanımını Lütfiye Hanım’ın yanına bir kere daha yollar. Ağanın hanımı, Lütfiye Hanım’ın yanına gelir. Hoş beşten sonra bu mevzuyu bir kez daha açar. “*Lütfiye hanım kararın nedir? Bizimkilerin hepsi merakta senin cevabını beklemektedir. Gel bu işe evet de, vardır bunda da bir hayır. Kader sizi ta nerelerden aldı buralara getirdi demek ki Allah Şahperi’nin kaderini Süleyman’a kim bilir senin kaderini de kâhyaya yazdı. Bizler de sebebiz.*” der. Lütfiye Hanım, ağanın hanımını dinledikten sonra “*Haklısın hısum belki de bu bir kaderin oyunudur ya da takdiri böyle ne diyebilirim ki Allah yazdıysa ben ne diye bilirim. Ama nikâhtan önce ben bir kâhya ile konuşmak isterim.*” der. Ağanın hanımı “*Hadi hayırlısı olsun inşallah tabii ki konuşursun neden konuşmayacaksın ki ben haber veririm uygun bir zamanda uygun bir yerde sizi buluştururuz.*” der. Oradan müsaade alır ve ayrılıp evine gelir. Doğruca ağanın yanına gelir. Durumu ağaya anlatır. Ağa bu işe çok sevinir. Ağa hemen kâhyaya haber verir. Kâhya, ağanın yanına gelir. Ağa olanları anlatır “*Sonunda Lütfiye hanım seninle evlenmeyi kabul etti.*” der. Kâhya bu işe çok sevinir. Ağa “*Ama Lütfiye Hanım seninle bir görüşmek ister.*” der. “*Bir buluşun konuşun da bu işi tatlıya bağlayalım.*” der. Kâhya “*Tamam ağam baş üstüne.*” der. İzin ister ve sonunda kâhya ile Lütfiye Hanım’ı buluştururlar. Bu iki olgun insan bir araya gelir. Birbirlerine hoş beşten sonra Lütfiye Hanım kâhyaya “*Kâhya efendi benim çocuklarım yetim büyüdüler. Sana iki şartım var.*” der. Kâhya “*Tamam buyur dinliyorum.*” der. Lütfiye Hanım “*Bir ben çocuklarımın yanından ayrılmam. Yani hemen yakındaki senin o iki göz evin var ya o bana yeter orda otururum, fazla uzağa gitmem.*” der. Kâhya “*Tamam Lütfiye Hanım, benim zaten başka gidecek ne yerim ne de evim var. Senin de dediğin gibi işte hepsi bu iki göz virane benimdir. Bunu kabul ettiğine çok sevindim. Acaba ikincisi neymiş onu da söyler misin?*” der. Lütfiye Hanım “*İkincisi de benim çocuklarıma gerçek bir baba olacaksın. Onları horlama yerme kıskanma yok. Eğer bu şartları kabul edersen ben seninle evlenmeyi kabul ediyorum.*” der. Kâhya ise “*Baş üstüne Lütfiye Hanım senin çocukların benim çocuklarım. Zaten ben seni tanımadan önce Süleyman’ı tanıdım ancak kendi evladım olsa bu kadar severdim. Ona ben kendim elimle Şahperi’yi istedim. Senin bana bunları söylemen bile yersiz.*” der. Lütfiye Hanım “*Tamam Allah razı olsun anlaştık.*” der. Odadan çıkarlar. Kâhya, ağanın yanına gelir. Lütfiye Hanım’la konuştuklarını anlatır ve şartsız kabul ettiğini söyler. Ağa hemen imamı çağırır. Kâhya ile Lütfiye’nin nikâhlarını kıyar. Böylece bu iş de tatlıya bağlanır. Gerçekten de mutludur. Tüm aile mutludur. Biz bunları burada mutlu bir şekilde bırakalım sözü Hasan’a getirelim. Hasan sekiz aydır köyde yoktur. Olanlardan da haberi yoktur. Ağa, Hasan’ı köye koymaz. Hasan’sa yaban ellerden iyice sıkılmış annesine babasına haber göndermiştir. “*Hamit ağanın gönünü yapın araya hatırlı adamlar koyun ben buralarda perişanım köyüme geleyim. Başka bir şey istemem amcama söyleyin beni affetsin.*” der. Eh değerli dinleyenler baba yüreği dayanamaz kalkar abisi Hamit ağanın yanına gelir. Hamit ağa kardeşini dinler. Kardeşine “*Hasan umarım bunlardan bir ders almıştır. Herhangi bir şey yapmaya kalkmaz.*” der. Hasan’ın babası “*Olur mu ağabeyim eğer bundan sonra Hasan bir yanlış yapsın onu ben ellerimle gebertirim.*” der. Eh zaten çok merhametli olan Hamit Ağa, kardeşine “*Tamam gelsin ama benim etrafımda dolaşmasın onu da gözüm hiç görmesin.*” der. Kardeşi “*Tamam ağabey çok teşekkür ederim. Aynen dediğin*

gibi olur.” der. Ağadan izin alır çıkar gider. Ve oğlu Hasan’a haber salar. Hasan ertesi günü köye gelir. Bir gün üç gün beş gün derken tam bir ay geçer. Hasan’ın gözü Şahperi’nin kapısındadır. Ama o da ne Şahperi’ye yeni bir ev yapmışlardır. O evin içinden çok güzel iki tane kız o eve girip çıkmaktadır. Hasan bu kızların Süleyman’ın kız kardeşleri olduğunu anlamıştır. Zira beraber yolculuk yapmışlardır. Gerçi çok talihsiz bir karşılaşmadır. Ama ne çare başa gelmişti bir kere. Nitekim de arkadaşları o kızların Süleyman’ın kız kardeşleri olduğunu Hasan’a söyler. Hasan da bildiğini söyler. Hasan Süleyman’ın kardeşleri olan bu kızları takibe alır çünkü Firdevs’e göz koymuştur. Hasan’ın Süleyman’a olan kını hiç geçmemiştir hatta artmıştır. Kızları görünce *“Hasan tamam işte ben bu kızların bir tanesini alıp kaçarım böylece Süleyman’dan da kinimi almış olurum.”* der. Hasan, bu kötü emelini gerçekleştirmek için yine planlar hazırlamaya başlar. Hasan yine kendisi gibi soysuz arkadaşlarını ayarlar. Çeşitli planlar yapar. Bu arada Süleyman’ın hanımı Şahperi doğum yapar. Bir tane nur topu gibi bir kız doğurur. Adını da Kader koyar. Aile böylece güzel bir yaşam sürmektedir. Ama Hasan henüz emeline ulaşamamış hala Firdevs’in peşinde onu yalnız yakalamanın peşindedir. Günlerden bir gün Süleyman dağda Hamit Ağa’nın koyun sürülerinin birinin çobanı hastalanır. Süleyman da bu çobanın yerine koyunları dağlarda olatmaktadır. Firdevs de o gün dağa abisine yemek götürecektir. Onun için hazırlık yapar. Firdevs yemekleri de alarak köyden dışarı abisinin yanına doğru gitmeye başlar. Bunu gören Hasan hemen arkadaşlarına haber verir. Hemen hepsi dört kişi Firdevs’in arkasından takibe başlar. Firdevs köyden uzaklaşınca bir derenin içinden geçerken Hasan ve arkadaşları aniden Firdevs’in önüne çıkar. Firdevs’in önünü kesen Hasan, Firdevs’e *“Dur bakalım güzel kız.”* der. Firdevs’se *“Siz de kimsiniz?”* der. Firdevs aslında Hasan’ı görür görmez tanımıştır. Firdevs, Hasan’a *“Sen Hasan değil misin? Hamit Ağa’nın yeğenisin benden ne istiyorsun?”* der. Hasan *“İyi ya beni tanıdın, ağabeyin beni yolda yakalayıp elimden Şahperi’yi aldı. Bu onun yanına mı kalacak sanırsın?”* der. Firdevs başlar yalvarmaya yakarmaya ağlamaya ama Hasan ve arkadaşlarının sanki gözleri kör kulakları sağırdır. Firdevs’i hiç duymazlar sanki. Firdevs’se çaresizdir. Sağa sola bakıyordu burası tam bir derenin derin bir vadinin ortasıdır. Allah’tan başka kimseler yoktur. Zira sesini kimselerin duyması da imkânsızdır. Firdevs tekrar kendini toparlayarak Hasan’a, *“Benden ne istiyorsunuz?”* der. Hasan *“Ne isteyeceğiz tabii ki seni”* der. Firdevs çok korkmuş geri dönmek ister ama imkânsızdır. Bağırma başlar ama nafile. Hasan ve arkadaşları Firdevs’i yakalar. Ellerini, ayaklarını ve ağzını bağlar. Hasan Firdevs’i bir derenin içinde bir mağaraya götürür. Mağaraya gelince Firdevs’in ellerini ayaklarını açar. Ağzını da çözer. Firdevs olanca merhametiyle yalvarır. Hasan *“Kızım hiç yalvarma beni tanımadın mı?”* diye sorar. Firdevs *“Tanıdım, sen Hasan’ın seni ağabeyim yolda yakalamıştı. Ellerini ayaklarını bağlamış köye getirmişti. Yine aynı böyle Şahperi’yi kaçırmıştın. Şimdi de beni kaçırdın. Sen ne biçim bir insansın ağabeyim bunu senin yanına kor mu sütü bozuk.”* der. Bu sözlere sinirlenen Hasan, Firdevs’e birkaç tane tokat atar. Firdevs ağlar bağırır çağırır ama sesini kimse duymaz. Hasan Firdevs’in ellerini yeniden bağlatır. Firdevs onu başka yere götüreceğini sanır. Ama Hasan’ın niyeti başkadır. Hasan elleri bağlanan dünyalar güzeli Firdevs’in yanına gelerek üstünü başını yırtmaya başlar. Firdevs ne olduğunu anlayamaz. Hasan bir yandan da arkadaşlarına mağaranın dışına çıkmalarını söyler. Mağaranın dışına çıkan arkadaşları Hasan’la Firdevs’i baş başa bırakır. Üstünün başının yırtıldığını gören Firdevs, Hasan’ın niyetini anlar ama yapacak bir şey yoktur. Ne kadar bağırırsa bağırırsın sesini kimseye duyuramaz. Hasan sonunda Firdevs’i mağarada kirletir. Hasan sonra da Firdevs’e arkadaşlarını teklif eder, onlarda birer birer Firdevs’in yanına gelir tecavüz ederler. Firdevs daha fazla dayanamaz ve bayılır kendinden geçer. Hasan ve arkadaşları Firdevs’i öylece bırakır kaçarlar. Firdevs orada öylece baygın kalır. Biz haberi Süleyman’dan verelim. Süleyman Firdevs’in gelmesini bekler ama Firdevs gelmez. Süleyman da merak eder ama akşamı bekler. Akşam olunca hava kararmaya yakın Süleyman eve gelir. Firdevs’i sorar. Şahperi ile Pembe Firdevs’in yanına geldiğini söyler ama Süleyman *“Benim yanına gelmedi.”* der. Annesinin yanına gider. Annesine Firdevs’in kayıp olduğunu söyler. Süleyman, kâhya ve ağanın diğer adamları Firdevs’in gittiği yöne doğru gider. Artık hava kararmak üzeredir. Süleyman ve diğerleri dağlara taşlara bağırır, Firdevs’i ararlar. Firdevs’se hayli bir zaman sonra uyanır hali çok perişandır üstü başı yırtılmıştır. Hava da kararmıştır. Firdevs başlar ağlamaya yalnızdır hava karanlıktır ve çok korkmaktadır. O ara bir ses duyar. Gelen sesi dinler bir de bakar ki onu arayanlar Firdevs diye bağırılmaktadır. Firdevs, bu sesi duyunca o sese karşılık verir onlar da Firdevs’i duyar. Sonunda Firdevs’in olduğu mağaraya gelirler. Abisi Süleyman Firdevs’i görür ama bir de ne görsün Firdevs perişandır. Abisine sarılır ağlar ağlar hem de ne ağlamak ne olduğunu sorar. Firdevs *“Abi ne olur beni çabuk eve götür.”* der. Abisi Firdevs’i alır diğerleriyle birlikte köye getirirler. Köydekiler de Firdevs’in akıbetini merak etmektedir. Annesi ve kardeşi ağlamaktadır. Firdevs eve girer annesine sarılır ağlamaya başlar. Herkes merak etmektedir. Firdevs annesine

olanları anlatır. Hasan ve yanında üç kişi daha kendisine tecavüz ettiğini söyler. Bunu duyan Süleyman beyninden vurulmuşa döner. Hemen evden kılıcını okunu yayını alır, atına biner. Atını dağlara sürer. Annesi Şahperi ve diğerleri engel olmaya çalışırlarsa da Süleyman'a engel olamazlar. Süleyman o dağ senin bu dağ benim sabaha karşı bunların izini bulur ve bir de bakar ki Hasan ve arkadaşları köyden epey uzak bir yerde bir mağarada uyumaktadır. Süleyman bu dördünü de uyurken yakalar atını bir çalıya bağlar. Hasan ve arkadaşlarının yanına gelir kılıcını çeker. Gücünün yettiği sesinin çıktığı kadar bağırır “*Kalkın lan şerefsizler.*” der. Hasan ve arkadaşları neye uğradıklarını şaşırır. Dördü de uykuludur. Ne yapacaklarını şaşırılmışlardır. Süleyman'ın elinde yalın kılıç, önce Hasan'ın kalbine kılıcını saplar. Sonra da diğerlerini birer birer öldürür. Sonra da sadece Hasan'ı atın sırtına atar köye getirir. Süleyman köye gele dursun biz haberi Firdevs'ten verelim. Firdevs ağlar sızlar. Annesi, kardeşi ve Şahperi onu teselli etmeye çalışır ama Firdevs “*Ben bu utançla nasıl yaşarım.*” demektedir. Başka bir şey demez. Sabaha karşı herkes uyuyunca Firdevs kalkar bir ip alır kendini kapının önündeki ağaca asar. Herkes uyumaktadır. Firdevs artık kendini asmış Hakk'ın rahmetine kavuşmuştur. Süleyman'sa gün yeri ağarırken köye girer, kendi evlerine yaklaşır ama gördüğü manzara karşısında bir kere daha kalbinden vurulmuştur. Süleyman bağırır, Firdevs diye koşar ama iş işten çoktan geçmiştir. Firdevs ölmüştür. Kardeşini kucaklasa da elinden bir şey gelmez. O arada da annesi ve diğerleri Süleyman'ın feryadına uyanmışlardır. Köyü bir ağıt feryat figan sesi sarar. Evden dışarı çıkanlar ne görsün Firdevs'in ağaçta sallanan cansız bedenini görürler. Herkes Firdevs'e sarılır ama Firdevs çoktan Hakk'a kavuşmuştur. Süleyman ise “*Durun!*” der. Hasan'ın cesedini getirir, Firdevs'in asıldığı ağacın diğer bir dalına da Hasan'ı asar. Sonra kâhyayı yanına alarak üç beş tane de at alırlar. Doğru diğer öldürdüğü adamların yanına mağaraya atları hızla sürerler. Kâhya ve diğerleri o ölü gençleri görünce çok şaşırırlar. Süleyman onları da atlara atar, doğruca köye getirir. Süleyman diğerlerini de Hasan'ın yanına sırasıyla asar. Bu manzara karşısında herkes şaşırmıştır. Bütün köylüler oraya toplanmış kimisi Süleyman'a hak veriyor kimisi ise Süleyman'ı suçluyordu. Hamit Ağa ise kendi yeğenine çok kızıyor “*O bunu çoktan hak etti.*” diyordu. Süleyman'ı tamamen destekliyordu. Çünkü Süleyman'ın hem kız kardeşi kirletilmiş bu dördü tarafından hem de bu zulüm karşısında Firdevs kendini asmıştır. Köy tam bir mahşer yerini andırır. Bir yandan da o zamanın karakoluna zaptiyeye haber vermişlerdir. Zaptiyeler köye gelene kadar Süleyman cesetlerin yanına kimseyi yaklaştırmaz. Elinde yalın kılıç bekler. “*Bu manzara cihan-ı âleme ibret olsun. Herkes bu manzaraya defalarca baksın.*” diye bağırıyordu. Sonunda zaptiyeler gelir. Cenazeler ağaçlardan indirilir. Önce Firdevs'in yıkanmasını sonra da defin edilmesini Süleyman Ağa'dan, kâhyadan ister. Öyle de yaparlar. Süleyman diğerlerinin kaldırılmasını beklemeden zaptiyeler Süleyman'ı alıp götürür. Süleyman da perişandır. Hanımı Şahperi, annesi, kardeşi, ağa, hanımı ve kâhya da ağlıyorlardır. Ama artık yapacak bir şey yoktur. Köylüler diğer cenazeleri de kaldırır. Herkes ve civar köyler bu olayları aylarca konuşur. Biz haberi Süleyman'dan verelim. Süleyman zaptiyeler tarafından getirilmiş zindana atılmıştır. Zindanda yatıyordu. Mahkeme devam eder. Kadı Efendi, Süleyman'ı dinlemiş ama Süleyman'a şahitlik edecek birilerini sormaktadır. Aylar geçmiş sonunda ağa, yanında kızı, kâhya, annesi, Şahperi ve Pembe hep beraber Süleyman'ın ziyaretine gelir. Ağa, kadıya kendisinin şahitlik yapacağını söyler. Onlar Süleyman'ı ziyaret ettikten sonra kadı bunlara bir mahkeme günü verir ve ağa yanındakilerle birlikte köye döner. O mahkeme günü geldiğinde ağa kâhya ile birlikte mahkemeye şahit olarak gelir. Ama ağanın kardeşi de vardır. Hasan'ın babası da oradaydı tabii ki... Diğerlerinin de babaları, kardeşleri ve yakınları da oradadır. Sonunda mahkeme kurulur. Kadı şahitleri dinler sonra da Süleyman'a öyle bir ağır ceza verir ki karar açıklanır. Sanıkları yakaladığına göre kendisi infaz edip öldürmek yerine devlete teslim etmediği için, kendi cezalandırdığı için, kanunları tanımadığı kendi kanununu kendisi yaptığı için Süleyman'a idam cezası verilir ve idamın burada değil başka bir ilde yapılmasına hükmeder ve celseyi kapatır. Ağa da kâhya da yıkılır. Hiç beklemediği bir ceza vermiştir. Şimdi ağa, kızına; kâhya, hanımına ne söyleyecektir. Ağa küçük torunu Kader'e babasının idamına karar verildiğini nasıl anlatacaktır. Ağa, kâhyayla birlikte köye döner. Tabii ki mecburen gerçeği söylerler. Bunu haber alan Şahperi, Süleyman'ın annesi, kardeşi kendini yerden yere atarlar ama yapacak bir şey yoktur. Bu feryatları günlerce sürer. Sonunda Lütfiye Hanım, kâhyaya rica eder “*Beni Süleyman'ıma götürün de bari bir son defa göreyim.*” der. Şahperi'yi, Kader'i ve kardeşini de alırlar. Doğru Süleyman'ın yattığı zindana gelirler. Kadıya müracaat ederler, Süleyman'la görüşmek istediğini söylerler. Kadı Efendi ise “*Süleyman'ın, buradaki koşulların çok dolu ve de çok sıkı olduğunu dün sabah Süleyman'ı Amasya iline gönderdik. Zaten mahkemesi görülmüş kararı verilmiştir. Sanırım Süleyman'ı orada infaz ederler. Benim söyleyeceğim bu kadar gerisini siz bilirsiniz.*” der. Bu cevabı alan anne, kardeş, eş, kâhya gerçekten ikinci kez yıkılmışlardır. Yine ağlar feryadı figan ederler ama ne yapabilirler ki? Mecburen eli boş yüzü kara

diyenin hesabı köye Süleyman'ı göremeden geri dönerler. Herkes ağlamaktadır, evde bir kara yastır devam eder. Günler, haftaları; haftalar, ayları; aylar, yılları takip eder. Süleyman'dan ne bir haber ne de gelen giden yoktur artık. Süleyman yavaş yavaş unutulmuş gündemden düşmeye başlamış kadere razı olmuşlardır. Herkes günlük işleriyle ilgilenirken bu arada Süleyman'ın kardeşi Pembe'ye o köyden birisi dünür gelir. Pembe'nin annesi, kâhya ile evli olduğu için ona dünür gelirler. Kâhya ise “*Her ne kadar benim eşimse de burada ağamız var ona gidin.*” der. Gelen dünürler doğruca ağaya giderler. Tabii ki kâhya da onlardır. Ağa, bu gelenleri tanımaktadır kendi köyünün insanlarıdır. Damat adayı da dürüst, çalışkan bir delikanlıdır. Ağa sonunda Pembe'yi o delikanlıya verir. Birkaç ay nişanlılık döneminden sonra Pembe'nin düğününü yaparlar onu da dünya evine sokarlar. Artık herkes Süleyman'a idam edilmiş gözüyle bakmaktadır. Yoksa mutlaka bir haber ve ya mektup gelirdi diye düşünürler. Şahperi de çok genç yaşta dul kalmıştır. Tek tesellisi kızı Kader'dir. Bu arada da tabii ki Şahperi bir ağa kızıdır, dul kalmış bekârdır. Sağdan soldan ağaya dünürler geliyor Şahperi ise bu tekliflerin hepsini reddetmektedir. Bir gün Süleyman'ın annesi, Şahperi'nin kayınvalidesi Şahperi'yi karşısına alarak şunları söyler “*Güzel kızım her şey Allah'tandır. Her ne ederse Allah eder sen daha çok gençsin. Süleyman idam edildi artık geri gelmez. Evlenmek senin de hakkın ben torunuma ölene kadar bakarım. Sen çok iyi bir insansın ama bu genç yaşında hayatı kendine zehir etme güzel kızım. Kendine münasip biri çıkarsa evlen yavrucuğum, ben izin ve müsaade veriyorum.*” diye Şahperi'yi ikna etmeye çalışır. Şahperi ise “*Anladım anne, ben senin kızın sayılırım bir de yavrum var. Ben bunu bırakır nereye kime giderim.*” der. Süleyman'ın annesi “*Haklısın kızım ama bak benim de eşim öldü üç çocukla ben de dul kaldım görüyorsun. Sonunda kâhya beyle beni evlenmeye ikna ettiler. Evet, ölüm de Allah'ın emri, evlenmek de Allah'ın emri. Süleyman değil de Allah korusun sen ölsen Süleyman da mecburen evlenirdi. Bunda ayıplanacak, kınayacak bir şey yok bu herkesin başına gelebilir.*” der. Şahperi, kayınvalidesinin bu sözleri üzerine düşünmeye başlar. Tabii ki Şahperi'nin dünürleri gelmeye devam etmektedir. Süleyman gideli neredeyse tam yedi yıla yakın olmuştur. Kızı kocaman olmuş artık her şeyi biliyor her şeyi sorgulamaktadır. Kader annesinden, dedesinden, babaannesinden kime babasını sorsa idam edildiğini öğrenemez. Baban öldü diyorlardır. Kader de bunlara inanıyor kendi ismi gibi kadere boyun büküyordur. Şahperi biraz hasbihal ettikten sonra kayınvalidesinin yanından ayrılır. Yine günler haftalar geçer. Bir gün başka bir ağanın oğlu, Hamit Ağa'ya babasını dünür olarak gönderir. Çünkü Şahperi çok güzel asil tam bir hanımefendidir. Şahperi'nin zaten namı etrafı sarmış dillerde söylenmektedir. Babası Şahperi'yi yanına sesletir. Durumu, gelen dünürleri kendisine anlatır. Aslında o yıllarda bir kızın babasının karşısına geçip de babacığım ben şununla evleneceğim ya da evlenmeyeceğim demek kadar ayıp ve geleneklere, edebe, töreye sığmayan bir harekettir çok ayıp karşılanır. Hamit Ağa, Şahperi'yi çok sever. Onun bir evi yuvası olmasını yeniden çoluğa çocuğa karışmasını istemektedir. Süleyman'ın ölümünün üzerinden çok yıllar geçmiştir. Yeniden mutlu olmak kızının da hakkı diye düşünmektedir. Bunun için Şahperi'ye “*Kızım ben seni bu dünür gelenlere Allah'ın emriyle vereceğim.*” der. Bunun üzerine Şahperi çaresiz bir şekilde kaderine boyun bükmekten başka çaresi olmadığını anlamıştır. Babasına dönerek “*Siz bilirsiniz babam, ben ne diyebilirim ki?*” der ve babasının yanından ayrılır. Hamit Ağa ise gelen dünürlere “*Tamam kızımı size Allah'ın emriyle veriyorum. İmamı çağırın, nikâhını kıyın, götürün.*” der. Gelenler hemen köyün imamını çağırır orada bir nikâh kıyarlar ve hemen o gece Şahperi'yi kimseler görmeden köylünün haberi olmadan ata bindirip gönderirler. Zaten eskiden dul kadınlara ikinci bir düğün yapmak ayıp kaçır. Zaten de Şahperi de böyle olmasını istemiştir. Şahperi, giderken eski kayınvalidesine gider helallik almak ister. Ama yine de birbirlerini görünce sarılır ağlaşırlar. Süleyman'ın annesi Lütfiye Hanım, Şahperi'ye der ki “*Güzel kızım, sen münasip olanı yaptın ama senden bir isteğim var. Bunu yerine getirirsen çok sevinirim.*” der. Şahperi de “*Buyur anam.*” der. Lütfiye Hanım “*Giderken Kader'i götürmesen olmaz mı?*” der. Şahperi “*Olmaz anam ben ondan ayrılamam.*” der. Lütfiye Hanım ise “*Benim güzel kızım şimdi sen gideceksin bu daha çok küçük. Oralar tamamen yabancı bir köy, Kader orada perişan olur alışamaz. Sen şimdi bir git hele biraz zaman geçsin. Sen yine gelir Kader'i götürürsün. Önce sen gittiğin yere bir alış.*” der. Şahperi ise Lütfiye Hanım'ın bu sözlerini haklı bulur. “*Tamam anam, sen haklısın ben daha sonra gelir Kader'i de alır giderim.*” der. Ve vedalaşır ayrılırlar. Böylece Şahperi, anne babasıyla oradakilerle helalleştikten sonra gözyaşları içinde ata biner. Ve oradan ayrılırlar. Şahperi gittikten sonra Hamit Ağa, annesi Lütfiye Hanım, kâhya, Kader hepsi oturup saatlerce ağlaşırlar. Daha sonra herkes gözyaşlarını silerek kalkar dağılırlar. Şahperi'nin bindiği atı ve dünür gelenlerin atı, gece karanlığında ilerlemektedir. Şahperi ise içten içe ağlamaktadır. Dönüp dönüp arkasına bakar sanki bir ses gitme ey Şahperi nereye gidiyorsun diyecek sanıyordur. Ama o ses gelmez. Şahperi de çaresiz bu kervana katılmış gecenin karanlığında yol alır.

Şahperi perişandır o gecenin karanlığında ay ışığında şöyle dağlar taşlara ovalara bakar. Buralar kendi köyünün dağları taşları, ayrılmak çok zor gelmektedir. Şahperi, buna dayanamaz iki gözü iki çeşme o gecenin karanlığında o dağlara taşlara akan suların sesine bakalım ne söyler:

Duyun feryadım ey dağ olar taşlar
Buralardan ağlayarak giderim
Sele döndü bakın gözümde yaşlar
Seller gibi çağlayarak giderim

Ay karanlık yol görünmez gözüme
Şöyle baktım gelen yoktur izime
Doyamadım bir tek yetim kuzuma
Yüreğimi dağlayarak giderim

Bundan sonra daha gülmez yüzümüz
Şahperi'yim böyle miydi sözümüz
Yetim öksüz kaldı bir tek kuzumuz
Kader kolum bağlayarak giderim

Evet değerli dinleyenler Şahperi, bu dörtlükleri ağlayarak iki gözü iki çeşme söyleyerek gitmektedir. Şimdi Şahperi gidedursun. Biz geri köye dönelim. Şahperi'nin annesi, babası, Lütfiye Hanım, kâhya acaba Süleyman gelir mi diye içlerinden de geçirir. Ama kendi kendilerine de Süleyman buradan ceza evine gideli tam yedi yıla yakın olmuştur. Artık bu saatten sonra Süleyman'ın gelmesi imkânsızdır. Kader ise nerdeyse yedi yaşına gelmiş kocaman bir kız olmuştur. Artık akli her şeyi kesmektedir. Annesinin gittiğini Lütfiye Hanım'dan ve ananesinden sormaktadır. "Neden annem gitti gitmeseydi olmaz mıydı ya da beni neden götürmedi?" diye sorular sorar. Bazen de yine herkesten babasını sorar. Babaannesi ve herkes baban öldü derler.

Bunlar da bu köyde dura dursun biz şimdi de haberi Süleyman'dan verelim. Süleyman başka bir şehre gönderilir zaptiyeler eşliğinde. Günlerce yol alır, sonunda Süleyman Amasya'ya gelir. Orada hapishaneye konur. Orada günler geçmek bilmez. Süleyman kimsesizdir, sahipsizdir. Ne geleni vardır, ne de gideni... Süleyman, bu hapishanede Ali isminde Amasyalı bir arkadaşla adeta kardeş olur. Birbirlerinden hiçbir şeylerini saklamazlar. Adeta kardeşten de ileridirler. Süleyman bir gün Ali'ye "Ali, sen neden buradasın? Sakıncası yoksa bana anlatır mısın?" der. Ali de "Tabii ki değerli arkadaşım, anlatırım." der. Ve söze şöyle başlar. Ali önce bir iç geçirir, sonra da Süleyman'a bakarak "Süleyman, benim herkes gibi babam, annem, üç de kardeşim vardı. Kardeşlerimin ikisi erkek birisi de kız. Ben de sizler gibi Amasya'nın bir köyünde yaşıyordum. Bizim köyde bir zengin ağa vardı. Bu ağanın beş altı tane oğlu vardı. Bunların içlerinden bir tanesi hem babasının zenginliğine güveniyor, hem de kardeşlerinin çok olmasına güveniyor, köyde aklına gelmedik çirkin hareketler şımarıklıklar yapıyordu. Köylü de ağa da hem de oğullarından çekiniyor, bir şey demiyorlardı. Bir gün mevsimlerden ekin biçme zamanydı. Bizim de ekinlerimiz vardı. Ben babam ve erkek kardeşlerim tarlada ekin biçiyorduk. Benim o zaman on beş on altı yaşında olan kız kardeşim de bize öğle zamanı yemeğimizi getiriyordu. Bir gün yine evden ekmeği yemeği almış tarlaya getirirken ağanın bu şımarık oğlu benim kız kardeşimin önünü keser onu bir dereye götürür, orada kız kardeşime zorla tecavüz eder. Biz bekledik yemek gelmedi. Babam: 'Bu kız neden gelmedi, başına bir şey mi geldi? Hele bir gidip bakın.' dedi. Benim kardeşlerimden bir tanesi ata binip köye doğru gitti. Bizler ise tarla biçmeye devam ediyoruz. Aradan bir iki saat geçti, bir de baktık kardeşim atla hızla bize doğru geliyor. Ama nasıl biliyor musun hani derler ya tozu dumana katıyor işte öyle. Biz hepimiz durduk elimizden tırpanları bıraktık ona doğru gitmeye başladık. Babam bağırdı: 'Oğlum, yavaş gel. Ne oldu, seni bir kovalayan mı var?' dedi. Ama kardeşim iki gözü iki çeşme ağlıyordu. Kardeşim hızla geldi, yanımızda durdu. Hemen attan indi babamın boynuna sarıldı. Babama: 'Baba, hemen eve gidelim.' dedi. Babam: 'Hayırdır oğlum, annene mi bir şey oldu?' Kardeşim: 'Yok baba.' Babam: 'Kardeşine mi bir şey oldu?' dedi. Kardeşim başını salladı. Hem de ağlıyordu. Babam bizlere: 'Hadi hemen toparlanın, eve gidiyoruz.' dedi. Bizler de hemen tırpanları elimize omzumuzda aldık köye doğru gitmeye başladık. Babam ise kardeşimden atı aldı, binip köye doğru hızla

gitmeye başladı. Ben babam gittikten sonra kardeşime sordum: ‘Anlat bakalım, kardeşime ne oldu?’ dedim. Kardeşim ağlamaya başladı yeniden gözyaşlarını tutamıyordu. Ben tekrar sordum ve kızdım: ‘Söyle ulan! Ne ağlıyorsun karı gibi? Konuş!’ dedim. Kardeşim dedi ki: ‘Kız kardeşimiz bize öğle ekmeği getirirken ağanın o şımarık oğluna rastlar. Kardeşime zorla tecavüz eder. Bunun üzerine de kardeşim bileklerini keserek intihar eder. Ben gittiğimde onu baygın buldum hemen alıp köye götürdüm. Annem hemen bileklerini sardı kanı durdurdu. Beni de size gönderdi.’ der. Ali bunun üzerine çığına döner hepsi birden koşarak köye gelirler. Kardeşleri baygın yatmaktadır. Arada bir kendine gelir, gözlerini açar başlar ağlamaya... Ardından bir daha kendinden geçer. Babam ise bizleri teselli etmeye çalışıyordu. Babam bana dedi ki: ‘Ben gider ağayla konuşurum bir hal çaresine bakarız.’ dedi. Bizler ise çaresiz bir şekilde beklemeye başladık. Tabii ki bu olay hemen köyde duyuldu, haber duyulunca babam kalktı ağanın evine gitti. Babam ağaya olanları anlatır. Ağa ise pişkin bir şekilde: ‘Ya kusura bakmayın. Benim oğlan bir cahillik yapmış. Ben size biraz para vereyim bu olay kapansın. Sen de kızı birine verirsin, olur biter. Bu olayı fazla büyütmeyin.’ der. Babam ise ağaya: ‘Ulan terbiyesiz! Bu namus, bunun şakası var mı? Gel adam gibi kızı iste bu terbiyesiz oğluna al. Bu iş ancak böyle tatlıya bağlanır.’ der. Ağa ise: ‘Ulan sen kimsin ki bana emirler yağdırıyorsun? Ben senin gibi bir açın kızını evime gelin getirir miyim sanırsın? Hadi defol git buradan!’ der. Babam ise çaresiz bir şekilde ağlayarak eve geldi. Ve bizlere ağayla arasında olanları anlattı ben bir kez daha beynimden vurulmuşu dönmüştüm. Bu arada da kız kardeşim iyice kendine geldi ve bize olanları gözyaşları içerisinde anlattı. Tabii ki bu namustu, şakası yoktu. Allah’ım, ben köye nasıl gidecektim köylünün yüzüne nasıl bakacaktım? Bu olay bizi çok perişan etmişti.” der. Tabii ki Ali bu olayları anlatırken, Süleyman’ın iki gözü iki çeşme... Çünkü zira kendi kız kardeşi de aynı felakete uğramıştır. O da zira bu dava için buradadır. Durmadan gözlerini silmektedir. Ali ise devam eder “Bir gün hazırlık yaptım okumu yayımı aldım. Hançerimi de aldım bu şımarığı takibe başladım. Baktım bu terbiyesiz yine atıyla gidiyor. Bu iyice uzaklaştıktan sonra ben hemen takibe başladım. Köyden iyice uzaklaşmıştık, artık in cin yoktu. Buna arkadan elli metre kadar yaklaştım ve oku çıkarıp tam bunun iki omuz ortasından gönderdim. Bu oku yiyince hemen atını durdurdu ama kendisi de yere zor indi. Ben de o arada buna yetiştim ben de attan indim. Bu terbiyesiz başladı bana yalvarmaya. Ben ise ‘Benim kız kardeşim de sana çok yalvardı değil mi?’ dedim. ‘Ama sen dinlemedin. Gelin namusunuzu temizleyin. Mademki bu pisliği yaptın gel kızı al dedik, onu da kabul etmediniz. Peki hiç düşünmüyor musunuz bu kızın hali ne olacak? Bizim şerefimizi beş paralık ettiniz ulan!’ dedim ve hançeri buna sapladım sonra da kellesini gövdesinden ayırdım. Sonra da şeyini kesip ağzına verdim ve orada uzaklaşıp köye geldim sonra babasına haber gönderdim. O şımarığın yerini de söyledim. Sonra köylü oraya akın oldu, herkes o tarafa doğru koşmaya başladı. Tabii ki en başta ağa koşuyordu. Hem de bize tehditler savuruyordu. Oysa bardak taşmıştı artık ne olursa olsun her şeyi göze almıştım. Köylüler cenazeyi getirdiler, yıkadılar, defnettiler. Ağa bize haber gönderiyor onları yakacağım, yıkacağım, öldüreceğim diye tehditlerin ardı arkası kesilmiyordu. Tabii ki zaptiyeler gelmişti, beni arıyorlardı. Ben ise dağa çıkmıştım, yakalanmıyordum. Sebebi ise ağanın veya oğullarının, babama kardeşlerime belki bir şey yaparlar diye dağlarda geziyordum. Babama dedim ki: ‘Burada neyimiz var neyimiz yok satın, gelin şehre göçelim. Ancak ben o zaman teslim olurum. Yoksa ben gidersem bunlar size dirlik vermez. Ola ki bir kötülük daha yaparlar.’ dedim. Babamsa düşündü: ‘Haklısın oğlum.’ dedi. Ve başladı köyde ne var ne yok hepsini sattı. Geldi bu şehre yerleşti. Sonra da ben gittim zaptiyeye kendiliğinden teslim oldum. Kız kardeşim de iyileşti kendine geldi. Onu da başkısıyla evlendirdik, şimdi onun da çocukları var. Diğer kardeşlerimse onlar da evlendiler. Çoluk çocuğa karıştırlar babam annemse yaşlandılar, sağlar çok şükür. Ben ise işte gördüğün gibi buradayım. Bu işlediğim suçtan dolayı Kadı Efendi de bana otuz yıl hapis verdi. Ben de cezamı çekmeye devam ediyorum.” Ama Süleyman hala ağlamaya devam eder. Bir yandan da Ali’ye “İyi ki sana benim gibi idam vermedi.” der. Ali de “Verecekti ama işin içerisinde namus girdi. Bir de zaten o kişi tam bir belaydı. Köylüler de şahitlik ettiler böylece kelleyi kurtardık.” dedi. Evet, Ali hikâyesini anlatmıştır. Böylece neden burada olduğunu artık Süleyman biliyordur. Bir de kendi durumunu göz önüne getirir. Kendisinininki farklıdır. Çünkü kendisi tam dört kişiyi öldürmüştür herhalde ondan olsa gerek idam vermişlerdir. Neyse artık yapacak bir şey de yoktur. Ali de Süleyman da kendilerine gelmişlerdir. Biraz da Süleyman’ın hapisanedeki hayatından bahsedeyim. Süleyman sivilde de dışarıdayken de saz çalıp türkü söyler. Şimdi hapisanede de kendine bir saz edinmiştir. Burada da saz çalıp türkü söylemektedir. Onun için orada bulunan mahkûmların hepsi de hasretlik çekmektedirler. Hepsisi de gurbettedir. Onları tek teselli edecek şey türkülerdir. O da Süleyman’dadır. Süleyman, cezaevinin idaresiyle o koğuştan o koğuşa davet edilir, idare de gönderir. Gittiği her koğuştaki Süleyman en iyi şekilde ağırlanır. Süleyman sazını çalar türküsünü söyler. Tabii ki Süleyman mahkûmları

eğlendirirken kendi hasretliği de vardır. Bir yandan da onları yaşar ve türkülerinde onları yaşatır. Tabii ki bu koşullarda yatan zengin mahkûmlar, Süleyman sazını çalıp türküsünü söyledikten sonra giderken eline üç beş kuruş sıkıştırırlar. Süleyman da buradan aldıklarıyla kendisini hapisanede idare eder. Zorunlu ihtiyaçlarını karşılar. Ama Süleyman'ın aklı fikri Şahperi'sinde, biricik kızı Kader'de, annesinde ve kardeşindedir. Süleyman idam edilmesini bekler ama bir türlü idam gerçekleşmiyordur. Ha bugün ha yarın derken günler böylece geçip gider. Süleyman herhalde beni unuttular diye düşünürken memlekettekilerin hiçbirisinden bir haber alamamaktadır. “Acaba annesi nasıldı yaşanmış mıydı ya kardeşi evlenmiş miydi yoksa onun da başına bir hal geldi mi? Ya gözünden gözüne inanmadığı Şahperi'si, o nasıldı acaba? Ben idam edildim diye başkasıyla evlendi mi yoksa hala beni bekliyor mu? Ya dünyalar güzeli kızım Kader nasıldı? Şimdi kocaman bir kız olmuştur.” diye düşünmektedir. Günler böyle geçerken memlekette de siyasi çekişmeler olmaktadır. Bir padişah değişimi olması beklenir. O yüzden mahkûmlar idam edilmiyor, belki de başka bir amaçla kullanılmak üzere bekletilmektedir. Özellikle idam mahkûmları bekletilir. İşte tam bu altı yılın sonunda bir padişah değişimi olmuştur. Padişah kılıç kuşanma merasiminden sonra divanını toplar. Divanda tahta çıkmasının şerefine halka ikram olarak önce kader mahkûmlarına af çıkarır. Bunu da tüm illere, hemen valilere bir fermanla duyurur. Bu haberi alan mahkûmlar adeta bayram yaparlar. “Çok yaşa padişahum!” diye bağırlar. Sonunda tüm mahkûmlar serbest bırakılır. Süleyman da onlardan biridir. Süleyman yıllardır içerdedir. Ne gelen ne giden olmuştur. En son Süleyman'ın yanına annesi, kardeşi ve Şahperi gelmiştir. Ama görememişlerdir. Sadece kadından Süleyman'ın asılacağını öğrenmişlerdir. Süleyman'ın bütün ailesi Süleyman'ı idam edilerek öldü biliyordu, diye düşünmeye başlar. Süleyman bu ilan edilen af kanunundan sonra tabii ki idare tarafından “Hadi bakalım iyisiniz. Herkes hazırlığını yapsın yarın saat sekizden sonra kimse kalmayacaktır.” derler. Ertesi günü Süleyman, sabah sekizde küçük bir tahta bavulu vardır, bir de sazı onu eline alır. Oradaki gardiyanlarla helalleştikten sonra dışarı çıkar ama cebinde doğru dürüst bir kuruşu yoktur. O gece ne yatacak, ne yiyecek, ne giyecek hiçbir şeyi yoktur. Elinde bir bavul bir de sazı ile dolaşmaya başlar, bir yeri de bilmemektedir. Cezaevinin çaresizce önünde bir o yana bir bu yana döner durur. Süleyman cezaevinden dışarı çıkmıştır. Ama şimdi cezaevinden daha da çaresizdir, bir sağa bir sola bakıp duruyordur. Sanki birisi gelecek de Süleyman'ı alıp götürcektir. Ama öyle bir beklentisi de yoktur. Ne yapacağını bilmemektedir. Önce bir hana gideyim der ama parası yoktur. Süleyman biraz düşündükten sonra öyle beklerken bir de bakar ki hapis arkadaşı Ali yana yana Süleyman'ı aramaktadır. Sonunda Süleyman'ı hapisanenin çıkışında öyle çaresizce bir sağa bir sola baktığını görür ve koşar yanına gelir. Süleyman'a “Süleyman burada ne bekliyorsun? Hadi bakalım doğruca bize gidiyoruz.” der. Süleyman ise Ali'ye “Garip beklemeyiz de ne yapar?” der. Ali ise “Ne yapacak, arkadaşının evine gider.” der. Ali'yi kolundan tuttuğu gibi sürüklemeye başlar. Süleyman bu olaya hem çok sevinmiştir hem de buruktur. Çünkü Ali'nin de kendine ait evi yoktur o da annesinin babasının yanına gidecektir. Ama Ali çok sadık birisidir. “Hadi Süleyman düşünme gidiyoruz. Hele bir gidelim de gerisine Allah kerimdir.” der. Ve Süleyman'ın elinden bavulunu aldığı gibi yola koyulurlar. Ali, Süleyman'a “Ya benim canım arkadaşım biz seninle birlikte o kadar hapis yattık. Biz orada her şeyimizi paylaştık. Hatta kaderdaş olduk. Mademki gidecek bir yerin yok, hadi bakalım benimle gel. Bugün benim misafirimsin.” der. “Hele bir eve gidelim ne yapacağımıza o zaman karar veririz.” der. Alıp Süleyman'ı evine götürmek ister. Süleyman ise “Değerli arkadaşım, münasip olur mu bilmem ki nasıl olur?” der. Arkadaşı “Olur mu Süleyman. Biz yıllarca kader arkadaşlığı yaptık anca beraber kanca beraber.” der. Alıp Süleyman'ı kendi evine götürür. Tabii ki Ali'nin babası, annesi, kardeşleri, hısım, akrabaları o gece Ali'yi ve Süleyman'ı yalnız bırakmazlar. Sohbetinde tabii ki Ali gelenlere soranlara Süleyman'ı kısmen tanıtır. O gece Ali'nin evinde kalırlar. Ali, Süleyman'ı o gece pašalar gibi ağırlar. Ali'nin ailesi ertesi günü erkenden kurbanlar keser, hayır yaparlar, beraberce yerler içerler. Ali, Süleyman'a “Hele birkaç gün misafirimiz ol da ondan sonra ne yapacağımıza karar veririz.” der. Süleyman, Ali'nin birkaç gün misafiri olur. Sabah kalkan Süleyman, sabah kahvaltısında beraber Ali, Süleyman'a sorar “Ya arkadaşım senin memleketin buraya çok uzak. Senin yıllardır da gelen gidenin olmadı. Senin paran da yoktur. Ben sana ne lazımsa vereyim. Sen memleketine gidince benim paramı gönderirsin.” der. Süleyman bu teklifi alınca çok sevinir. Ali'ye çok teşekkür eder. Ali, Süleyman'ı da yanına alır, kahvaltıdan sonra doğru at pazarına giderler. At pazarından Süleyman'a iyi bir eyeri ile birlikte at satın alır. Getirirler atı ahıra çekerler. Ali, Süleyman'a üç gün daha kendisinin misafiri olmasını söyler. Rica eder Süleyman da Ali'yi kırmaz. Üç gün daha kalır. Bu arada Ali “Bak arkadaşım, dünyanın bin bir türlü hali var. Eğer köyüne gider, huzur bulamazsan sakın oralarda kalma. Unutma burada senin bir kardeşin var. Al hanımını, kardeşini de doğruca buraya çık gel. Geçinin gideriz be şu üç günlük dünyada.” der. Süleyman da “Tamam arkadaşım. Hele bir

TÜRÜK

Uluslararası Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi

2019, Yıl 7, Sayı: 17

Issn: 2147-8872

gideyim bakayım, gerçekten durum senin değdin gibiye ben hepsini alır gelirim.” der. Ali ile ve Ali'nin ailesiyle vedalaşır. Atına biner. Ali yine arkadaşına bir kese uzatır “Bunu da al, yanında bulunsun.” der. Süleyman, Ali'ye çok teşekkür eder “Bir insanın öz kardeşi olsa bu kadar yapmazdı.” der. Bir kez daha vedalaşırlar. Süleyman atını sürer ve oradan uzaklaşır. Evet, Süleyman artık serbesttir. Şimdi sevdiğine; Şahperi'sine, kızına, annesine, kardeşine gidiyordu. Acaba diyordu bizim oralarda durum nasıl? Annem, kardeşim, karım, kızım nasıllar acaba? Beni karşılarında görünce ne yapacaklar? Diye kendi kendine hayal kurarak yola devam eder. Süleyman günlerce at üstünde yolculuktan sonra yine ha gayret köyüne doğru yola çıkar. İkinci zamanıdır, köye varır. Aradan nerdeyse tam yedi yıl geçmiştir. Yıllar Süleyman'da da çok derin izler bırakmıştır. Süleyman'ın da artık saçlarında aklar başlamıştır. Süleyman kendi köyüne gelir, doğru evlerine yaklaşır. Kimse Süleyman'ı beklemediği için kapıda durur bakar ki kapıda bir kız çocuğu oynamaktadır. Süleyman “Ulan kim acaba bu benim kızım Kader olmasın? Şimdi o da tam bu kadardır.” der. Kendi kendine söylenir. Atından iner, kıza “Bakar mısın kızım? Senin adın ne?” der. Kız “Buyur amca. Benim adım Kader.” der. Süleyman “Ne kader mi?” Kız “Evet, Kader.” der. “Amca neden sordun, sen kimsin?” der. Süleyman “Kızım senin babanın adı ne?” der. Kız “Benim babam yok. Babam ölmüş ama adı Süleyman'mış.” der. Süleyman “Ya öyle mi demek baban ölmüş. Peki annen yok mu?” der. Kader ise “Annem var ama o burada yok.” der. Hani değerli dinleyenler al çocuktan haberi derler ya işte Süleyman da kendi kızını yakalamış haberi almaktadır. Süleyman kızından annesini, babaannesini, halası Pembe'yi sorar. Kader ise hepsini bir bir anlatır. Süleyman Şahperi'yi sorar “Peki annen başkasıyla evlendi mi?” dedi. Kader “Evet amca. Annem tam bir ay oldu başkasıyla evlendi. Annemi başka köye götürdüler.” der. Kader sorar “Amca, sen kimsin? Bunları neden soruyorsun?” der. Süleyman daha fazla dayanamaz, kızına öyle bir sarılır ki... Süleyman ağlar, Kader de: “Amca sen neden ağlıyorsun?” der. Süleyman hem ağlar hem de şunları kızına sarılarak ağlayarak söyler. Bakalım Süleyman ne demiş:

Hele bakın şu Kader'e
Yavrum sen benim kızımsın
Başım alıp gidem nere?
Kuzum sen benim kuzumsun

Sendin yüreğimde sızım
Sensin benim iki gözüm
Sensin benim kader kızım
Yavrum sen benim kızımsın

Süleyman'im neydi suçum
Ağardı başımda saçım
Bak dert ile doldu içim
Kızım sen benim kızımsın

Tabii ki Süleyman, bu dörtlükleri söylerken hem ağlar hem de söyler. Süleyman'ın bu feryadına kâhya, Lutfiye Hanım çıkar. Ardından ağanın hanımı, sonra da ağa çıkar. Süleyman'ı kızına sarılmış vaziyette görünce hepsi şaşırır. Aman Allah'ım! Süleyman gelmiş nasıl olur sen ölmemiş miydin diye içlerinden geçirirler. Bir yandan da Süleyman'a doğru koşarlar. Feryat ederek koşar, Süleyman'a sarılır, ağlaşırlar. Ama herkes bir yandan da Süleyman'ın gözünden gözlerini kaçıır. Süleyman, Şahperi'yi soracak diye akılları çıkar. Acaba ya sorarsa biz ne cevap vereceğiz derler. Ama Süleyman duyacağını duymuş, öğreneceğini öğrenmiştir. Hem de kendi kızından, yalansız rıyasız bir şekilde her şeyi öğrenmiştir. Ama herkes de kendine sormadan edemiyordu. Süleyman, idam mahkûmudur, acaba nasıl kurtulmuştur? Yoksa firar mı etti diye akıllarından geçer. En sonunda ağa dayanamaz Süleyman'a sorar “Evladım sen idama mahkûm olmuştun, nasıl oldu da kurtuldun? Biz senin yanına mahkemedan bir ay sonra geldik. Bizden bir ay önce başka şehre gönderdi dediler. Ben, annen, kayınvaliden, Şahperi, kâhya ağlayarak geri döndük. Seni bulamadık. Sonra senden, tam altı yıldır ne bir mektup ne bir haber gelmedi. Biz de seni öldü yani idam ettiler sandık. Sen bir anlatır mısın?” der. Süleyman da “Ağababa evet sen haklısın. Aynen dediğin gibi oldu ama o gittiğimiz yerde bizi idam etmediler. Tam altı yıl bizi beklettiler, sebebini biz de bilmiyoruz. Beklettiler sonra da padişah değişti, padişahın tahta çıkma ödülü şerefine bizleri -tüm mahkûmları- genel afla affettiler. İşte af

fermanım.” der. Belindeki berat fermanını gösterir. Oradakiler bir daha şaşırır. Ağa söze nerden gireceğini bilmemektedir. O hayır sahibi, merhametli ağa ilk defa bir kişi karşısında zorlanıyor; söz aramaktadır. Hem de ağanın gözleri dolar, zaman zaman ağlar, cebinden çıkardığı mendiline gözyaşlarını gizliden gizliden siler. Bu arada Süleyman’ın annesi Lütfiye Hanım da iki gözü iki çeşme ağlamaktadır. Bu arada Süleyman’ın geride bıraktığı kız kardeşi Pembe de duymuştur abisinin geldiğini. O da köyün içinden bir feryatla abisine doğru koşar. Eve öyle bir girişi vardı ki eve girer girmez hemen abisinin boynuna atılır, sarılır. Öylesine ağlar, ağıtlar yakar ki orada bulunanların hepsi ağlar. Süleyman da kardeşine sarılır, o da onunla birlikte ağlamaktadır. Sonra ikisi de oturur. Ne Süleyman bir şey sorar ne de onlar Şahperi hakkında bir şeyler söyler. Öyle sohbet havadan sudan devam eder. Aslında Süleyman duyacaklarını kendi kızından duymuştur en gerçeği budur. Ağa, Süleyman’a en sonunda dayanamaz der ki *“Evlad, Şahperi’yi sormayacak mısın?”* dedi. Süleyman *“Hayır ağababa neyini sorayım? Ben kapıda kızımın her şeyi öğrendim. Artık sormama gerek kalmadı. Allah mutlu etsin bahtını açık etsin. Ben ona da sebep oldum. Onun da hayatını zehir ettim.”* der. Ağa da daha bunun üzerine hiçbir şey söylemez Süleyman kızını yanından ayırmaz. Öylece dizinde oturur. *“Kızım, sen benim kızsın.”* der. Kader’in ise ömründe ilk defa gördüğü bir adam ben senin babanı demektedir. Kader de çok şaşkındır. Oradakiler, işte senin baban bu, derler. O da *“Hani banım babam ölmüştü. Sizi yalancılar, işte benim babam yaşıyor ya.”* diyor. Babasına durup durup sarılır. Babası da ona sarılır. Hep beraber o gece yarısına kadar otururlar. Gelmişten geçmişten sohbet ederler. Sonunda herkes yatar. Süleyman yatağında kendi kendine düşünmektedir. Artık ben buralarda duramam. Benim buralarda durmam haram bana. Ben bunu kaldıramam. Ben yarın sabah erkenden kalkar yine geldiğim o şehre dönerim. Orda Ali’nin yanında çalışır, oralarda kalırım. Daha ileride belki kızımı da yanıma alırım diye kendi kendine hesaplar yapar. Öylece uykuya dalar. Sabah erkenden kalkan Süleyman, ahıra gidip atını yemler. Atının bakımını yapar, karnını doyurur. O ara Süleyman’ın annesi Lütfiye Hanım kalkmış, Süleyman’ın ahıra gittiğini görmüştür. Hemen Süleyman’ın yanına gider. Süleyman’ın atını doyurduğunu, atının eyerini vurduğunu görür. Lütfiye Hanım, Süleyman’ın gideceğini anlamıştır. Anne, Süleyman’a *“Bu ne oğlum, bu hazırlık ne böyle? Daha akşam geldin nereye böyle?”* der. Süleyman annesine bakar, bir yandan gözlerinden de tane tane gözyaşı dökülür. Annesi *“Süleyman’ım sakın ha bu sefer de bizleri bırakma.”* der. Süleyman ise annesine sarılır, anne oğul ağlar. Sonra da Süleyman şöyle bir kenara çekilince annesine şunları söyler. Bakalım Süleyman, annesine neler söyler? Bizler neler dinleyeceğiz?:

Dinle beni güzel anam
Buralarda duramam ki
Hangi dertlerime yanam
Burda yuva kuramam ki

Firdevs’im toprakta solmuş
Muradımız yarım kalmış
Şahperi’ m ise elin olmuş
Gidip onu vuramam ki

Süleyman’ım yok pederim
Sana emanet kaderim
Durmaz buradan giderim
Derin yaram saramam ki

Anne bunları dinler, iki gözü iki çeşme ağlamaktadır. Anlamıştır Süleyman’ın gideceğini ama çaresizdir, yapacak bir şey de yoktur. Süleyman, annesine *“Anne benim buradan gitmem lazım. Bana hakkını helal et. Ben buralarda bu acıyla yaşayamam. Sizleri köyünüzden evinizden ettim. Kız kardeşim benim yüzümden toprağa girdi. Sevdiğim kadın elin oldu. Artık ben buralarda duramam hem de durmamda uygun olmaz. Ben artık kimsenin yüzüne de bakamam hem beni buradaki düşmanlarım da rahat bırakmazlar. Siz de çok huzursuz olursunuz. Yeniden benim yüzümden başınıza bir hal gelmesini istemem.”* dedi. Anne *“Haklısın oğlum. Belki sen burada kalırsan o Hasan’ın ya da diğerlerinin tarafı ola ki sana bir zarar verirler. Kız kardeşin Pembe evlendi, çok mutlu akşam gördün. İki tane de çocuğu var. Biri oğlan biri kız. Oğlanın adını senin adını koydular sana da çok benziyor. Kızın adını da Firdevs’in adını koydular. O da aynı teyzesine*

benziyor çok da mutlular.” Süleyman, annesine sorar “Anne ya sen nasılsın, kâhya sana nasıl davranıyor?” der. Lütfiye Hanım “Allah razı olsun oğlum. Bir dediğim iki olmaz. Beni daha bir kere olsun kırmadı. Ben çok rahatım çok da iyiyim. Ancak benim derdim sensin, seni öldü biliyorduk ama Allah’a çok şükürler olsun sen yaşıyorsun. Ben Allah’tan daha ne isterim? Şimdi senden ricam, biliyorum gideceksin ama önce bana gittiğin yerin adresini yaz ver. Sonra da gittiğin yerden bize ayda yılda bir mektup bari yaz sağlık haberlerini alayım.” der. Süleyman da “Tamam anneciğim. Şimdi sen git, kız kardeşimi al gel, yeğenlerimi de al gel. Onları da bir kere göreyim. Sonra da buradan gideyim.” der. Lütfiye “Tamam oğlum.” der. Hemen kızı Pembe’ye koşar. Bir solukta Pembe’yi alır, torunlarıyla birlikte gelirler. Süleyman, Pembe’ye sarılır. Tekrar tekrar sarılır. Yeğenlerini okşar, öper, sever. Sonra da ağa babasının yanına gider. Onları da bir kez daha görür, helallik alır. Onlar da Süleyman’ı uğurlamak için gelirler. Ağa güngörmüş adamdır, Süleyman’ın gitmesini engelleyemez çünkü olması gereken budur. Süleyman oradaki herkesle vedalaşır. Yazdığı adresi annesine verir. Kâhya, ağa, kaynana ve annesine sarılır. Annesine “Anne, Kader’im sana emanet.” der. Gerçi Kader çok rahat büyür. Hem ağa dedesi, anneanne hem de babaanne Kader’i çok sevmektedir. Süleyman, son kez kardeşi Pembe’ye sarılır. Yeğenlerini öper, sever kucaklaşır. Asıl iş ciğerparesine gelmiştir. Kader’in gözü Süleyman’dadır. Öyle onu izliyor, onun her hareketini beynine kaydediyordur. Ara sıra babaannesine: “Babaanne, babam yine mi gidecek?” der. Babaanne ise cevap vermez. Sonunda Süleyman, kızı Kader’e sarılır. Onu kucağına alıp bağrına basar Öpüp, koklar, ağlar. Kader de babasına sorular sormaktadır. Babası bu soruların hiçbirine cevap veremez. Sadece “Yine geleceğim kızım.” der. En sonunda Süleyman dayanamaz, küçük kızı Kader’e şunları söyler. Bakalım ne söylemiş, oradakiler neler dinlemişler:

Yolum düştü gurbet ele
Belki gelemem bir daha
Anam hakkın helal eyle
Belki gelemem bir daha

Saçımı aklar bürüdü
Gurbette ömrüm çürüdü
Etim kemiğim eridi
Belki gelemem bir daha

Süleyman’ım gözüm yaşlı
Hem dertli çileli başlı
Yıkılmış hayalli düşlü
Belki gelemem bir daha

Süleyman da ağlar, dinleyenler de ağlar. Süleyman, bunları söyledikten sonra atına yaklaşıp bir sıçramada üstüne biner ve atını hızla sürer. Süleyman gözden kaybolur, gider. Oradakiler öylece Süleyman’ın ardından bakıp ağlar. Kader ise babaannesine sarılır “Anne, babam neden gitti? Ne zaman gelecek?” diye sorular sorar. Süleyman ise hızla oralardan uzaklaşmak bir an önce geldiği şehre gitmek ister. Öyle de olur. Süleyman gide dursun biz haberi Şahperi’den verelim. Şahperi’nin düğünü olup gideli tam bir ay olmuştur. Tabii ki Şahperi bu olanlardan habersizdir. Ömründe ilk defa kızından ayrılmıştır. Kızını çok özlemiştir. Kocasına rica eder. Babasını, annesini çok özlediğini söyler. Köyüne gitmek istediğini söyler. Şahperi’nin kocası da münasip görür. Hemen bir at arabası hazırlatır, Şahperi’yi bindirir. Babasının evine getirir, Şahperi’yi bırakır. Kayınpederini görür, elini öper. “Şahperi sizleri çok özlemiş babacığım. Bir hafta burada kalsın. Ben bir hafta sonra gelir alırım.” der. Babası da “Olur oğlum.” deyip damadı uğurlar. Damat henüz gitmişti ki karşıdan Kader annesinin geldiğini görür. Hemen annesine doğru “Anne!” diye bağırarak koşar. Anne kız birbirlerine sarılır. Ağa ve hanımı da bu manzarayı seyreder. Ardından bu bağırtıya kâhya ve Lütfiye Hanım da çıkar. Kader, annesine bağırır “Anne, babam geldi. Babam geldi.” diye hiç durmadan bağırır. Şahperi şaşkıncıdır. Bu kız hangi babasından bahseder ki? Babası idam edilmiştir artık. Şahperi “Kızım, ne babası senin baban öldü.” der. Kader “Ya seni yalancı! Ne ölmesi babam geldi. Buradaydı daha yeni gitti.” der. Şahperi şaşkıncıdır bir annesinin gözüne bir babasının gözüne bakar. Sanki onlardan bir cevap bir açıklama bekler. O arada da kâhya ile Lütfiye Hanım da Şahperi’nin yanına gelir. “Hoş geldin kızım.” derler ama bir yandan Kader “Benim babam geldi.” der. Şahperi artık dayanamaz babasına annesine döner

“Neler oluyor biri bana söylesin artık! Yoksa kafayı yiyeceğim.” der. Ağababa “Evet kızım. Kader torunum doğru söylüyor. Süleyman idam edilmemiş, asmamışlar Süleyman’ı ve diğer mahkûmları da padişah affetmiş. Süleyman da çıktı, geldi bir gece burada kaldı. Olayları öğrenince ben artık daha buralarda duramam dedi ve atına binip gitti.” Bunları hayretler içerisinde dinleyen Şahperi birden feryat etmeye, saçını başını yolmaya başlar. Oradakiler Şahperi’yi zapt edemez. Şahperi kendini yerden yere atar. Annesine, babasına, Lütfiye Hanım’a “Siz neden bana haber salmadınız Süleyman geldi diye? Ben durur muydum, hemen gelirdim.” der. Babası “Kızım, sen artık evlisin nasıl gelecektin?” der. Şahperi “Ne evliliği? Ben bir evlilik değil bin evliliği Süleyman için yıkar gelirdim. Şimdi bana söyleyin, Süleyman nereye gitti? Bana derhal söyleyin.” der. Hamit ağa “Kızım hele bir sakin ol. Gel içeri şöyle. Bunları sonra konuşuruz.” der. Şahperi’yi içeri alır. Şahperi biraz ağlayıp kendine geldikten sonra o uzun saçlarını bağına basıp da şunları söyler:

Ben yanarım için için
Gerçek yandım Süleyman’ım
Söyle neydi ki suçum
Sana kandım Süleyman’ım

Kuzu güttüğün yamaca
Ahını çekmişim nice
Pervaneyim gündüz gece
Öyle döndüm Süleyman’ım

Ben eğri değilim dümdüz
Vermedin mi sen bana söz
Hayalimde gece gündüz
Seni andım Süleyman’ım

Şahperi ne oldu dediler
Sarıpı soldu dediler
Süleyman öldü dediler
Öyle sandım Süleyman’ım

Evet değerli dinleyenler Şahperi, bu dörtlükleri hem söyler hem de ağlar. Bir kez daha herkes şaşkındır. Şahperi kızına sarılmış, ağlar. Şahperi’nin yanına Lütfiye Hanım, kâhya gelir. Şahperi’yi teselli etmeye çalışır. Şahperi teselli olacak gibi değildir. Sanki aklından çok şeyler geçer. Acaba bir ata atlasa Süleyman’ını yakalayabilir mi? Hadi yakalasa Süleyman artık Şahperi’yi kabul eder mi? Şahperi bunları aklından geçiriyor Süleyman’ın gelip kendisini görmeden gitmesine hem kızıyor hem de kinleniyordur. Ah eder gözyaşları dinmez. Şahperi biraz dinlendikten sonra annesine babasına “Ben artık buralarda duramam. Süleyman’ın arkasından gideceğim. Süleyman’ın gittiği adresi bilen var mı? Birinize söyledi mi?” der. Kader ise “Evet babaanneme adresini yazdı verdi.” der. Şahperi ise hemen Lütfiye Hanım’ın eline sarılır “Anam kurban olayım, bu adresi bana ver.” Lütfiye Hanım ise “Kızım olmaz, artık sen evlisin. Senin bir kocan bir evin var artık.” der. Şahperi “Anne sen neler söylüyorsun benim bin tane kocam evim olsa da bana vız gelir. Ben Süleyman’ı bulacağım. Ya yârimi bulurum ya bu yolda ölürüm.” der. Bütün aile Şahperi’nin çok kararlı olduğunu anlar. Ama ne yapacaklarını da bilemezler. Babası “Kızım hele bugün yatalım da yarın bir karara varırız.” der. Aklından bugün yatsın belki yarına kadar acısı geçer biraz akli başına gelir derler. Şahperi ise o gece hiç yatmaz tam tersi her geçen dakika Süleyman’a gitme arzusu daha da artar. Sabah erkenden kalkar annesini çağırır. “Anne, ben gideceğim. Babama söyle bana bir at versin. Bir de benim şimdiki adama bir selam göndersin. Ben Süleyman’ın yaşadığını öğrendim. Artık iki cihan bir olsa ben oraya o adama bir daha dönmem. Asılır, ölürüm yine gitmem.” der. Annesi bunun üzerine Hamit Ağa’ya giderek Şahperi’nin isteğini ve dediğini söyler. Ağa çaresizdir. Bu kız tek başına ne yapacaktır? Bu uzun yollar... Bu yolların haramisi var, eşkıyası var, hırlısı var, hırsız var. Bu kız dediğini yaparsa nasıl olacaktır? Ağayı bir düşünce alır ve ağa kâhyayı çağırır. Kâhya ağanın yanına gelir. Selam verir, oturur. Ağa, kâhyaya Şahperi’nin dediklerini anlatır

ve ne yapacağını bilmediğini söyler. Kâhya ise Süleyman'ı zaten çok sevmektedir ama tabii ki Süleyman'ın Amasya'ya gittiğini de bilmektedir. Yalnız iki sorun vardır. Ağaya “*Ağam gidilir, kolaydır. Biz Şahperi'yi yalnız bırakmayız da ama bir, Şahperi evli onu nasıl yapacağız iki, Süleyman Şahperi'nin evlendiğini duydu artık kabul eder mi?*” der. Düşünmeye başlarlar. Ağa, kâhyaya “*Kâhya, ben bu evlilik işini sonlandırırım. Kızım istemiyor der, işi kapatırım. Ama Süleyman işi nasıl olacak?*” der. Kâhya ise “*Ağa sen de o Süleyman işini bana bırak.*” der. Amasya'ya nasıl gideceklerdir onun planını yapmaya başlarlar. Ağa, kâhyaya der ki “*Kâhya, sen benim atları koşarsın. Arabaya bolca yiyecek içecek alırsınız. Sen, Lütfiye Hanım, Şahperi ve Kader doğruca Amasya'ya gider, Süleyman'ı bulursunuz.*” der. Kâhya bu teklifi çok münasip bulur. “*Tamam ağam. İzin ver, ben hemen hazırlıklara başlayayım. Sen de o köye haber sal bu evliliği bitir.*” der. Ağa “*Tamam kâhya.*” der. Kâhya hemen kalkar hanımının yanına gelir. Ağayla konuştuklarını Lütfiye Hanım'a anlatır. Lütfiye Hanım çok sevinir hemen Şahperi'nin yanına koşar. Şahperi ağlamaktadır. Lütfiye Hanım'ın geldiğini gören Şahperi hemen kalkar, Lütfiye Hanım'ı karşılar, oturtturur. Lütfiye Hanım “*Hadi kızım sil gözlerinin yaşını. Yarın erkenden Süleyman'ın arkasından Amasya'ya gidiyoruz.*” der. Bunu duyan Şahperi, sevincinden havaya zıplar, çığlıklar atar. Kızına durup durup sarılır. “*Kızım, babana gidiyoruz.*” der. Kâhya, sabah erkenden kalkar. Atları doyurur, arabanın üzerine kalın iki tane döşek serer. Bolca yiyecek içecek alır, yağmurluk alır. Yanına da yetecek kadar para altın alır. Arabanın hazır olduğunu, kendilerinin de hazır olduklarında haber vermelerini söyler. Biraz sonra onlar da hazırlanırlar. Ağa ile hanımıyla helalleşirler oradan yola çıkarlar. Evet, yol oldukça uzun ve meşakkatlidir. Ora senin bura benim derken günlerden bir gün Amasya'ya gelirler. Amasya'da başlarlar verilen adresi aramaya biraz aradıktan sonra oldukça yorgun olan kâhya ve yanındakiler derler ki “*Sen bizi önce bir hana yerleştir. Sonra da sen git. Süleyman'ı ara bul, yanımıza al gel.*” derler. “*En münasibi budur.*” derler. Kâhya da kabul eder doğruca bir hana gider. Atları hanın ahırına çekerler. Sonra da bir odaya yerleşirler. Kâhya, hancıya “*Çok uzak yoldan geldik. Önce bu hanımlara bir çorba yap. Ben de geleceğim.*” der. Oradan Süleyman'ı aramak üzere çıkar. Şimdi kâhya araya dursun, biz haberi Süleyman'dan verelim. Süleyman köyden ayrılmış kafası karışık bir şekilde at üstünde günlerce yol almış, Ali'nin şehrine gelmiştir. Bir gün öğle vakti Ali'nin kapısını çalar. Ali'nin annesi çıkar. Süleyman'ı görünce şaşırır. Ali'ye seslenir. Ali çıkar o da Süleyman'ı görünce çok şaşırır. Kısa bir şaşkınlıktan sonra hemen Süleyman'ı içeri buyur eder. Süleyman atından iner, atını ahıra çekmişlerdir. Ali'nin annesi, Süleyman'a hemen bir şeyler hazırlar, yerler. Ama Ali Süleyman'ın yüzünden halinden çok önemli şeyler olduğunu anlar. Ali kötü bir şey olmuş der ama bir yandan da bu kötü haber Süleyman'ı belki bir daha yaralar diye cesaret edip sormaz. Ali kendi kendine tabii ya eğer memlekette kötü bir şeyler olmasa Süleyman ne diye bir ay içinde çıkıp gelsin diye düşünür. Süleyman'ın adeta ağzını bıçak açmaz. Fırsat buldukça ağlar. Ali daha fazla dayanamaz. Süleyman'a “*Ya değerli arkadaşım şu halini artık bana anlat. Yoksa ben çatlayacağım. Ulan annene kardeşlerine yeniden mi bir şeyler olmuş? Vallahi ikimiz gidelim o köyü yerle yeksan ederiz hele bir anlat.*” der. Süleyman ağlar hem de arkadaşı Ali'ye şunları söyler. Bakalım Süleyman, Ali'ye neler söylemiş:

Bir ikinci vakti girdim köyüme
Ayağım kırılı varmaz olaydım
Dolanıp da vardım Ali'm evime
Keşke bu halleri görmez olaydım

Kızım Kader'imi kapıda gördüm
Hem öptüm kokladım bağrıma sürdüm
Şahperi'mi bende kızımдан sordum
Dillerim lal ola sormaz olaydım

Yavrumunsa boynu bükülmüş kalmış
Sevdiceğim şimdi yâd elin olmuş
Süleyman'ın ha yaşamış ha ölmüş
Ellerim yüzüne sürmez olaydım

Evet değerli dinleyenler Süleyman bu dörtlükleri gözyaşlarıyla söyler. Oradakiler hem Ali hem Ali'nin annesi, babası hepsi de ağlar. Ali, Süleyman'ın ne demek istediğini anlamıştır onu teselliye etmeye çalışır.

Süleyman, Ali'nin misafirleri ama ne zamana kadar burada kalacaktır? Birkaç gün sonra Süleyman, Ali'ye der ki “Çok değerli arkadaşım Ali. Sen bana sahip çıktın, bana kardeşlik ettin. Allah senden razı olsun. Ev evin üstünde olmaz derler. Burası senin memleketin, koca bir şehir... Bana uygun bir ev bir de yapabileceğim iş bulsak da ben kendi evime çekilsem.” der. Ali, Süleyman'ın bu fikrini olumlu karşılar. “Olur arkadaşım.” der. Hemen Ali'nin kardeşleri, annesi, babası el elden Süleyman'a bir ev bakarlar, bulurlar. Evi kendi çapında dayar döşerler. Süleyman'ın artık kalabileceği bir evi vardır. Ali, Süleyman'a çok güzel bir iş de ayarlar. Süleyman, Ali'nin bulduğu işte çalışır Süleyman'ın patronu Süleyman'ı çok sever çok beğenir. Süleyman da çok dürüst aklı başında sözünün eri ne yaptığını bilen ne de olsa başından iş geçmiş birisidir. Öyle çabuk alevlenmeyen sakin düşünen birisi olmuştur. Yani yıllar, Süleyman'ı olgunlaştırmıştır. Süleyman bir gün akşam evine gelir yine gözünün önüne annesi kardeşleri ve de özellikle melek yüzlü kızı gelir, o hiç aklından çıkmamaktadır. Süleyman eline bir kâğıt alır kızına bir mektup yazmaya başlar. Selam kelimadan sonra Süleyman kızına şu dörtlükleri yazar. Bakalım Süleyman neler yazdı, sizler neler dinleyeceksiniz:

Kara gözlü benim ey güzel kızım
Gözyaşım la bunu yazdım ağladım
Dinmiyor yürekte derindir sızım
Diyarı gurbette gezdim ağladım

Derdimin üstüne hep derdi kattım
Ne alanı buldum ne de ben sattım
Yıllarca didindim bir yuva yaptım
Geri ellerimle bozdum ağladım

Süleyman'ım dinle benim Kader'im
Kaderime ortak olur kederim
Artık dünya benim olsa niderim
Elimle mezarım kazdım ağladım

Evet, Süleyman bu dörtlükleri gözyaşıyla yazar. Zarfın içine koyar ertesi günü bunu postaya verir. İşte böyle Süleyman'ın günleri hasret içerisinde... Çoğu gün bazen ağlayarak bazen düşünerek geçerken, biz şimdi de haberi kâhyadan verelim. Kâhya araya araya o verilen adresi bulmuştur. Adresten iyice emin olan kâhya, kapıyı çalar. Biraz sonra kapıyı bir yaşlı kadın açar. Sorar “Buyurun, kimsiniz?” der. Kâhya “Efendim ben Süleyman diye birini arıyorum.” der. Kadın şaşırır. Hani Süleyman'ın kimsesi yoktu. Hele buralarda hiç kimsesi yoktur. Bu da nerden çıktı diye düşünür. Kâhyaya bir dakika bekle der ve içeri gidip kocasını çağırır. Der ki kapıda bir yaşlı adam Süleyman'ı sormaktadır. Hani Süleyman'ın kimsesi yoktu bu adam kim ola acaba? Ali'nin babası da şaşırmıştır. Kapıya çıkar bakar ki kapıdaki de kendisi gibi bir yaşlı adamdır. “Buyurun ne istiyorsunuz?” der. Kâhya “Ben Süleyman'ı soruyorum.” der. Ali'nin babası “Kimsin sen? Süleyman'ı ne yapacaksın, neden soruyorsun?” der. Kâhya “Ben babası sayılırım. Annesi, hanımı, kızı da buradalar. Onları hana bıraktım. Önce ben bir bulayım sonra da ya Süleyman'ı getirir ya da sizleri götürürüm dedim.” der. Bunu duyan adam çok sevinmiştir. “Peki neredeler?” diye tekrar sorar. Kâhya “Handalar.” der. Adam ise “Derhal sen onları al buraya getir.” der. Hatta dur beraber gidelim der. Tabii ki bu olayları Ali'nin annesi de babasının yanında kapının ağzında dinliyordu. O da çok sevinmiştir. Ali'nin babası, hanımına dönerek “Hanım duydun işte sen hazırlık yap misafir geliyor.” der ve oradan ayrılırlar. Doğruca hana gelirler adam bakar ki hakikaten annesi Lütfiye Hanım, Şahperi ve kızı Kader üçü de oradalar. Hemen hancıdan izin alır. Eline üç beş kuruş sıkıştırıp atı arabayı koşar, bunları bindirir, kendisi de biner. Doğruca Ali'nin evine gelirler. Alilerin de ahırları vardır. O zamanda her evin atı arabası vardır. Yani herkeste ahır vardır. Hemen atları ahıra çekerler, misafirleri içeri buyur ederler. Ali'nin annesi hemen hazırladığı yemeklerden hem ikram eder hem de Şahperi ile Lütfiye Hanımla sohbet ederler. Akşam olur, Ali işten gelir. Bakar ki evde misafirler vardır. Önce hepsine “Hoş geldiniz.” der sonra da babasına misafirlerinin kim olduğunu sorar. Çünkü daha önce hiç görmemiştir. Babası da “Oğlum, bunlar Süleyman'ın babası, annesi, hanımı, kızı.” der. Ali bunları duyunca kulaklarına inanamaz ve bir çılgılık atar. Hemen yerinden fırlar. Babası “Dur hele oğlum. Bir dakika otur da önce Ali'ye ne söyleyeceğimize karar verelim. Birden bire haber

verme sonra inme falan iner.” der. Ali “Baba, sen orasını bana bırak.” der. Evden fırlar doğruca Süleyman’ın evine gelir. Bakar ki Süleyman da gelmiş kendisine yemek hazırlığı yapmaktadır. Ali “Selâmün aleyküm ey Süleyman.” der. Süleyman da “Aleyküm selam ya Ali. Buyur gel.” der. Ali “Ne düşünüyorsun Süleyman? Maşallah evin barkın yerinde sana bir de hanım lazım şimdi.” der. Süleyman ise aklından kızı Kader, annesi, kardeşi hiç çıkmaz. Şahperi’sini ise aklına getirmemeye çalışır. Onu suçlamıyordu kim olsa aynı şeyi yapardı diyordu. Yani kaderine razı olmuştu. Başka da yapacak bir şeyi yoktur. Ali, Süleyman’a “Hadi bize gidiyoruz.” der. Süleyman da “Hayırdır değerli arkadaşım, size neden gidiyoruz?” der. Ali “Babam, annem seni istiyorlar.” der. Süleyman “Beni ne yapacaklar?” diye sorar. Ali de “Valla ben bilmem. Neyse bir kız meselesi var. Sadece şu kadarını duydum, bir erkek yalnız olmaz bunu bir an önce baş göz edelim dediler. Bana git Süleyman’ı al gel dediler. Vallahi arkadaşım gel. Elçiye zeval olmaz.” der. Süleyman ise “Dur yemek hazırladım, beraber yiyelim öyle gideriz.” der. Ali ise “Annem onu da yapmış. Acele al gel dedi, ben de geldim.” der. Süleyman “Tamam.” der ve beraberce evin kapısını kilitleyip evden çıkarlar. Yavaş yavaş Ali’nin evine giderken sohbet muhabbet ederek Ali’nin evinin kapısına yaklaşır. Süleyman bakar ki içerisi kalabalıktır. Ali’ye sorar “Hayırdır, kim bunlar?” diye. Ali de “Valla arkadaşım kızın annesi babası ve kendisi var sadece bu kadar.” der. Süleyman şaşırmıştır. Ali’nin sözlerini bir şaka olarak anlamıştır. Süleyman “Sen ne diyorsun gerçek mi?” der. Ali ise “Valla hiç şakam yok. Buyur içeri.” der. Süleyman tereddüt eder ama Ali’nin baskısıyla içeri girer. Girer girmesine de birden karşısında kâhyayı, annesini ve kızını görür. Süleyman adeta dili tutulmuştur sanki. Aman Allah’ım bunlar gerçek midir? Bunların burada ne işleri vardır, diye düşünür. Koşar annesine sarılır, sonra da kâhyaya, sonra da biricik kızına sarılır. Gözyaşlarını tutamaz. Biraz ağlaştıktan sonra Süleyman kâhyaya sormaya başlar “Hayırdır kâhya amca. Buralarda ne işiniz var, neden geldiniz?” der. Kâhya ve annesi “Kızını durduramadık Süleyman’ım.” der. “Bir de...” der susar. Kâhya susunca Süleyman “Evet bir de?” der. Tam o arada başka odada olan Şahperi içeri girer. Süleyman arkasını döner dönmez Şahperi ile karşılaşır. Bu sefer dili gerçekten tutulur dolaşır, ne söyleyeceğini bilemez. “Sen neden geldin?” diyebilir sadece. Bu kadarına kadir olabilmıştır. Şahperi de o anda Süleyman’a neden geldiğini şöyle saçlarını önüne atar sazını söz eder. Bakalım ki Süleyman’a neler söyler:

Kader bezi çaldı taşlardan taş
Sensin bu derdime derman Süleyman
Kadere sözümüz olamaz hâşâ
Yüce haktan emir ferman Süleyman

Seni öldü diye kara bağladım
Hasretinle yüreğimi dağladım
Gelip gittiğini duydum ağladım
Sensin gönlümdeki sultan Süleyman

Şahperi karşında dilimse lâldir
Ez geç bedenimi bu canım yoldur
Çek şu kılıcını istersen öldür
Bu can sana olsun kurban Süleyman

Evet, Şahperi bunları söylemiştir. Oradakilerin hepsi hıçkırığa hıçkırığa ağlamaktadır. Ali’nin babası, Süleyman’ı yanına çağırır. Otur şuraya evlat der “Bilir misin erini öldüren de var erinin yoluna ölen de var. Aslına bakarsan sen yokken bunların ağzından dinledim sen köyden ayrılalı tam altı yıl bitmiş. Sen bir defa ne mektup yazmışsın ne de sağ olduğuna dair bir haber göndermişsin. Ne yapsın garipler, senden yıllardır bir haber alamamışlar. Üstelik kadı senin idamına karar vermiş. Bu karardan da eşinin, annenin, kardeşlerinin haberi var. Sen ise bu insanları hiç haberdar etmiyorsun. Onlar da seni ölü biliyorlar. Ve Şahperi’nin babası da kızını birine veriyor. Bunda ne Şahperi’nin ne de diğerlerinin günahı suçu yok. Bu konuda günahın suçun tamamı sendedir.” der. Süleyman ise “Haklısın amca. Hem de çok haklısın. Ben haber vermedim ki beni öldü bilsinler, nasıl olsa bir gün asacaklar diye. Ama kader bana güzel bir oyun oynadı rabbim beni bağışlattı. Ama ben böyle olacağımı nerden bilebilirdim ki?” Ali’nin babası “İyi ya evlat, sen bilemiyorsan bunlar nerden bilsinler? Hem senin hanımın Şahperi ölse sen evlenmez miydin?” der.

Süleyman duvara toslamış gibi şaşırır. Bir an ne cevap vereceğini bilemez sonra toparlanır “Evet evlenirdim.” der. Ali’nin babası “Eee o zaman bu kadın da bilmeyerek bir suç işlemiş. Şimdi ise evlendiği kocasını da evini de bırakıp ta buralara kalkıp senin ardın sıra gelmiş. Bundan sonra gereğini yapmak sana düşer. İşte asıl delikanlılık budur. Böyle bir fedakâr hanıma sahip çıkmak ona gerekli değeridir.” der. Süleyman ise “Haklısın amca, ben suçluyum. Ben sağ olduğumu haber verseydim. Şahperi canını verir yine evlenmezdi. Ben suçumu da kabul ediyorum. Şahperi’yi de kabul ediyorum.” der. Bunun üzerine ortalığı bir sevinç çığlıkları alır. Ali’nin babası: hemen Ali’ye der “Git imamı hemen çağır, gel.” der. İmam efendi gele dursun biz tekrar köye ağaya dönelim. Ağa bir adamını kızının evlendiği köye gönderir, damadını sesler. Damadı hemen gelir, ağa yanına çağırır “Otur şuraya.” der. Damat “Buyur baba.” der. Tabii ki olanlardan haberi yoktur. Ağa damadına “Evlat benim kızım sen gittikten sonra benimle oturdu konuştu. Seninle evliliğini bitirmek istiyor, seninle evli kalmak istemiyor.” der. Damat ise bu sözler karşısında şaşırır “Hayırdır baba. Size ya da kızınıza karşı bir kusurumuz kabahatimiz mi oldu?” der. Ağa “Asla evladım böyle bir şey yok. Sadece benim kızımın psikolojisi çok bozuk. Kesinlikle evliliği istemiyor, kendisine bir zarar vermekten korkuyoruz. Onun için senden bir ricamız var.” der. Damat “Buyur baba başım üstüne.” der. “Senden ricam, kızımı boşaman kendine münasip birini bulup evlenmen.” der. Damat ise “Tamam baba. Sen nasıl istersen öyle olsun.” der. Hemen ağa iki şahidin huzurunda damada kızını boşattırır. Ve damadını geldiği köye yolcu eder. Böylece Şahperi artık boştur nikâhı da yoktur. Evet, tekrar Süleyman’a dönelim. Ali, imamı getirir. Süleyman ile Şahperi’nin nikâhlarını yeniden kıyarlar. Böylece iki sevgili yeniden birbirlerine kavuşurlar. Tabii ki buna en çok sevinen de Kader’dir. Sonunda annesine de babasına da kavuşur. Ali bu misafirleri bir iki gün misafir ettikten sonra Süleyman artık Ali’den ve babasından izin ister o tuttuğu evin sahibiyile de görüşürler. Ondan da helallik alır. Oradan birbirleriyle vedalaşır tekrar geldikleri atı arabayı koşar. Oradan vedalaşır, ayrılırlar. Doğruca kendi köyelerine doğru yola çıkarlar. Yine ora senin bura benim kona göçe, yiye içe günlerden bir gün kendi köyelerine gelirler. Arabanın geldiğini duyan ağa hemen kapıya koşar. Bir de ne baksın arabanın üzerinde Süleyman da var. Hepsini bir tamamıdır hemen hanımına haber verir. Hanımı da koşar dışarı doğruca arabanın yanına gelirler. Yolcular arabadan inerler birbirlerine yine sarılır. Bu sefer de yine sevinç gözyaşları dökerler. Tabii ki bu haber köye yayılı köyden ağaya göz aydınına gelen giden başlar. Bu arada Süleyman’ın kız kardeşi Pembe de duyar koşar gelir. Yeniden sarmaş dolaş olurlar. Bu hikâyeye de böylece tatlıya bağlanır. Allah cümle ayrılanları kavuştursun, kötülere fırsat vermesin, diyor. Âmin dileyerek böylece hikâyeyi sonlandırıyoruz. Bunlar erer muradına biz çıkalım kerametine. Dinleyenlere okuyanlara saygı selamlar.

Ekler: 2

TÜRÜK

Uluslararası Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi

2019, Yıl 7, Sayı: 17

Issn: 2147-8872

Fotoğraf 1. Âşık, konser öncesinde.

Fotoğraf 2. Yakup Temeli dost meclisinde.

Fotoğraf 3. Yakup Temeli âşıkların ayrılamadığı sazı ile...